

Katholika protyka

za Hornju Łužicu

na lěto

1869.

W Budyšinje.

3 nakladom towarstwa ss. Cyrilla a Methoda.

W kommissiji knihaŕnje Smolerja a Pjeha.

Léto 1869 je wschédne léto a ma 365 dnjow.

II.

Róczne protwéžne znamjenja.

1) Njedželsti písmik: C. Što to rěta? Prěnje 7 dnj wulkoho róžka su po rjadu z písmikami woznamjenjene: 1 = A; 2 = B; 3 = C; 4 = D; 5 = E; 6 = F; 7 = G, a tak dale móžeja so wschitte dnj cyfrohoho léta porjadu z tutymi, pschecy so wróczachymi písmikami woznamjenjecy. Tón písmik, kotryž na přenju nje-džetu we januarje (léta C, t. j. přenja njedžela we nowym lécze je 3. januara) pschindže, trjehi wschitte njedzele tu-oho léta.

2) Žłota licžba: 8. — Wona rěta tak, dokeľž so něhdy ze žłotym písmom do prothkow čisłchcěšcě. Po 19 létač trjehja so młode měšacy zasy na tón samy džen. Tónle čas wot 19 lét mjenuje so wulki měšacžny pucž abo wobwod měšacžta a kóžde léto (wot přenjocho hač do džewjatnatocho) dostawa swoju licžbu. Žłota licžba 1 praji, zo je młody měšacžł přenjocho januara; tak trjehja léta młode měšacžłi na tefame dnj, kaž 1850, 1831, 1812, 1793, 1774, 1755 atd.

3) Epakty: XVII. — Epakty nam za kóžde léto praji, kak wjele dnjow pschod nowym létom (1. januara) je posleđni młody měšacžł był, abo starobu młodoho měšacžta na nowe léto. Po nich wulicžja so jutry. NB. Znote drje je, zo čas wot jenoho młodoho měšacžta k druhomu 29 dnjow, 12 hodžinow a 44 minutow wunoscha.

Tak je léta na nowe léto 17 dnjow po posleđnim młodym měšacžku.

Po 19 létač su epakty zasy tefame.

Jenajke žłote licžby maja jenajke epakty (abo starobu młodoho měšacžta na nowe léto) po scěžehowachy waschnju: 1 — 0 (t. j. młody měšacžł je na nowe léto = 1. januara); 2 — XI; 3 — XXII; 4 — III; 5 — XIV; 6 — XXV; 7 — VI; 8 — XVII; 9 — XXVIII; 10 — IX; 11 — XX; 12 — I; 13 — XII; 14 — XXIII; 15 — IV; 16 — XV; 17 — XXVI; 18 — VII; 19 — XVIII; 1 — 0 atd. atd.

4) Wobwod stónca: II. — Po 28 létač trjehja tefame dnj měšaca a tohodla tež wschitte njepschěstupne swjebjenje cyte léto na tefame dnj tydženja. To ma swoju winu we tym, zo ma stónčne léto 365 dnjow, 5 hodžinow, 48 minutow a 45 sekundow, mjez tym so my wschédnomu létej jenož 365 dnjow dawamy, a kóžde schtwórté (pschěstupne) léto jedyn džen pschidamy a schłodu narunamy. Licžba stóncewoho wobwoda (léta II) praji nam, kotre léto mamy we tutym wošom a dwacytji lét-nyh rjedže.

Njedželsti písmik za tutón rjad je scěžehowachy:

I — ED; II — C; III — B; IV — A; V — GF; VI — E; VII — D; VIII — C; IX — BA; X — G; XI — F; XII — E; XIII — DC; XIV — B; XV — A; XVI — G; XVII — FE; XVIII — D; XIX — C; XX — B; XXI — AG; XXII — F; XXIII — E; XXIV — D; XXV — CB;

XXVI — A; XXVII — G; XXVIII — F; I — CD atd. atd. — Tufamu licžbu stóncewoho wobwoda měšachu léta 1841, 1813, 1785, 1857 atd.

III.

Zacžmicžta stónca a měšacžta.

1) Zacžmicžto stónca nastawa we času młodoho měšacžta, hdyž tutón na swójim pucžu wokoto zemje we runej smuzy mjez zemju a stóncom steji. Měšacžł je tehdyh hačo cžemna tula widžecž, dokeľž jeho k nam wobrocžena strona žanoho stónčžneho swětka njeđostawa. Ale dokeľž won tehdom pschod stóncom steji, a nam toho dla zastónja, njemóžemy jeho dla stónčžto cyte abo zžžela widžecž. Ze stónčžto cyte zacžemnjene, rěta zacžmicžto podžželne. Zacžmicžto je kolešne (ringförmig), hdyž je stónčne jadro zacžemnjene. Zacžmicžta stónca su nam widžowne, hdyž měšacžł we runej smuzy wot naschoho stejischcžja mjez stóncom a zemju steji.

Lěta budže so stónco dwójcy zacžemnjecž, ale my žane njewohladamy. Prěnje zacžmicžto budže kolešne, ale jenož we južnej Africhy a južnej Americy widžecž. Započatł zacžmicžta budže 11. februara dopokdnja 1/2 12, jeho stónčženjo popokdnju we 5 hodž. 13 minutow.

Druhe zacžmicžto budže cyte, ale jeno we dothoranschey Afii, semjernej a nasrjedžnej Americy. Započatł budže 7. augusta popokdnju we 8 hodž. a 22 minutow, stónčenjo 8. augusta w nočy w 1 hodž. 6 minutow.

2) Zacžmicžto měšacžta nastawa we času potnoho měšacžta, hdyž zemja we runej smuzy (abo tola blížto njeje) srjedž stónčžkom a měšacžkom steji, tak zo stónčžto na njón swěčžicž njemóže. Scžim wot zemje na měšacžł padacy zacžemnjuje jón cyte abo podžželne.

Lěta budže měšacžł dwójcy zacžemnjeny, ale jeno jene zacžmicžto my wohladamy. Prěnje zacžmicžto budže podžželne (5 1/10 palcow ščěrofe) a započnje so 28. januara w nočy w 1 hodž. 19 minutow, budže najšhlisšcě w 2 hodž. 28 minutow, a stónčži so w 3 hodž. 37 minutow rano.

Druhe zacžmicžto budže tež podžželne a budže jeno we Australii a naranschey Africhy widžecž; wone so započnje 23. julija popokdnju we 1 hodž. 39 minutow, budže najšhlisšcě we 2 hodž. 53 minutow a stónčži so w 4 hodž. 15 minutow.

IV.

Šchtyri létne časly.

1) Málčžo započnje so 20. měrca popokdnju w 2 hodž., hdyž stónčžto ze znamjenja rybow do borana stupi. Džen a nóc so na pschiběrachy pucžu runataj.

2) Lěčžo započnje so 21. junija dopokdnja w 11 hodž., hdyž stónco ze znamjenja dwójnikow do raka stupi.

3) Mazyra započnje so 23. septembra w nočy w 1 hodž., hdyž stónco ze znamjenja knježny do wahi stupi. Džen a nóc so na woteběrachy pucžu runataj.

4) Zyra započnje so 21. decembra popokdnju we 7 hodž., hdyž stónco ze znamjenja ščělnika do kožoróžta stupi.

V.
Móžne wjedro léta 1869.

Létej 1869 dawaja mjeno

Mars (♂)

Mars je planet t. j. tajta hwězda, kotraž po elipsoj-
 tym (dohokolesnym) pucju wokoto stónca křodži a wot
 njeje swětlo dostawa. Jeho srěnja zdalenosć wot stónca
 wučjini wokoto 31 milionow 330000 mili, jeho srjebžna
 zdalenosć wot zemje wučjini 30 milionow, 662000 mili.
 Mars je na 892 mili tolsty a wobmjertuje so za 24
 hodžinow 37 minutow wokoto so samocho a dołonja swóji
 pucj wokoto stónca za 686 dnjow, 23 hodžinow, 30 minu-
 tow. Wjeczjoz po sřhowanju a rano psched sřhadženjom
 stónca widžimy jeho hačo mašu hwězdbu, w nocy, hdyž
 t pokdnju steji, hlada so wón wjetšči. Jeho swětlo je
 čerwjenojste, a psched hwězdatste sčlencicy widža so na
 nim čjermne blaki.

Léta z mjenom Mars su po stoléinej protocy bóle
 suchy, dylži wóžnje.

Na lécžo je z wjetšcha suchy a zymne, lécžo jara czopfe.

Na zyma je bóle sucha, dylži mokra. Sněhi pozdže
 pschidžjeja.

Zyma je křetře zymna a sucha, tola ma mjete nje-
 wobstajnoho.

Přichřp. Zo Mars z našchim wjedrom niczo czinicž
 nima, to křodži wě; wón je na wjebrije runje tak njewino-
 waty, kaž protyła, kotraž by wjebro hač na najlěpje trje-
 čika, hdy by so křodži křóč léto pozdžičcho džekáč směta.

VI.

**Njebjeske znamjenja abo znamjenja
 zwěrjatnika.**

Zwěrjatnik (Thierkreis, Zodiacus) je nimale 20 gradow,
 t. j. wokoto pot wosma miliona mil schěroki (htuboki)
 paš po njebjesach, sřjedž kotrochož ma wjetšči džěl plane-
 tow swóji pucj. Tónle paš džěli so po swojej dohřoščzi
 (mamj jón myslíč hačo toko), do 12 jenajšćich džělow.
 Hwězdy, kotrež so we tajkim dwanatym džěle namafaja,
 maja zhromadne mjeno, najbóle wot nětajšcho zwěrjećža
 a dostawaja we protyčach swoje wěšte znamjo. Tajke
 mjena su po rjadu wot wjeczjora t ranju:

	boran,		waha,
	byt,		sčkorpion
	dwójnikaj,		tšělnik,
	rač		fozoróžt
	law,		wódnny muž,
	knježna,		rybje.

Skónco pobudže junu za léto nimale měšac we křo-
 dym znamjenju zwěrjatnika. We započatku nalěčža stupi
 wone do borana, a boran, byt a dwójnikaj rěfaja na léc tne
 znamjenja, rač, law a knježna lécžne, waha, sčkorpion a
 tšělnik nazymne, fozoróžt, wódnny muž a rybje zymste
 znamjenja.

Měšacž t pschěběži cych zwěrjatnik junu za 27 dnjow,
 7 hodžinow a 43 minutow a pschěbywa we křodym zna-
 mjenju něšćto psched dwaj dnaj, to je 54 hodžinow, 38
 minutow, 35 sekundow. Z toho so stanje, zo jedne znamjo
 druhdy pola 3 dnjow steji.

VII.

Póstne dny.

1) Po tny póst (+*) (jedynkróčne dospołne nashćenjo za
 džen, wostajenjo mjasnych jědžow) ma so džerjeć a) sřjedbu,
 pjatk, sobotu sčtworých suchých dnjow, b) sřjedbu a
 pjatk wot popjetneje sřjedbu hač do jutrow, tež zeleny
 sčtwórtk a jutrownu sobotu; c) pjatk psched swj. Matic-
 jom, Swjatkami, Narodom swj. Jana křčćenika, swj.
 Pětrom a Pawołom, swj. Zafukom staršim, swj. Paw-
 rjeńcom, do njebjes wzaczom swj. Marije, psched swjatym
 Bartolomějom, swj. Matejom, swj. Symanom a Judu,
 psched wschitkimi Swjatymi a swj. Handrijom; d) pa-
 toržicu.

2) Wščědny póst (+) (jeno wostajenjo mjasnych jědžow)
 ma so džerjeć wschitke pjatk léta, na kotrež njeje po tny
 póst (hl. horjeka) poručženy.

3) Wolóženy póst (*) (jedynkróčne dospołne nashćenjo
 za džen, mjasne jědže dowolene) ma so džerjeć wschitke
 pondžele, wutory a sčtwórtki a soboty we sčthryczidnjow-
 stim posčje. Wuwzaty je zeleny sčtwórtk a sobota we
 suchých dnjach a psched jutrami. (hl. horjeka.)

Přichřp. Na tutých dnjach njeje dowolene, mjasne
 a rybjace cyroby t jednej posčdži wužiwacž. Kaznja wo
 džerženju mjasnych jědžow płacži křódomu, kiž je 7 lét
 starj; jedynkróčne nashćenjo tym, kiž su 21 lét stari.

Katholškim czeladnikam, džekaczeryjam a swójbnyim,
 kotřiz wot njekatholšćich jěšč dostawaja, su mjasne jědže
 na póstnych dnjach dowolene, z wuwzaczom wulkocho pjatta.

VIII.

Kwatembry abo suchy dny.

We posčje: 17. 19. 20. februara.
 We swjatkownym tydženju: 19. 21. 22. meje.
 Po powhřčenju swj. křčžja: 15. 17. 18. septembra.
 We adwencze: 15. 17. 18. decembra.

IX.

Jutrowna spowjedž

ma so wotpołožič w budyškej diščy we času wot
 popjelneje sřjedbu hač do soboty po swjatkach; w dřež-
 bžanškej diščy wot 5. njedžele posča hač do soboty
 po swjatkach; we kulowškej wosabže tež wot 5. njedžele
 hač do šš. Trojich sobu.

Januar, wulki różt (31 dnjow.)

D n y			Swjedzenje a wopomnjenja Swjatyh; póstne dnj.	S t ó n c z k a			M ě s a c z k a		
řeta	mě- řaca	tydjenja.		njeb. znamjo	řthabj. h. m.	řhow. h. m.	njeb. znamjo	řthabj. h. m.	řhow. h. m.
1	4	Pjatt	† Nowe lěto. Jězusowoho wobrěz. (Ž.řw.řtr.2.)		8	7 4 1		7 57	10 5
2	2	Sobotu	Mařaria aleksandrijskoho puřtnika.		8	7 4 2		9 16	10 35

Njedzela po nowym lěcze: Józef jo z Jězusom do Nazaretha wrócji. Mat. 2, 19—23.

3	3	Njedzelu	Anthera, bamža a martrarja (Ž.řt.208.)		8	7 4 3		10 35	11 4
4	4	Póndzelu	Benedikty, martrarji.		8	6 4 3		11 52	11 31
5	5	Wutoru	Telesfora, bamža a martr. (Ž.řw.řtr.161.)		8	6 4 4		pořnóc	11 57
6	6	Erjedu	Wozj. Jězusowoho řwj. 3 řral. (Ž.řw.řt.2.48.)		8	6 4 5		1 7	přřhip.
7	7	řhtwórtř	Luciana, měřřnifa, martrarja.		8	5 4 6		2 21	0 49
8	8	Pjatt	† Severina, wuznawarja.		8	5 4 7		3 32	1 19
9	9	Sobotu	Juliana, martrarja.		8	5 4 9		4 40	1 53

1. njedzela po řwj. řřjoch řralach: Dwanaczeletny Jězus w templu. řuf. 2, 42—52.

10	10	Njedzelu	Agathona, bamža. — Wilhelma, biřř.		8	5 4 10		5 49	2 33
11	11	Póndzelu	řygina, bamža martr. (řiw.řwj.161.)		8	4 4 12		6 42	3 19
12	12	Wutoru	řrkadia, martrarja. (řiw. řwj. 279.)		8	4 4 13		7 33	4 12
13	13	Erjedu	Biventia, wuznawarja.		8	3 4 15		8 16	5 9
14	14	řhtwórtř	řilaria, biřř.; řeliksa řolauřř., měřřn., mtr.		8	3 4 16		8 51	6 10
15	15	Pjatt	† Najřwjecř, woblicřa Jězusowoho. — Mařra.		8	2 4 18		9 20	7 13
16	16	Sobotu	Mařcella I. bamža martrarja. (Ž.řw. 376.)		8	1 4 20		9 48	8 16

2. njedzelu po řwj. řřjoch řralach: Jězus na křafu w Řana. řan. 2, 1—11.

17	17	Njedzelu	Najřřwj. mjena „Jězus“. — Antonia.		8	— 4 21		10 11	9 19
18	18	Póndzelu	řtoř řw. řětra w Řomje. — řriřřti, řnjeřny m.		7	59 4 23		10 32	10 23
19	19	Wutoru	Řanuta (V.), řkala martr.; Mařia atd.		7	58 4 24		10 54	11 27
30	20	Erjedu	řabiana, bamža mtr. Bořřřana, m.		7	57 4 26		11 18	pořnóc
21	21	řhtwórtř	řanře, řnjeřny martrarři. (řiwj. řwj. 352.)		7	56 4 27		11 38	0 32
22	22	Pjatt	† řincentia, diařona, martrarja. (ř. řwj. 362.)		7	55 4 29		přřhip.	1 39
23	23	Sobotu	řlubjenje ř. Mařije; řmerentiany, řu. mrt.		7	54 4 31		0 36	2 48

Njedzela řeptuagesima: Dřěřaczerjo do winicy póstani. Mat. 20, 1—16.

24	24	Njedzelu	řimothej, biřř. mtr. (řiwj. řwj. 135.)		7	52 4 33		1 15	3 58
25	25	Póndzelu	řobroczenja řaw ořa; řrojekta, biřř. m.		7	51 4 35		2 2	5 6
26	26	Wutoru	řolyřarpa, biřř. m.; řlberta, abt.		7	50 4 37		3 1	6 9
27	27	Erjedu	řitaliana, bamža martr. — řewořy, řnj. mtr.		7	48 4 39		4 11	7 6
28	28	řhtwórtř	Juliana, biřřkopa, wuznawarja.		7	47 4 41		5 29	7 53
29	29	Pjatt	† řttilije, řnjeřny.		7	46 4 43		6 50	8 31
30	30	Sobotu	řartinj, řnjeřny martrarři (řiwj. řwj. 209.)		7	44 4 45		8 13	9 5

Njedzela řekřagesima: řymjo na wřřelakej řoli. řuf. 8, 4—15.

31	31	Njedzelu	řětra z Řoly, wuznawarja.		7	42 4 46		9 34	9 34
----	----	----------	---------------------------	--	---	---------	--	------	------

☾ Posledni bértlk 3. jan. wječor, 1/2 10 hodž.

☉ Młody měšaczk 12. jan. w nočy 1/2 3 hodž.

☾ Prěni bértlk 19. jan. popoľd. 4 hodž.

☉ Starý měš. 26. jan. rano 1/4 8 hodž.

28. jan. popoľd. 1/2 3 po-
džělna začmjećo měš.

Wjedro: Suche ze srěnjeje
žymu hač do 16.; wot 20.—27.
sněh; potom desčez ze sněhom.

Hłowne prawidła: Hdyž
ma januar stajnu žymu a sněh
hizon wot decembra sem leži, na-
stanje wokoło 24. tačzo; zapo-
čina-li so tute ze sněha wěczom
— nastanje mjez 27. a 31. zašy
noma žyma. Ze mjez 11. a 16.
tako, pschinjeje 24. nowy sněh a
trucizšcu žymu. — Hdyž je we
januarje srěnja žyma, ma 24.
radny desčez.

W u h l a d y. Rosceje džen a
rosceje žyma. — Měhny we januarje
pschimjedu motre nalěčzo. — Wjele
desčca a mało sněha w januarje,
budže za horny a doły zle a kěr-
chowny so pjelnja. — Čzopły multki
róžk derje nječžini. — Hdyž w ja-
nuarje trawa rosceje, změje cyke lěto
hubjeny róst. — Livoti januar po-
kazuje na přědne nalěčzo a lěčzo. —
Suchi januar winej derje čžini. —
Na Fabiana a Wosčžana stupa
mježha do sčtoma. — Swěčži na
Wincenca (22.) stěnczo, budže wjele
wina. — Hdyž je na Pawoła (25.)
rjenje a stěncžto swěčži, budže dobre
žitne lěto. — Na Pawoła po-
čžinaja husny nječžez.

2.—14. lipst.
5. Bart (lane witi).
7. Mješmacžidko (st).
20. Rašecy (st).
23. Budyščin.
25. Łufaw (stót).

P s c h i s p. We Budy-
ščinje kóždu srjebu a
sobotu witi.
W Kamjencu kóždy
sčtwórtk witi.

Prawidła wjedra.

Desčez (abo wě-
stik) scžěhuje, hdyž
so wěstik na lěwy bok
(to je wot wječora k
poľdnju, abo wot poľ-
dnja k ranju, abo wot
ranja k semjeru, abo
wot semjera k wječoru)
wobrocza. Radny scžě-
huje desčez, hdyž rano
wokoło 6 wěstik z poľ-
dnja duje. Za tsi dny
pschindze desčez, hdyž
psichi jasných njebjesach
wěstik stajnje wot poľ-
dnja duje.

Zerja (wječorne
abo ranišce) samo ničzo
wjeđre nježmjeja,
ale dyrbi so sobu na
pučž mročželow hla-
dacž: ranišce zerja,
hdyž mročžele k ranju
čžahnu, potažuja na
rjane wjedro, hdyž k
wječoru čžahnu, desčez
abo wěstik. — Wječor-
ne zerja, hdyž mročžele
k ranju čžahnu, žmje-
ja desčez, hdyž k wje-
čoru čžahnu, rjane
wjedro.

1. Pschilazany swjaty džen z nyschporom; póstny džen. Dopoldnja we Wotrowje (tež popoldnja) a we Njebjelczizach bože Čžěło mustajene. W Budyščinje (serb.), Radworju a Kłóšćtrje popoľdnju přědowanjo.
2. 9. 16. 23. 30 w Róžencze wječor srjebž. 5 a 6 hodž. sobotna pobožnosč k čžezci swj. Marije.
3. Měšacžna njeđzela: a) w Kulowje dop. bože Čžěło mustajene; pop. přědowanjo a wobšhad za bratrstwo róžarija z dospołnym wotpuštkom za bratrstwo skapulira. b) W Radworju po nyschporje měšacžna pobožnosč bratrstwa „smjertneje styštnosce Jezusoweje“ psched wustajenym božim Čžěkom.
5. Psched božej mšcu poswjećenjo wodny, sele a frydy. Popoľdnju swjećza so w Budyščinje tachantske stwy, we Njebjelczicach a Róžencze domy, we Wotrowje fara a ščula.
6. Pschilazany swjaty džen, wopomina so 8 dnjow. Do božej mšče so wóručy a marha swjećzi. W Wotrowje na bož. mšči bože Čžěło mustajene. — Po nyschporje swjećenjo domow we Budyščinje, Raľbicach, Wotrowje, Pažlicach. W Radworju žadny nyschpor, ale w 1 hodž. swjećenjo domow (prěnja poľojca).
7. Swjećenjo domow we Khróšćicach, Radworju (druha poľojca) a Pěšceach.
Pschisip.: Čžas swjećenja we druhich wsach njeje postajeny.
8. 15. 22. a 29. po božej mšči tybženista pobožnosč Radworškoho bratrstwa psched wustajenym božim Čžěkom.
15. dosp. wotp. w Kłóšćtrje.
17. dosp. wotp. w Kłóšćtrje.
19. We Khróšćanstej wosabže a Róžencze lubjeny póstny džen.
20. Lubjeny swjaty džen z nyschporom a wopominjom pschěz 8 dny we Khróšćanstej, Njebjelczanstej, Radworstej, Kulowstej wosabže a w Kłóšćtrje a Róžencze (nic we Budyšchinstej, Raľbiczanstej a Wotrowstej wosabže). W Khróšćicach a Njebjelczicach dosp. wotp. za sobustawy swj. Wosčžanowoho bratrstwa; po přědowanju wobšhad po wšy; w Njebjelcz. na božej mšči bože Čžěło mustajene. W Kulowje titularny swjedžen bratrstwo „stělnikow“; dosp. wotp. za sobust. bratrstwa „stělnikow“ a „skapulira.“
21. Swj. Ğanže, cyrkw. swj. dž. w Khróšć. we 8 hodž. boža mšča za we tutym lěčze wotemrjete sobustawy bratrstwa. Čžitaja so mjena wotemrjetych a z nowa pschisťupjenych sobustawow. — W Kulowje swjedžen towaristwa „Jezusowoho džěczatstwa“ z dosp. wotp. a božej mšcu za wotemrj. sobustawy.
26. w Kłóšćtrje dospołny wotpuštk.

Februar, mały róż (28 dnjow).

lęta	D n y		Swjebjenje a wopomnienia Swjatyh ; pořtne dny.	Słoneczka			Męfaczka		
	mę- faca	tydzenia.		njeb. znamj.	řhab. h. m.	řhom. h. m.	njeb. ř-ami.	řhab. h. m.	řhom. h. m.
32	1	Põndzjelu	Ignacia, bisk. m. (Ż. swj. 145.). — Brigity, kn.		7 41	4 48		10 52	9 58
33	2	Wutoru	Cyřt. swj. (swęczk) Marije. — Wop. Żęz. czerpj.		7 39	4 50		pońnoc	10 26
34	3	Srjedu	Wlazija, bisk. mtr. — Wendelina, wuznaw.		7 37	4 52		0 9	10 53
35	4	Schtwõrtk	Handrija Korsinskoho, bisk.		7 36	4 54		1 22	11 22
36	5	Pjatk	† Agathy, knjeźny martrařki. — Japanskich martr		7 34	4 56		2 32	11 54
37	6	Sobotu	Dorotheje, knjeźny martrařki. (Ż. swj. 216.)		7 33	4 48		3 38	pschjip.

1. njeđzjela swj. : Żęzus zahoji slepoħo. Łuř. 18, 31—33.

38	7	Njeđzjelu	Romualda, wuznawarja, abta.		7 31	5 0		4 37	1 16
39	8	Põndzjelu	Jana z Matħa, wuznaw.		7 29	5 2		5 29	2 7
40	9	Wutoru	Apollońije, knjeźny martrařki. (Ż. swj. 215.)		7 27	5 4		6 14	3 1
41	10	Srjedn	† * Popjelnã srjedã. Wopomńjeczã f. Wenna, bisk.		7 26	5 5		6 52	4 1
42	11	Schtwõrtk	* Jana Chrysořtoma, biskopa.		7 24	5 7		7 25	5 3
43	12	Pjatk	† * Karla Wulkoħo, řhęż. — Czernj. krõny Żęzus.		7 22	5 9		7 52	6 6
44	13	Sobotu	* Zita, biskopa. (Ż. ř. 125.). — Schczępana, abta.		7 20	5 10		8 16	7 8

1. njeđzjela posta : Żęzus we pufcinje spytowany. Mat. 4, 1—11.

45	14	Njeđzjelu	Franca ze Sales, bisk. — Faltyna, męřhn. mtr.		7 18	3 12		8 38	8 12
46	15	Põndzjelu	* Pawõła, pręnj. puřtn. — Faustina a Jowity, mtr.		7 16	5 14		8 58	9 17
47	16	Wutoru	* Juliany, knjeźn. martr. (Żiwj. swj. 378.)		7 14	5 16		9 10	10 22
48	17	Srjedu	† * Anastasia, martrarja.		7 12	5 18		9 42	11 27
49	18	Schtwõrtk	* Rajmunda z Pennafort, wuzn. — Simeona, b. m.		7 10	5 20		10 6	pońnoc
50	19	Pjatk	† * Scholastiki, knj. martr.		7 8	5 21		10 34	0 33
51	20	Sobotu	† * Eufteria, biskopa.		7 7	5 22		11 9	1 41

2. njeđzjela posta : Żęzus na Taborje pschekrasńjennj. Mat. 17, 1—9.

52	21	Njeđzjelu	Bateria, biskopa.		7 5	5 24		11 50	2 47
53	22	Põndzjelu	* Stoł swj. Pętra we Antiochii. (Żiwj. sw. 95.)		7 3	5 26		pschjip.	3 51
54	23	Wutoru	* Pętra Damiana, bisk. — Wigilia, pschjeb ř. Matij.		7 0	5 28		1 44	4 49
55	24	Srjedu	† * M a t i j a, japořhtoła. (Żiwj. swj. 126.)		6 59	5 30		2 57	6 40
56	25	Schtwõrtk	* Wiktorina a towarřchõw, martrarjõw. (Ż. ř. 269.)		6 57	5 32		4 17	7 23
57	26	Pjatk	† * Põtnõho ruba Żęzusõwoħo.		6 55	5 34		5 41	7 59
58	27	Sobotu	* Leandra, biskopa.		6 53	5 36		6 52	5 30

3. njeđzjela posta : Żęzus wuħna złoħo ducha. Łuř. 11, 14—20.

59	28	Njeđzjelu	Martrarjõw lubõřcze ř bliźřchõmu. (Ż. ř. 261.)		6 50	5 37		8 79	5 59
----	----	-----------	--	--	------	------	--	------	------

Prawidła wjedra.

Řjane wjedro řczęhuje, hđħż wjeczorne zerja njeħjo řtajnje barbja, abõ hđħż je popõłdnju tuczãka ; abõ hđħż rosa řõ pomãhu zhubunje ; abõ hđħż hwęzdy řajnje swęczã (młõczna droħa) jara widzczę je ; abõ hđħż řõ węřřř z řłõncõm wõt ranja ř wjeczõru wobrocza. Řazãřta je řjane wjedro moczãkowacz, hđħż řõ węřřř popõłdnju řrjedż 3. a 5. na p r a w y bok (to je wõt põłdnja ř wjeczõru, abõ wõt wjeczõra ř řewjeru, abõ wõt řewjera ř ranju abõ wõt ranja ř põłdnju) wobrocza.

Měsáčkové pscheměnjenja.
Wjedro.

S e r m a n k i.

Cyrkwinska protyka serbskich wofadow.

☾ Posledn. bértl 3. febr. pop. $\frac{3}{4}$ 6 hodž.
● Měd. měs. 11. februara pop. $\frac{3}{4}$ 3 hodž.
☾ Přeni bértl. 19. februara pop. 6 hodž.
☺ Starý měs. 26. februara pschp. 1 hodž.

Wjedro: Započatł desčcojty; 9.—12. rjane wjedro; 13.—18. sněh a wětr; do kónca jara žyma.

Šlowne prawidła. Mały rózł je pscheměnjatý, sněh, desčcý, wětr a tačja so zastupuja. Lívki mały rózł ma za sobu žymný měrc a wofsejje wot 18.—26. měrcu hubjene wjedro a z cyta njedobre nalěczo.

Wuhl a dŋ. Se we febr. snadna žyma, změje nalěczo nócne mjerzjenja. — Dŋjz w febr. kuntworý hrāja, budže měrcu wuschy wozpbač. — Wěty mały rózł pola splni. —

Šchož małoho rózka rostaje, w měrcu zash zamjerzaje. Šylne sewjerne (połnócne) wětry w febr. pokazuja na plódne lěto. Njejsuli w febr. sewjerne wětry, pschindžesa w haprŋlu. Swěcžł Marije (2) poł žymn. Rěze-li swěcžł Mariju jěž z džern, polěže za 4 njedžele zash do njeje. — Na swěcžł M. wětr a sněh — njeje nalětný čas daloko a bura čžini k žemjanej. Na swěcžł M. jasno, budže dołho do nalěcza a zedrije burej kožu. — Kaž wjele šchlowroncžł do swěcžł M. spěwa, telko mjelcži po njei.

Agatha (5) je radý sněha bohata. Na Pětra (22) žyma, budže hišcže dołho žyma. Matij mosty (lobžane) twari abo łama.

1. Gashn (st.).
2. Ryshbach. Luban (st.).
3. Njeswaczidlo (st.). Radeberg. Žarow.
4. Radeberg. Žarow.
5. Žarow.
6. Kalawa (st. t.).

8. Biskopicy (st.); Nowosalc; Wostrowc (st.); Wostrowc jerech; Kalawa.

9. Kalawa.
10. Bjernacžicy (st.); Grošenhain (st.).
11. Grošenhain.
13. Bart.

15. Biskopicy (st.); Bart; Luboraž; Kalawa (st.).

16. Barščcž.
17. Kacch (st.).
19. Wětoschow (st.).
20. Žitawa (st.); Wětoschow (st.).

22. Dobryhug (st.); Stokpin (st.); Ejsenberg (st.); Wětoschow; Frankfurt.

23. Dobryhug; Wrichŋ.
24. Radeburg; Wrichŋ.
25. Radeburg.
26. Lubin (st.).
27. Lubin (st.).

Wopomnjenja
hodne dnŋ:

1. Kralowšte dawki.
26. Połutny pjatł.

2. Swjaty dženi. Do bož. mšch. swjeczenjo swěcžkow a wobkhab; po bož. mšch. přėdowanjo. W Róž. ženčje nyschp. — W Kul. dosp. wotp. bratřtw. Bonifac. a skapul. — W Budhšč. jenož w serbskej cyrkwi přėdowanjo.

3. Cyrkw. swjedž.: po bož. mšchi žohnowanjo schijow (w Róž. 6 hodž., Rhróscž. 8 hodž.; a to přjedb bož. mšch.) — Druhdže tež po božej mšchi.

4. W Kul. dosp. wotp. bratřtwa skapulira.

5. 12. w Radw. kaž 8. januara.

6. 13. 20. 27. w Róž. kaž 2. januara.

7. w Radw. a Kul. kaž 3. januara.

9. Popoldnju so wokrarije z sijaškojtej plachtu zaměšča.

10. Cyrkw. swjaty dž. — Do bož. mšch (Róž. 5. 6. Njebj. 7, Radw. a Wotr. $\frac{3}{8}$, Rhróscž. 8., Kul. 9 hodž.) swjeczenjo popjela. Po bož. mšchi w Radw. scženjo a epistla, w Rhróscž. litan. wo Žěž. czerpi.; w Kul. přėdowanjo. W klóschtrje dosp. wotp. (Scholastiki). W Njebj. wšhitke džěławe dnŋ pošta wječor po 6. hodž. rózarije. — W sakškej Łužicy započatł jutrowneje spowjedže.

11. 18. 25. We Kul. wječ. 8 hodž. pobožn. „Wolijowneje horŋ“ k cžesčiji Žěž. smjertn. stŋfnošcže.

12. 19. 26. W Bud. serb. 8 hodž. po bož. mšch. litan., w němst. sczenjo, we Wotr. sczenjo, litan. Rhróscž. Kalbich (w 8 hodž.) tŋi bŋjste pocžinki, a potom (kaž tež w Njebjelcž. a Kul.) pŋstne přėdowanjo. — We Wotr. wječor $\frac{1}{8}$ róz. a lit.

13. 20. 27. We Wotrowje wječor kaž 12. februara; Kalb. wječor nŋšchpor.

14. 21. 28. W Radw a Wotr. dop. na božej mšchi, w Rhróscž., Njebj., Kalb. po bož. mšch. bož. Čžěło wust. a pŋstnej modlitwje spėdanej. W Rhróscž. wječor $\frac{1}{5}$ litan. wo Žěž. czerpienju.

15. 22. We Wotr. wječor kaž 11. februara.

17. W Bud. (serb. 8 h. a němst. h. 9.), Rhróscž. Kalb., Wotr. po bož. mšch. litan. wo Žěž. czerpi.; w Njebj., Radw. sczenjo a pŋstnej modlitwje.

17. 19. 20. Pŋst suchich dnŋw.

19. 26. w Radw. pŋstnej modlitwje a bratřtwa tŋdž. pobožnosč. Druhdže kaž 12. februara.

21. Njėdžela po suchich dnŋach. W Kalb. do bož. mšchė wobkhab „po mormych“. W Radw. po nŋschp. wobkhab a bratřtwa pobožnosč. z dosp. wotp. W Rhróscž. bratřtwa pobožnosč. W Kul. po łacž. nŋschpor „po mormych“ z wobkhabom na kėrchow.

22. w Laudes „po mormych“, Rekwiem a Libera pschėd marami. W Kul. $\frac{1}{6}$ matutin a laudes „po mormych“.

23. W Kul. wofabže chŋy pŋstny dženi.

24. Swjaty dženi z přėdowanjom (w Bud. nic); w klóschtrje, Róžencje a Kulowje nŋschpor. — W Kul. japoscholski wotp. za sobustawŋ bratřtwa s. Rózarija; Wot 24. w Kulowje džěławy dženi kemsche rano $\frac{1}{6}$; dopŋdnja $\frac{1}{9}$, cžitanjo sobustawow.

Měrc, nalětní (31 dnjow)

lěta	D n y		Smjebjenje a wopomrjenja Swjatyh; póstne dnj.	Stónčzka			Měsaczka		
	mě- saca	tydjenja.		njebi- znamj.	šhadj. h. m.	řhom. h. m.	njebi- znamj.	šhadj. h. m.	řhom. h. m.
60	1	Póndzjelu	*Albina, biskopa.		6 48	5 39		9 49	8 26
61	2	Wutoru	*Simplicia, bamža.		6 46	5 41		11 6	8 53
62	3	Erjedu	†*Marina, wojaka, martr. (Ž. swj. 235).		6 44	5 43		počnóc	9 22
63	4	Sčtwórtk	*Kazimira, wuznam.; Lucia, bamža martr.		6 42	5 44		0 20	10 32
64	5	Pjatk	†*Swjatyh ranow Jezusowych.		6 40	5 46		1 28	10 55
65	6	Sobotu	*Mariana, biskopa, martrarja.		6 38	5 48		2 31	11 14

4. njezdjela posta: Jezus nashcyj z 5 chlébami 5000 ludji. Jan. 6, 1—15.

66	7	Njezdjelu	Domascha Akwinstoho, wuzn. Perpetuy a Felicit.		6 35	5 50		3 27	přichw.
67	8	Póndzjelu	*Jana wot Boha, wuznam. — Vincentia, bisk.		6 33	5 51		4 14	0 56
68	9	Wutoru	*Franciski, wud. — Cyrilla a Meth., jap. stowj.		6 30	5 53		4 54	1 54
69	10	Erjedu	†*Sčtyrcychoj martrarjow we Sebascze.		6 28	5 55		5 28	2 55
70	11	Sčtwórtk	*Euthymia, biskopa.		6 26	5 57		5 57	3 57
71	12	Pjatk	†*Drehorja I., bamža, cyrkw. wuczerja.		6 24	5 56		6 20	5 2
72	13	Sobotu	*Nikifora, biskopa.		6 21	6 0		6 43	6 5

5. njezdjela posta: Židja chcedja Jezusa kamjenjowacj. Jan. 8, 46—59.

73	14	Njezdjelu	Mathilby, kralowny.		6 19	6 2		7 4	7 7
74	15	Póndzjelu	*Longina, stotnika, martrarja (Ž. swj. 62).		6 18	6 3		7 25	8 14
75	16	Wutoru	*Heriberta, biskopa.		6 16	6 4		7 47	9 19
76	17	Erjedu	†*Patritia, biskopa. — Derty kněžny.		6 14	6 6		8 10	10 20
77	18	Sčtwórtk	*Narcisa, biskopa, martrarja, (Ž. swj. 367).		6 11	6 8		8 37	11 31
78	19	Pjatk	†*Sydom boleszczow swj. Marije. —		6 8	6 10		9 7	počnóc
79	20	Sobotu	*Kuthberta, biskopa.		6 6	6 11		9 45	0 36

6. njezdjela posta: Botmonczka: Jezusowy stawny pucj do Jeruzalema. Math. 21, 1—9,

80	21	Njezdjelu	Benedikta, wuznamarjo, abta.		6 3	6 13		10 31	1 40
81	22	Póndzjelu	*Oktawiana, arcidiafona, martrarja.		6 1	6 15		11 27	2 39
82	23	Wutoru	*Wiktoria, martrarja.		5 59	6 16		přichw.	3 31
83	24	Erjedu	†*Gabriela, arcjandzela. — Ireneja, bisk. martr.		5 57	6 18		1 47	4 16
84	25	Sčtwórtk	†*Zeleny sčtwórtk. (Ž. swj. 15—18).		5 54	6 20		3 7	4 54
85	26	Pjatk	†*Wulki pjatk (Ž. swj. 18—28).		5 52	6 22		4 30	5 26
86	27	Sobotu	†*Jutrowna sobota.		5 50	6 23		5 54	5 55

Jutrowna njezdjela: Jezus je horjestanył. Mark. 16, 1—7.

87	28	Njezdjelu	Jutrowniczka. (Ž. swj. 28—30.)		5 48	6 29		7 17	6 23
88	29	Póndzjelu	Jutrowna pondzjela (Ž. swj. 30.)		5 45	6 26		8 39	6 50
89	30	Wutoru	Jutrowna wutoru. Jana Klimaka, wuzn.		5 43	6 28		9 59	7 18
90	31	Erjedu	Balbiny, knj. martr. (Ž. swj. 148.)		5 41	6 28		11 13	6 51

Měsaczkowe pšcheměnjaja. Wjebro.	Hermanki.	Cyrkwińska protyka serbskich wošadow.
<p>● Posledni bėrtšk 5. měrca rano $\frac{1}{2}$7.</p>	<p>1. Drazdžany (toń; št.); Galschtrow (št. t.); Rychbach (št. t.).</p>	<p>1. a wšchědnje (z wuwzacjom njedzelow) hač do jutrownje soboty w Rjebjelcž. wječor po 6 rozarije.</p>
<p>● Młody měs.: 13. měrca dopoknja $\frac{1}{2}$10.</p>	<p>2. Buřow (toń; št.). Lubin (Kübben) št.</p>	<p>3. 10. 17. 24. kaž 17. februara.</p>
<p>● Prěni bėrtšk 21. měrca rano $\frac{3}{4}$7.</p>	<p>2. Bart (št. a laue witi). Eiseuberg. Buřow (šlam.). Krosno (št. t.).</p>	<p>4. 11. 18 kaž 11. februara.</p>
<p>● Starý měs. 27. měrca wječor $\frac{1}{2}$10.</p>	<p>3. Bistopic. Njeřswacžidlo (št.); Wósport (št.). Kuland; Krosno (šlam.)</p>	<p>5. 12. 19 kaž 12. a 19. februara.</p>
<p>19. měrca so džen a nóc runatej. — 20. měrca započatk nalězja.</p>	<p>4. Krosno.</p>	<p>6. 13. 20 kaž 13. februara.</p>
<p>Wjebro: Započnuje so ze žymu; 8—9 suh a deshč; hač do 21 žyma; 22—31 pšcheměnjate, deshč a sněh.</p>	<p>8. Połčznica (št.); Gubin (toń, štót); Grabin (Zinstenwalde) (št.).</p>	<p>7. kaž 3. januara a 14. februara.</p>
<p>Škowne prawidła a wuhladny: Čas mot 18—26 posazuje na wjebro scěchowacych 3 mėsacow: wětr a sněh posazuje na žymne, mōkre nalězjo; raiški wětr z mjerznenjom na suh, rostlinam škōbne nalězjo; wječorny wětr z deshčom lubi jasne dobre wjebro na 3 mėsacy.</p>	<p>9. Półčznica (št.); Grabin; Wulfe Ždžary (št.).</p>	<p>13. Popołdnju so bože martry na wořtarjach z sijaškojzej pšachčicžejn zawěšča.</p>
<p>Suchi mērc, močny haprhl, wěřšitoja meja hōji žitam. Měrřki proč je žłoto a slēbro. — Měrřki sněh je žitam žlē. Močny mērc je burej žakofč.</p>	<p>10. Žly Komorow (Senftenberg).</p>	<p>14. w Radw. titularny swjedžen bratrřtwa z dospołnym wotpuřtkom; na bož. mřchi Bože Čžěto wustajene; po nřřp. wobřhad wořlo cyrkwe; jandželje rozarije a Te Deum pšed božim Čžětom. — W Kul. wořabže (a w drazdžanskej dišesy) započatk jutrown. spowjedže. Hwal we druhich wořadach kaž 14. febr.</p>
<p>Měrřki težew je hubjeny, haprřłski řřeni, meřřki dobrý. Měrřku trawu pobij z cypami. Měrřki hriřmot a haprřłski deshč so burej lubi.</p>	<p>12. Lubnjow (řwin.).</p>	<p>19. Kul. dosp. wotp. řkapulira.</p>
<p>Hdž mērc za pľuh pšhima, wořtaji jon haprřł ležo.</p>	<p>13. Lubnjow (št.).</p>	<p>21. Pšed božej mřchu swjećenjo bořminy a wobřhad (w Bud. serb. nic). Pařion řwi. Matheja; we Wotr. a řhřóřčž. so pařion serbski řpewa. W Rož. a kłóřčř. žane řředowanjo. W Kłóřčřj. a Roženčje wotpuřtk na řwi. Benedikta.</p>
<p>Hdž na 40 marřarjow (10.) mjerznuje, budže hiřčje 40 nocow mjerznenjo; hdž pař njemjerznuje, budže pľodne nalězjo.</p>	<p>15. Bistopic (št.); Lubij (št.); Wořlink (št. št.); Wuřatow (št.); Lubnjow.</p>	<p>22. Wot něka hač do Michała we Kalb. njedželje a řwi. řed. řemřče w 5 a 8 hōž. Martrowny řy džen.</p>
<p>Na řwi. řřehorjo (12) žaba hubu wotwřja. Řeni bur, řiž na řřehorja worak njeje.</p>	<p>17. Rařecy (št. št.).</p>	<p>23. Pařion řwi. Marfa.</p>
<p>Řařtež wjebro na pšhizjewjenjo řwi. Marije, tajke budže tež jutry.</p>	<p>18. Ramjenc (št.); Bjeřkow (št.).</p>	<p>24. Pařion ř. Luřařa. Popołdnju řřenja řwi. džęci.</p>
	<p>19. Luřow (št.); Bjeřkow; Kalawa (řwin.).</p>	<p>25. Boža marřa wulřowo wořtarja so z bēlej pšachčicžku žařřje. Dženja a řęžhōwacej dnaj so pšed bož. marřu wulřowo wořtarja na jene kolena poslařuje. Řřenje řwi. woprawjenjo džęci (w Bud., Rad., Kalb., Wotr. z řředowanjom). Po „Gloria“ so žwony žwižajaja. Po bož. řřužbach so wořtarie wotwōdže waja. W Radw. dosp. wotp. romřř. řtationow. We Wotr. wječor w 7. pōbož. řtationow; w Kul. wječ. 7 lawr. lit. a rozarije.</p>
	<p>20. Wudňřchin (št.); Ortrand; Kalawa (toń, št.); Luřaw (toń, št.).</p>	<p>26. Boža marřa na wulř. woř. z čjornej pšachčicžku zawěřšena. We 8 hōž. řermonije, wotřřęco a čžęřenjo řřhiza řžęřumoho. Na to so wřhitke bož. marřy wotwōdžeja. Čžitano pařiona řwi. žana a řředowanjo. Boža mřcha z pšedpřęřhōřnowanym woporom; wobřhad z božim Čžětom (z čjornej pšachčicžku zawěřšenym) do božoho rowčžka (na to we Kalb. řředow.), w Radw. Wotr. lit. wo řžęř. čžęřpenju. Řhřpōř a wotřřęco wořtarjow. Popołdnju 3 we řhřóřčž. a Kul. lamentacie. Wječor we Bud. němřř. w 7. němřře řředowanjo; w Rjebjelcž. 6 lit. a rozarije; w Radw. 7 wječjorna pōbožnosč; w Kalb. wječjorna pōbožnosč; we Wotr. roz. a lit.; w kłóřčřje lit; w Kul. 7 lit a roz; w řhřóřčž. Kalb. a Kul. wotřanje Bože Čžělo pšęž nōc we božim rowčžku; druhdže so po wječjornej pōbožnosčji řřhōwa.</p>
	<p>(Pořřacž. w hapr.)</p>	<p>27. W Bud., Radw., Njebj., Wotr., Rož. rano so bož. Čžěto do rowčžka řtaji. řhōřnowanjo wōhenja, juř (Pořřacž w hapr.)</p>

Hapryl, jutrownik (30 dnjow).

D n y			Swjedenje a wopomnjenja Swjatyh ; póstrne duy.	Słónczka			Měsaczka		
řita	mě- řaca	tydzenja.		njeb. znamj.	řhadž. h. m.	řhom. h. m.	njeb. znamj.	řhadž. h. m.	řhom. h. m.
91	1	Schtwórtk	Hugona, biskopa.		5 39	6 31		pońnóc	8 29
92	2	Pjatk	† Franciszka wot Paula, wuzn.—Appiana, m. 		5 36	6 33		0 20	9 6
93	3	Sobotu	Agapp a tow., martr. — Ulpiana, martr. 		5 34	6 35		1 21	9 55

1. njedžela po Jutrach: Jězus jo Domaschej žiewi. Jan. 20, 19—31.

94	4	Njedželu	Ambrosia, biskopa, cyrkw. wučerja.		5 31	6 37		2 12	10 48
95	5	Póndželu	Přhřizjew. řw. Marije.—Vinc. Ferrerřkoho.		5 29	6 38		2 55	11 46
96	6	Wutoru	Iřidora, biskopa. — Sifřta, bamža. martrarja.		5 26	6 40		3 30	pońnóc
97	7	řrjedu	Kalliofia, martrarja.		5 24	6 42		4 0	1 49
98	8	Schtwórtk	Andesia, martrarja. (Žiwj. řw. 379.)		5 22	6 43		4 25	2 52
99	9	Pjatk	† Hlebye a hožďow Jězusowych. — Marije Kleof.		5 0	6 44		4 48	3 55
100	10	Sobotu	Ězechuela, profetj.		5 18	6 46		5 9	5 0

2. njedžela po Jutrach: Jězus, dobry pastjř. Jan. 10, 11—16.

101	11	Njedželu	Lina I. bamža. 		5 16	6 48		5 30	6 5
102	12	Póndželu	Julia I., bamža.		5 14	6 30		5 51	7 10
103	13	Wutoru	Hermenegilda, martrarja.		5 11	6 51		6 14	8 17
104	14	řrjedu	Tiburtia, Valeriana, Maxřima, martr.		5 9	6 53		6 39	9 24
105	15	Schtwórtk	Kreřenta, martrarja.		5 7	6 55		7 9	10 31
106	16	Pjatk	Ěngratije, knježny martrařki. (Žiwj. řwj. 364.)		5 5	6 57		7 44	11 35
107	17	Sobotu	Aniceta, bamža mtr. (Žiwj. řwj. 186.)		5 2	6 58		8 26	piřhip.

3. njedžela po Jutrach: Jězus ryeři wo swojim woteřdženju. Mat. 4, 1—11.

108	18	Njedželu	Patrociniu řwjatoho Józefa. 		5 0	7 0		9 18	0 34
109	19	Póndželu	Leona IX., bamža.— řurja, biskopa.		4 58	7 2		10 20	1 27
110	20	Wutoru	Theotima, biff.		4 56	7 3		11 29	2 13
111	21	řrjedu	Anřelma, biff.; w Rul.: Patr. ř. Józefa.		4 54	7 4		piřhip.	2 52
112	22	Schtwórtk	Sotera, bamž, martr.; Řaja, bamž, martr.		4 53	7 5		2 5	3 25
113	23	Pjatk	† řurja, martrarja. Wdalberta, biff. martr.		4 51	7 7		3 26	3 54
114	24	Sobotu	Fidelis ze Sigmaringow, martr.		4 49	7 9		4 47	4 22

4. njedžela po Jutrach: Jězus lubi Duřa řwjatoho. Jan. 16, 5—14.

115	25	Njedželu	Marřka, řczenika. (Žiwj. řwj. 119.) 		4 47	7 10		6 9	4 49
116	26	Póndželu	Marcellina, bamž. řraňči, knj. z cift. řj.		4 44	7 12		7 30	5 16
117	27	Wutoru	Anthima, biff. martr. (Ř. řwj. 510.)		4 42	7 14		8 48	5 45
118	28	řrjedu	Bitala, martr. — Didyma a Teodory, martr.		4 40	7 15		10 1	6 19
119	29	Schtwórtk	Pětra, m. — Agapia. — Řoberta I., abta cift.		4 38	7 17		11 8	6 57
120	30	Pjatk	† *Kathryn řenensřeje, knježny. — Ěarbule, knj. m.		4 36	7 18		pońnóc	7 43

Měsáčkové pscheměnenja.
Wjedro.

H e r m a n k i.

Cyrkwinska protyka serbskich wosadow.

☾ Posledn. bértilk 3. hapr. wječor 1/2 10 hodž.

☉ Młod. měs. 12. hapr. w nocy 1/2 3 hodž.

☾ Prěni bértil. 19. hapr. pop. 4 hodž.

☉ Starý měs. 26. hapr. rano 1/4 8 hodž.

Wjedro. Hapr. ma jara nještajne wjedro: W započatku njezrynje, po 3. slyne wětrny, wot 7—15 jasnjšo a pócynje so czo- plic; 16—24. pscheměnjate, desčič a mroz; potom rjane wjedro hač do lónca.

☼ Kłowne prawidła a w u- hładn. Sdž w hapr. wětrny duja, hoji žitej a synej.

Bur wo suchi hapr. njerodži, mokry sebi khwali.

☉ Po suchim hapr. mokry Junij abo Julij.

☼ Sdž hłowonc zahe začčewa, žito zahe zezrali.

☉ Su posledne dny hapr. czo- pke, su přeuje 7 dny mjeje zymne.

☉ Grimanja w hapr. mrozny začčerja.

☉ Ezechiel (10) a Jurij (23) staj lenej dobraj.

☉ Jurij (23) a Mart (25) rady z mrozom štróžatej.

☉ Sdž wino na Jurija spi, so winear mulch wjeleli.

Wopomnjenja hódne dny.

1. Njedaj so za blazna poměč!

1. Dawt do wopalskeje polka- dnizy.

15. Paršchonki a rjemjesniški (Ge- werbe) dawf.

3. Stara Darbna (Altdöbern) st.

5. Bóctowy (st. kl.) Wósport (st.);

Rhoczebuž (tn. st. kl.); Wratšlaw st.

7. Njeswacjídko (st.)

10. Dobritug.

12. Lipst; Komosal; Eisenberg; Damna (st.); Dobrilug.

14. Kadeberg (st.)

15. Kadeberg.

16. Wětošow (sw.)

17. Wětošow (st.)

19. Lipst; Kamnowy; Žty Komorow (st.); Wětošow.

20. Žty Komorow; Ža- row (wokna).

21. Katecy (st.)

22. Dobritug.

23. Žarow (ku, st.)

26. Lipst; Wojerety (wěm. st. kl.); Kuland (st.); Lu- kow (ku. st.); Lu- boraz (Lieberofa).

27. Lukow (st.)

28. Kuland.

29. Bjeskow (st.)

30. Bjeskow; Kalaw (sw.)

(Pofrač. z mērc.)

22. Kulow; Witow (Esterwerba); Ga- syn (kónj. st. kl.); Luboraz (Lieberofa).

23. Witow,

30. Ščěračow.

31. Džže.

Wopomnjenja hódne dny:

31. kralowšta reuta.

2. 9. 16. 23. 30 w Radw. thdženška pobožnosć bratřstwa Žž. smjertn. styšnosće.

4. Wo „Vidi aquam“ wobthad wokoło cyrkwe we Šhróscj., Njebj., Radw., Kalb., Wotr. a Kulowje. — Na nyschp. wobthad we Šhróscj., Radw. (na swj. kšič.) Kalb., Wotr. a Kul. (wokoło města). — W Kul. pob. měsarju. njež. kaž 3. jan. — We Šhróscj. wot dženfa hač do njež. psched swj. Mathejom njež. a swjež. kemsche rano 5. dop. 8.

5. Pšičkaz. swj. džen z předm. a nyschporom. W Njebj. a Kalb. do bož. msche wobthad wokoło cyrkwe; w Kul. po nyschp. wobthad wokoło města. W Bud. serbsk. dosp. wotpušt; w kul. dosp. wotp. skapulira; w Klóštrje a Roženice dospoľny wotpušt.

10. W Kul. popoľdnju přenja spowjež džězi.

11. Kaž 4. hapr. — W Kul. přenje swi. woprawjenje džězi (rano za serbske, dop. za němste).

15. W Kul. swježeni tow. „Žezus džěczatstwa“ z dosp. wotpuštom a božej mschy za žime sobustaw.

18. Kaž 4. hapr.

21. W Kul. „Patrocinium swj. Žozefa“, pšičkaz. swj. džen kulowške wosady.

25. Kaž 4. hapr.; po bož. služb. dopoľdnja wobthad swja- toho Marka.

29. W Klóštrje a Roženice dosp. wotp. na swj. Roberta, abta cisterciensow.

30. w Kul. wigilny post.

Pofrač. cyrkw. prot. w mērcu.

trowneje swěcy, swjećenjo kšičenške woby (w Roženice a Klóštrje žana dupa njeje). Na božej mschy po Gloria so zwony wotwjazaja a zwonja. — Wječorna pobožn. w Budyščinje (1/2 7). Nje- bješč. Radw. Kul. kaž wčera. — Bože horje- stacjo we Wotr. a Klóštrje wječ. 1/2 8; w Róž. 8, w Rad. a Njebj. 10; w Šhróscj. Kalb. a Kulowje w 12, w Budyščinje na zaštra rano 3. — Wobthad (w Šhróscj. Wotr. Róž. Klóštrje a Kul. z božim Čžětom); w Radw. wobthad na swj. kšič. a wokoło wsh, w Kul. po mēščje. We Njebj. Wotr. a Kul. „Te Deum.“ Na wulkim wotstarju steji „horjestacjo“, jutrowna swěčka a boža matira, z bētej stolu wobdata.

28. Zutrownička. W nocy 3. horjest. w Bud. Rano 6—8 jěždny wobthad wokoło polow we Wotr. — Dopolnja po „Vidi aquam“ wobthad wokoło cyrkwe (we Šhróscj. Njebj. Radw. Kalb. Kul.). We Šhróscj. Njebj. Wotr. Kul. bože Čžěto wustajene. W Wotr. a Kul. swjećenjo jutrownoho jehnjecja, khlěba a ješow. We wšičkich cyrkwach dosp. wotp. za thč, kotšž na kšičejanšku wučžbu (Stónč. w mej.)

Meja, różowit (31 dnjow).

D n y		Swjedzenje a wopomnjenja Swjatyŝ; poŝtne dny.	Słónczka			Měsaczka			
kta	mz- faca		njeb. znam.	ŝthadż. h. m.	ŝhow. h. m.	njeb. znam.	ŝthadż. h. m.	ŝhow. h. m.	
121	1	Sobotu	Filipa, jap.; Jakuba, młódsz., jap. — Wasp.		4 35	7 20		0 5	8 35

5. njedzeli po Sutrach; ŝchizowny tydzeń: Jėzus napomina ł modlenju. Jan. 16, 28—30.

122	2	Njedzeli	Sigismunda, martrarja.		4 33	7 22		0 53	9 32
123	3	Póndzeli	Namakanja swj. ŝchizy.		4 31	7 23		1 31	10 34
124	4	Wutoru	Moniki, wudowy. — Gotharda, biŝt. — Floriana.		4 29	7 25		2 4	11 36
125	5	Srjedu	Athanasia, biŝtopa. — Angele z Merici, knjeźny.		4 27	7 27		2 31	pońnóć
126	6	Schtwórtk	Do njebies stpécza Jėzusowoho.		4 25	7 29		2 55	1 43
127	7	Pjatt	† Stanisława, biŝkop martrarja.		4 23	7 31		3 16	2 49
128	8	Sobotu	Zjewjenja arcjandzela Michała.		4 22	7 32		3 37	3 53

6. njedzeli po Sutrach: Jėzus ryczi wo Duchu tróŝhtarju. Jan. 15, 26—16, 4.

129	9	Njedzeli	Hrehorje Nazianskoho, biŝt.		4 20	7 34		3 56	4 59
130	10	Póndzeli	Antonina, biŝt. — Epimacha, Aleksandra, mt.		4 18	8 37		4 18	6 6
131	11	Wutoru	Pia V., bamża.		4 16	7 35		4 42	7 14
132	12	Srjedu	Pankratia, mtr. — Nerea, Achileja, mtr.		4 15	7 38		5 10	8 32
133	13	Schtwórtk	Servatia, biŝt. — Mucia, męŝnika martrarja.		4 13	7 40		5 44	9 28
134	14	Pjatt	† Bonifacia, martr. (Żiwj. swj. 382.)		4 12	7 41		6 24	10 31
135	15	Sobotu	Dionysije, knj. martr. (Żiwj. swj. 228.)		4 11	7 42		7 13	11 27

Swjatkł: ŝchiz Boga lubuje, dźerżi joho kazyje. Jan. 14, 23—31.

136	16	Njedzeli	Swjatkowniczka. Jana z Nepomuka, mtr.		4 8	7 44		8 12	pschyp.
137	17	Póndzeli	Swjatkowna póndzela. Ubalda, biŝt.		4 9	7 46		9 18	0 14
138	18	Wutoru	Swjatkowna wutora. Benantia, m.		4 6	7 47		10 31	0 56
139	19	Srjedu	† Pėtra Cėlestinskoho, bamża. — Pudentiany, knj.		4 5	7 49		pschyp.	1 29
140	20	Schtwórtk	Bernardina Senenskoho, wuzn. — Iwona, wuzn.		4 3	7 50		1 7	1 58
141	21	Pjatt	† Feliksa wót Kantalicio, wuzn.		4 2	7 51		2 26	2 25
142	22	Sobotu	† Emilia, martrarja.		4 1	7 52		3 46	2 50

1. njedzeli po Swjatkach: Wuposkanjo Zaposchtow. Mat. 28, 18—20.

143	23	Njedzeli	Najswećjiszeje Trojico. Desideria, b. m.		4 0	7 54		5 6	3 16
144	24	Póndzeli	Donatiana a Rogatiana, m. (Żiw. sw. 297.)		3 58	7 55		6 24	3 43
145	25	Wutoru	Hrehorja VII., bamża; Hórbana I., bamża.		3 57	7 57		7 40	4 14
146	26	Srjedu	Filipa Nerejskoho, wuzn.; Eleutheria, bamża m.		3 56	7 68		8 50	4 50
147	27	Schtwórtk	Bożoho Czela. Madleny wót Pazzis, knj.		3 55	8 0		9 53	5 32
148	28	Pjatt	† Germana, biŝtopa.		3 54	8 1		10 45	6 21
149	29	Sobotu	Cyrilla Cesarejskoho, mtr. (Żiwj. swj. 229.)		3 53	8 2		11 29	7 18

2. njedzeli po Swjatkach: Pŝchirunanjo wo mulkej mjeczery. Łuf. 14, 16—24,

150	30	Njedzeli	Feliksa I., bamża m. (Żiwj. swj. 268.)		3 53	8 3		pońnóć	8 18
151	31	Póndzeli	Angele Merici, knjeźny; Petronille, knjeźny.		3 52	8 4		0 15	9 21

Měsáčkové pschěměnjenja. Wjedro.	Hermanki.	Sprtwinska protyka serbskich wosadow.
● Posledni bértlk 3. meje pop. 1/2 3 hodž.	1. Bart (st.); Krosno (st.); Kalawa (st. fl.).	Mejska pobožnosć djerži so wot 1—31. meje w schědnje wječor pschěd wustajenym Božim Čžłom, a to w Khróscz. na nježelach a swjedenjach 1/5, džělame dny 6; — we Wotr. a Kłóschtr. w schědne w 7; w Kul na džělamyh dnjach w 7. pola mifosćiwych sotrow, njeđz. a swj. dny 4 we chrkwi.
● Młody měsáčk 11. meje pop. 5 hodž.	3. (Ramjeńe (st.); Lubij (st. fl.); Krosno; Kalawa (fl.); Gubin (st., fl., fl.).	1. Swjaty džen bjez nyschp. (w Bud. pschich, njeđzeli sobu); w Kłóschtr. Kóž. a Kul. nyschp. w Kul. dosp. japoschtolsti wotp. bratřtwa rozarija. — Pischp. Wot džensa hač do njeđzele pschěd swj. Michalom we Mjebj. njeđzele a swj. dny kemsche dopołdnja 8.
● Prěni bértlk 18. meje wječor 1/4 11 hodž.	4. Kalawa; Gubin (fl.).	2. Jutrowne wobkhadž faž 4. haryla. W Kul. měšacžna njeđzela faž 3. jan.
● Starý měsáčk 25. meje pop. 1/4 5 hodž.	5. Mjeswacžibko (st.); Gubin.	3. Kschizowny tydžen. W Bud. němst. — W Khróscz. 6 boža mscha a procesion do Kłóschtra. — Mjebj. 6 wobkhad wokoło wsh, boža mscha. — Radw. po bož. mishi wobkhad na swj. kschiz, hđžež druha boža mscha a modlitwy; wokoło wsh do cyrkwie — Radb. a Kóž. proc. do Kłóschtra. Wotr. 7 boža mscha a wobkhad wokoło wsh. — Kłóschtr. serbske přėdowanjo. Kul. wobkhad na swj. kschiz, hđžež boža mscha a přėdowanjo. Džensa je tež namakanja swj. kschiza a žaba w Khróscz. rano 5 božu mschu a kofchenjo kschiza; dop. 8 božu mschu, přėdowanjo a wobkhad wokoło wsh. — Mjebj. 8 boža mscha, přėdow. a procesion k wschittim kschizam we wsh. — Wotr. a Kłóschtr. je wobkhad wokoło polow. W Kóž. přėdowanjo a nyschpor. W Kul. na swj. kschizu přėdowanjo, wulki wobkhad a kofchenjo swj. kschiza; tež dop. wotp. škapulira. — Po mōžnosći zjenocžitaj so wobej pobožnosći. (Pokrəcə. w jun.)
Wjedro: Meja započnje so rjana; 3. njewjedra; na to pschurne wjedro hač do 8; potom čjopko; 11—20 zymne a nje-wobstajne wjedro; hač do 29 čjopko; 30. a 31. mrōžy.	7. Lubin (sw.).	
Stowne prawidka a wuhlady. Mejska rosa hona zeleni. Mierzunjenje w meji winej wjele šktodži.	8. Žitawa; Witow (Elsterwerda) (st. fl.).	
Meja křódna a wkožna napjelnja pincu a brožeń.	10. Wóšport (st.); Witow; Butow (st. fl.); Lubin (fl.); Žty Komorow [Senftenberg] (wołm.); Pródl [Spremberg] (st. fl.); Šasyn (st. fl.).	
Po motrej meji suči junij. W meji desčę žito spori.	11. Wulke Zbžary (Großsärchen) st.; Kinsport; Nadeburg (st.); Nychbach (st.); Butow (st.); Barščę (Forste).	
Zymna meja — w brožnjach raj. Šdyž w meji nje-desčęzaje, junij pschemoka.	12. Eisenberg (st. fl.); Nadeburg.	
Kóž wčołow w meji za fóru syna steji.	13. Šhoczebuž (wóšf.); Krosno (wołm.).	
Na Watporhu mrōž smęja so pody.	18. Wotbramecy (Steinichtwolmsdorf) st. fl.; Kulow (st.).	
Šdyž mjez 15. a 23. žitwi su, budžeja motre synowe žnje.	19. Rakecy (st.).	
Pantrac (12) a Šórbán (25.) bjez desčęzaje wjele wina wěščęzaje.	21. Łufow (st.).	
Šórbán (25.) žitej žorno dawa.	27. Łufow; Šhoczebuž (st. fl.).	
	28. Stara Darbna (Altdöbern) fl.; Lubnjow (sw.);	
	29. Stara Darbna (st.) Lubnjow (st.).	
	31. Lubnjow (fl.).	
Wopomnjenja hódne dny.		
1. Kralowšte dawki.		
		Stoncž. cyrkw. prot. w mērcu.
		křodža. W Radw. dosp. wotp. romst. stationow; w Kul. dosp. wotp. škapulira. Popołdnju iždny wobkhad z Khrósczic do Kłóschtra, z Mjebj. do Wotrowa, z Radbic do Kulowa, z Wotrowa do Mjebjelcic, z Kulowa do Radbic. — W Radw. po nyschp. wobkhad na swj. kschiz, w Kul. wokoło męsta. — W Radworju započinjaja so wot jutrowniczi hač do swj. Michala njeđz. kemsche rano 5, dop. 8; džělame dny w 7. — W Kóžencz. wot jutrow hač do njeđz. pschěd pomšchěnym swj. kschiza njeđzeli a swj. dny ransche kemsche w 5. — 29. Pšchizazany swj. džen. 30. Swjaty džen. Rano procession do Kóžanta z Radworja (5. h.), z Khrósczic (7), Mjebjelc. (7) Radbic, Kłóschtra a Kulowa. — Dopołdnischa boža mscha w Radw. 8, Khróscz. 9; w Kulowje přėdowanjo. 31. W Kul. započinjaja so (hač do njeđzele po 4. okt.) džělame dny kemsche w 5 a 8 hodž.

Junij, smaźnik (30 dnjow).

lęta	D n y		Swjedenje a wopomujenja Swjatyħ; pŏstne dny.	Stŏnczka			Męfaczka		
	mę- saca	tydjenja.		njebj. znami	stħadź. h. m.	thow. h. m.	njebj. znami	stħadź. h. m.	thow. h. m.
152	1	Wutoru	Justina a towaršow, martr. (Ż. f. 171.) ☾		3 51	8 6		034	10 26
153	2	Erjedu	Pętra a Marcellina, m. Blandiny, knj. m. ☾		3 50	8 6		059	11 30
154	3	Schtwŏrtk	Dokhowanja Bożoho Częka. Paule, f. m.		3 49	8 7		121	pońnŏc
155	4	Pjatt	† Najsw. wutrobny Żęzusoweje. — Franciszka Car.		3 48	8 8		141	1 49
156	5	Sobotu	Bonifacia, biff. mtr.		3 48	8 9		2 2	2 43

3. njedźela po Swjatkach: Pšchirnanjo we zhubjenej wowcy a trojchu. Łuk. 15, 1—10.

157	6	Njedźelu	Grasma, biff. mtr. — Norberta, biff.		3 47	8 10		2 23	3 29
158	7	Pŏndźelu	Roberta, abta cisterciensow.		3 46	8 11		2 45	4 59
158	8	Wutoru	Medarda, biskopa. — Filipa, diakona. (Ż. sw. 77.)		4 46	8 11		3 11	6 7
160	9	Erjedu	Prima a Feliciana, martr. (Ż. f. 284.) ☾		3 45	8 12		3 42	7 15
161	10	Schtwŏrtk	Marhatty, kral. wudowy — Klaudia biff. ☾		3 45	8 13		4 19	8 21
162	11	Pjatt	† Barnaby, japoscht. (Żiwj. swj. 120.)		3 45	8 14		5 6	9 21
163	12	Sobotu	Jana wot Fatundo, wuzn.; Cyrina, Mabora, m.		3 45	8 14		6 2	10 13

4. njedźelu po Swjatkach: Bohaty popad rybow na Żęzusowu perucznoścj. Łuk. 5, 1—11.

164	13	Njedźelu	Antona z Padua, wuznawarja.		3 44	8 15		7 7	10 57
165	14	Pŏndźelu	Basilia wulkoho, biff.		3 44	8 16		8 20	11 20
166	15	Wutoru	Bitu, Modesta, Krescentie, mtr. (Ż. swj. 357.)		3 44	8 16		9 36	11 56
167	16	Erjedu	Bennona, biff. — Julity a Syryta, martr. ☾		3 44	8 17		10 35	pšchiv.
168	17	Schtwŏrtk	Nikandra a Marciana, mtr. (Ż. f. 335.) ☾		3 44	8 17		pšchiv.	0 31
169	18	Pjatt	† Marka, Marcelliana, martr. (Ż. swj. 286.)		3 44	8 17		1 31	0 56
170	19	Sobotu	Juliany, knj. — Gervasia a Protasia, martr.		3 44	8 18		2 49	1 21

5. njedźelu po Swjatkach: Sprawnoścj farizejow. Mat. 5, 20—24.

171	20	Njedźelu	Sylberia, bamža.		3 44	8 18		4 6	1 46
172	21	Pŏndźelu	Alexsia z Gonzaga, wuznawarja.		3 44	8 19		5 21	2 14
173	22	Wutoru	Dzesjeć tysac wojakow. — Paulina Nolenst., biff		3 44	8 16		6 32	2 47
174	23	Erjedu	Agrippiny, knjeźny martraczi.		3 44	8 19		7 39	3 25
175	24	Schtwŏrtk	Naroda f. Jana Pšchczen. (Ż. f. 41.) ☾		3 45	8 19		8 37	4 11
176	25	Pjatt	†*Wilhelma, abta. — Elogia, biskopa,		3 46	8 19		9 27	5 4
177	26	Sobotu	Jana a Pawoła, martraczi.		3 46	8 19		10 7	6 2

6. njedźelu po Swjatkach: Żęzus najpęzi ze 7 khlębami 4 tysacy ludzi. Mark. 8, 1—8.

178	27	Njedźelu	Aleksandrijskich martracziow. — Ladislawa, krala.		3 46	8 19		10 35	7 6
179	28	Pŏndźelu	Leona II., bamža. — Vigilia pšchod sw. Pętrom.		3 47	8 18		10 2	8 10
180	29	Wutoru	Pętra a Pawoła, japoscht. (Ż. f. 87.)		3 47	8 18		11 25	9 15
181	30	Erjedu	Wopomnjenjo swj. Pawoła. (Żiwj. swj. 98.)		3 48	8 18		11 46	10 19

Měsáčkové pscheměnenja.
Wjedro.

Hermanfi.

Cyrkwinska protyka serbskich wosadow.

6 Posledni bértik 2. junija
dopokd. $\frac{1}{4}$ 9

7 Měsoby měs. 10. junija
rano $\frac{3}{4}$ 5.

8 Přeni bértik 17. junija
rano 3.

9 Stary měs. 24. junija
w nočy $\frac{1}{2}$ 3.

21. junija najblěšči džen.

Wjedro: Junij započnje so z
pokymurnym wjedrom; potom hač
do 15. čjopko; 16.--22. žymne
nočy; wokoło 18. desčje; 23.—
30. čjopko.

Stowne prawidła a wu-
hlady: Žymny a wotry junij stazy
cyle lěto. Kajkž wjedro ce na Me-
darda (8.) tajke budže hiščeje 6
nježeli.

Do Zana (24.) proš wo desč-
čik, po Jenje won sam pšchidže.

Wot swjatoho Zana běži skóncu
k žymje a lěčo k horcocy.

Wopomnjenja hódne dnj.
30. Kralowsta renta.

Pšchikowa.

Lubjo cjinja protyku, Bóh sam
wjedro. — Mjšk fócicy hrozj, ale
z nazoala. — Dobre džěto, dobra
mzda. — Štótž so počji na polu
a so modli w komorje, tón z hto-
dom njewumrje. — Dobry zapo-
čatk je pok džěka. — Pos spi,
hdyž chce, ale nješ hdyž chce. —
Štótž wječor dožo běha — rad
rano dožo lěha. — Štótž wjele
pije, smjertny titel šije. — Šnjež
„Pjenjez“ je wšchubžom widžany. —
Pjenjez njeje Bóh, a tola so jomu
wjele modla.

1. Gródl (Spremberg (wołm.)
2. Mjesmaczidko (st.).
3. Žhorjela (st.wołm.) Kalawa (wołm.)
4. Eisenberg (wołm.)
5. Lubin (st., st.).
7. Lubij (st.).
- Lamban (st. fl.)
- Grabin (Zinster- walde (st.).
8. Krosno (st., st.).
- Grabin.
9. Khoczebug (wołm.).
- Grabin (wołm.).
- Lubin (wołm.).
- Krosno (st.).
10. Kalawa (wołm.).
- Khoczebug (wołm.).
- Krosno (st.).
14. Lubin (st.).
16. Kafecy (st.).
17. Kalawa (wołm.).
- Khoczebug (st.).
21. Hóšchtrow (st. fl.).
- Huczina (st. fl.).
- Muzafow (st. fl.).
- Damna (st.).
- Gubin (wołm.).
22. Damna.
- Gubin (wołm.).
24. Khoczebug (st.) Wje- lecin. Woslink.
28. Drazdžany (st. fl.).
- Stychbach (st. fl.).
29. Dobryfug (st.);
- Lubnjow (st. fl.).
- Žarow (st. fl.).
- Luboraz.
30. Bart (st.). Dobry- fug. Žarow.

1. 2. kaž 28. meje.
3. Dohowanja božoho Čjěka, cyrkw. swj. džen: Bud. — Khróscj. dop. boža mscha, pop. 2. nyschpor, wobthad k 1. zastawkej we wšy, přédwanjo. — Njebj. rano 6. bož. mscha; pop. 2. h. lit., wobthad k 1. zast. na kerchowje, Te Deum. — Kadw. rano 5 bož. mscha; dop. 8 boža mscha, přédwanjo; wobthad po wšy k 1. zastawkej, Te Deum, požohnowanjo; pop. nicžo. — Kalb. ran. boža mscha, pop. 2 nyschp. a wobthad k 1. zast. we wšy. — Wotr. 7. bož. mscha; pop. nyschp., wobthad k 1 zastawkej, Te Deum. — Klóšcht. boža mscha, wobthad; po nyschp. wobthad k 4. zastawkam. — Róž. rano 5 boža mscha z wobthadom. — Kul. „Sekita“ w cyrkwi, wobthad na swj. kšhiz, tam „Rona“; wobthad, boža mscha; pop. nyschp., wobthad na tor- hščězo, přédwanjo.
4. 11. 18. 25. w Kadw. tydženska pobožnosć bratrstwa.
6. W Kadw. Kul. měsáčka nježela (kaž 3. januara).
20. Kermuscha we Klóšchtje.
24. Swjaty džen. Bud., Njebj., Kalb. na pšchichobnu nježelu pšchepoženy. Khróscj., Kadw. Wotr. Kul. přédwanjo; w Klóšcht. serbske přédwanjo; w Kul. nyschpor a dosp. wotp. škapulira.
28. W Kul. wigilny póst.
29. Pšchikaz. swj. džen z nyschporom. Patronski swjedžen bud. tach. cyrkwje z dosp. wotpustkom; — Njebj. (dop.) a Wotr. (dop. a pop.) buže Čjěke wustajene. — W Kul. japoscht. dosp. wotpustk a škapulira. — Wšchubžom dosp. wotpustk za tyd, kotřiz kšchěcžansku wučbu wopytuja.

Pokracy. cyrkw. prot. w meji.

4. W Bud. kaž wczera. Khróscj. 6 boža mscha a wobthad wokoło polow. Njebj. do bož. msche wob- thad k Bazileam. — Kadw. wobth. wokoło cyrkwje. Kalb. wobthad wokoło wšy. Wotr. a Klóšchtje wobth. wokoło polow. Róž. 5 boža mscha a wob- thad wokoło polow. Kul. kaž wczera
5. Bud. kaž 3. meje. — Khróscj. kaž 3. — Kadw. kaž 4. — Kalb. Wotr. wobthad wokoło wšy. — Njebj. 6 boža mscha a proc. do Klóšchtra. Klóšcht. serb. přédwanjo. W Kulowje kaž 3., ale bjez přé- dwanja; dosp. wotp. škapulira.
6. Pšchikaz. swj. džen z nyschporom. Budysch. — Khróscj. dop. wotemzaco jut. wěcy; pop. nysch., wobthad wokoło wšy a přédwanjo. Njebj. dop. Bože Čjělo wustajene; pop. 2 nyschp.; wobthad wo- foko cyrkwje, přjecž wzacjo „horjestacza“, Te Deum. Kad. dop. po seženju přjecž wzacjo „horjestaczu“, ju- trowneje swěč, zawěšcheneho kšhiza; pop. wobthad po wšy, nyschpor a přédwanjo. Kalb. do bož. msche wobthad wokoło cyrkwje; pop. po lit. 3 króčj (Pokracy. w juliju.)

Julij, pražnik (31 dnjow).

lěta	D n y		Swjedenje a wopomnjenja Swjatyč; póstne dny.	Stónčžka			Měsacžka		
	mě- saca	tydjenja.		njeb. znam.	šhadj. h. m.	šow. h. m.	njeb. znam.	šhadj. h. m.	šow. h. m.
182	1	Schtwórtk	Theobalda, pustnika.		3 49	8 17		pótnóc	11 29
183	2	Pjatt	† Domapytanja swj. Marije. (Ž.f. 35.)		3 50	8 17		0 6	pótnóc
184	3	Sobotu	Anatolia, biskopa.		3 51	8 17		0 26	1 38

7. njedžela po Swjatkach: Profetojo we mowčich draščach Mat. 7, 15—21.

185	4	Njedželu	Rajdrohotniščeje krewje Jezusoweje.—Ubalrika.		3 51	8 17		0 48	2 40
186	5	Póndželu	Michala wot swjatyč, wuznawarja.		3 52	8 16		1 12	3 47
187	6	Wutoru	Dominiki, knježny martrački.		3 53	8 16		1 40	4 57
188	7	Srjedu	Wilibalda, biskopa.		3 53	8 15		2 13	6 4
189	8	Schtwórtk	Rhilianana, biskop martrarja.		3 54	8 14		2 56	7 8
190	9	Pjatt	† Zenona, martrarja.		3 55	8 14		3 49	8 5
191	10	Sobotu	Sebmjoch synow Felicity, mtr.—Rufiny a Gef.		3 56	8 13		4 51	8 53

8. njedžela po Swjatkach: Njesprawny nutnicar. Lut. 16, 1—9.

192	11	Njedželu	Brittia, bisk. mtr.—Pia I., bamža martrarja.		3 57	9 12		6 4	9 33
193	12	Póndželu	Zana Gualberta, abta.—Nabora, Feliksa, m.		3 59	8 11		7 21	10 6
194	13	Wutoru	Maraty, knježny martrački. (Žiwj. swj. 278.)		4 0	8 10		8 41	10 34
195	14	Srjedu	Bonaventury, biskopa.		4 1	8 9		10 0	11 2
196	15	Schtwórtk	Koženbjenja swjatyč japosčtołow.		4 2	8 8		11 19	11 26
197	16	Pjatt	† Swj. Marije na horje Karmel (Stapulir).		4 3	8 7		pšcip.	11 51
188	17	Sobotu	Mleksia, wuznawarja.		4 4	8 6		1 54	pšcip.

6. njedžela po Swjatkach: Jezus pčata na Jeruzalem. Lut. 19, 41—47,

199	18	Njedželu	Silžbjety, kralowny.—Symforosy, martr.		4 5	8 5		3 9	0 19
200	19	Póndželu	Vincenca wot Paula.		4 6	8 4		4 21	0 40
201	20	Wutoru	Hendricha I., kžžora.—Justy, Rufiny, martr.		4 8	8 3		5 28	1 24
202	21	Srjedu	Anakleta, bamža mtr.—Brassedy, knježny.		4 9	8 3		6 28	2 6
203	22	Schtwórtk	Marje Madleny, pokutnicy. (Ž.f. 53.)		4 10	8 1		7 19	2 55
204	23	Pjatt	†*Apollinara, bisk.—Liboria, bisk. martr.		4 12	7 59		8 1	3 52
205	24	Sobotu	Kamilla wot Kellis, wuzn.—Khrystiny, knj. m.		7 13	7 58		8 36	4 53

10. njedžela po Swjatkach: Farizej a cfonik we templu. Lut. 18, 9—14.

206	25	Njedželu	Zakuba, starschoho, jap.—Khrystofora, mtr.		4 15	7 57		9 5	5 56
207	26	Póndželu	Hany, maczerje swj. Marije. (Žiwj. swj. 33.)		4 16	7 55		9 29	7 1
208	27	Wutoru	Hieronyma Emiliana, wuzn.—Pantaleona, m.		4 18	7 54		9 51	8 6
209	28	Srjedu	Nazaria a Celsa, m.—Wiktora I., bamža mtr.		4 19	7 52		10 11	9 10
210	29	Schtwórtk	Marthy, knježny.—Feliksa II., bamža		4 21	7 51		10 31	10 18
211	30	Pjatt	† Abbona a Sennen, mtr.—Inlity, martr.		4 22	7 49		10 51	11 19
212	31	Sobotu	Ignatia z Loyola, wuznaw.		4 23	7 47		11 13	pótnóc

Měsáčkové pscheměnenja. Wjedro.	Hermanki.	Cyrkwinska protyka serbskich wosadow.
<p>☾ Posledni běrtst 2. julija w noc 1/2 7.</p> <p>● Młody měs.: 9. julija popołdnja 1/2 3.</p> <p>☾ Prěni běrtst 16. julija popołdnja 1/2 8.</p> <p>☾ Starý měs. 23. julija popołdnju 3/4 3.</p> <p>☾ Posledni běrtst 31. julija popołdnju 6.</p> <p>23. julija popołdnja je (pola naš njewidzowue) začmniczo měsáčzka.</p>	<p>1. Rhočezubz (st.). Zły Komorow (st.).</p> <p>2. Huska; Kalawa (sw.); Zły Komorow.</p> <p>3. Kalawa (tn. st.).</p> <p>5. Bjernacijny [Bernstadt] (st. l.). Rychbach (st. kl.); Stolpin; Kalawa (kl.); Džěze.</p> <p>6. Kalawa; Rychbach; Waršcž (tn. st. kl.).</p> <p>7. Njesmaczidlo (st.); Rychbach (st.).</p> <p>8. Rhočezubz (st.).</p> <p>10. Łufow (tn. st.). Lubin (tn. st.).</p>	<p>2. Swjaty dzeń bjez nyschpora. Processiony djeja do Róžanta z Budyščina, ze swj. Mariju z Khróscje, Njebielczic, Ralbic, Wotrowa, Klóschtra, Kulowa. W Radw. kemsche na swj. Kschizu, w Kul. dosp. wotp. skapulira. — W Róžencje dospoŋny wotpustk.</p> <p>4. Radw. a Kul. měsáčzka njezela (taž 3 januara).</p> <p>9. 16. 13. 30 w Radw. tydž. pobožnosć bratstwa.</p> <p>13. Lubjeny swj. dzeń Njebielczanskeje wosady z předomanjom a wobkřadom wofoło polow.</p> <p>16. Swjeden skapulira. W Kul. hač do 23. dosp. wotp. za sobustawy bratstwa skapulira. W Klóschtr. a Róžencje dosp. wotp. na swj. Schčžěpana abta cisterciensow.</p> <p>20. W Kul. dosp. wotp. skapulira.</p> <p>22. Swjaty dzeń (w Bud. na njezelu pschepožony). W Klóschtrje, Róžencje, Kulowje nyschpor. W Kamjencu patronstwi swjeden.</p> <p>24. W Kul. wigilny póst.</p> <p>25. Swjaty dzeń (we Budyščinje na njezelu pschepožony); w Kulowje japoschtolstwi dospoŋny wotpustk róžarija. — Klóschtrje, Róžencje, Kul. nyschpor.</p> <p>26. W Kulowje dosp. wotp. skapulira.</p> <p>30. Rano 1/2 6 wotkřad „khróscžanskoŋo“ processiona z Khróscje k swj. Hanje (hđžez psched wječorom dóndžēja), do Filipoworfa a Kumburga, hđžez 31. julija popołdnju wofoło 3 pschindžēja. 1. augusta popołdnju z žromadne nutswjedenjo zjenocženeju serbskeju processionow, potom serbske předomanjo. Wotkřad z Kumburga 2. augusta rano 1/2 6.</p> <p>31. Rano 6 wotkřad „ralbicžanskoŋo“ processiona z Budyščina do Kumburga, hđžez popołdnju wofoło 4. hđž. dóndžēja. Wotkřad 2. augusta rano 6. hđž.</p>
<p>Wjedro. Julij započnje so z mulkej horcotu, z hrimanjom a (tam a sem) z krupami; 11—17 rjane wjedro; 18—21. desčezojte; 22—23 suškaty wětr; potom hač do fónca rjenje.</p> <p>Hłowne prawidła a wuhladny: Hđžez je na Mariju (2) desčez, budže so hšcžez 4 njezjele desčezowacz. Kajtez psowe dnj (16) nutstupaja, tajke tež wustwaja.</p> <p>Kaž cžoply je Zafub (25.), taž žymne budžēja hđžy.</p>	<p>12. Eisenberg; Frankfurt; Gajhn (st. kl.).</p> <p>13. Wulke Ždžary (st.).</p> <p>14. Frankfurt (wkm.).</p> <p>19. Lubij (st. kl.); Polčznica (st.); Scherachow (st. kl.).</p> <p>20. Polčznica.</p> <p>21. Rakewy (st.).</p> <p>24. Lubin (tn. st.). Žarow (st.).</p> <p>26. Wóspork (st.).</p> <p>29. Kamjenc (st.).</p> <p>31. Budyščin (st. kl.).</p>	<p>Poltracž. chrtw. prot. w meji.</p> <p>wofoło chrtwje, předomanjo. — Wotr. dop. bože Čžěto wustajene, pop. nyschp. psched wustaj. bož. Čžětom, wobkřad 3 krócz po serchowje. Kul. pschipotdnju 12 donjebješstpečzo z wobkřadom, w 2 nyschpor. — W Radw. dosp. wotp. romstich stacionow.</p> <p>7. 14. 21. 28. w Radm. kaž 8. januara.</p> <p>9. w Khróscž. dopołdnj. a popołdnju, w Njebj. dop. wobkřad wofoło chrtwje, w Radw. dop. kemsche na swj. Kschizu. Kul. swjeden swj. Bonifacia, patr. napschecžo wohenjej; dop. Bož. Čžěto wustajene; po nyschporje wulki wobkřad ze wschitkimi relikwijiemi wofoło města.</p> <p>14. Wotr. rano 5 boža mscha, předomanjo a pschewod processiona do Krupki, hđžez 15. dop. wofoło 11 dóndžēja a 17. pschp. 1/2 1 zaš wotendžēja.</p> <p>15. Swjedenjo Kschčženskeje woby me farstich chrtwjač, w Klóschtrje a Róžencje jeno profetije a litanija. (Poltracž. w augustu.)</p>
<p>Wopomnjenja hódne dnj.</p> <p>16. započatk psownyh dnjow.</p> <p>Pschisłowa.</p> <p>Lubosć wjele čžini, ale pjenjež wjacny. — Złoty klucz wšcž zamfi wotanka, jeno njebjeste nic. — Wobhaty jč, hđžy hce; křudy, hđžy móže. — Wjele pjenjež, wjele starosćzi. — Doh wofcže bjez hnoja. — Čheščy pschecžela žhubič — počž jomu pjenježy. — Počženje čžini pschecželow, pominanjo njepschecželow. —</p>		

August, žnjeńc (31 dnjow).

lěta	mě- saca	D n y tydźenja.	Swjedenje a wopomnjenja Swjatyŕch; pošne dnj.	Słónczka			Měsaczka		
				njeb. znam.	ŕhabž. h. m.	řhom. h. m.	njeb. znam.	ŕhabž. h. m.	řhom. h. m.

11. njedzela po Swjatkach: Žezus wustrowi hřuchoněmoho. Mart. 7, 31—37.

213	1	Njedzelu	Pětra we rjecjazach.—Machabejsk. bratrow, m.		4 24	7 47		11 39	1 30
214	2	Póndzelu	Alfonsa Liguorsk., bisk.—Schczěpana I., bamž. m.		4 26	7 45		pońnóc	2 27
215	3	Wutoru	Namakanja swj. Schczěpana, mart. (Ž. f. 72.)		4 28	7 43		0 9	3 44
216	4	Erjedu	Dominika, wuznaw.		4 29	7 42		0 47	4 50
217	5	Schtwórtk	Poswjeczenja cyrkwy swj. Marije na sněžy.		4 31	7 40		1 34	5 50
218	6	Pjatk	†*Přchekrasnjenja Žezusa na horje Tabor.		4 32	7 38		2 32	6 43
219	7	Sobotu	Donata, bisk.—Ařy, pošun.—Alberta.		4 34	7 36		3 40	7 28

12. njedzelu po Swjatkach: Mikofsejowy Samaritan. Łut. 10, 23—37,

220	8	Njedzelu	Cyriaka, Łarga a Smaragda, mart. (Ž. f. 348.)		4 36	7 34		4 57	8 6
221	9	Póndzelu	Rajetana Thienenskoho, wuzn.—Romana, m.		4 37	7 32		6 18	8 3g
222	10	Wutoru	Ławrjencja, martrarja.—Kwirina, mtr.		4 39	7 30		7 41	9 4
223	11	Erjedu	Tiburta, m. (Ž. swj. 288.)—Susany, knj. m.		4 40	7 28		9 2	9 29
224	12	Schtwórtk	Klary, knježny.		4 42	7 26		10 24	9 55
225	13	Pjatk	†*Hippolyta a Kassiana, martr. (Ž. f. 245.)		4 43	7 25		přchp.	10 21
226	14	Sobotu	Eufebia, měřhnika.		4 44	7 23		1 0	19 51

13. njedzelu po Swjatkach: Dzesacjo wufadni mužřch. Łut. 17, 11—19.

227	15	Njedzelu	Do njebjes wzacija swj. Marije.		4 46	7 21		2 13	11 25
228	16	Póndzelu	Hiacynthja, wuznawarja.		4 48	7 19		3 22	přchp.
229	17	Wutoru	Liberata, wuznawarja.		4 49	7 17		4 23	0 15
230	18	Erjedu	Agapita, martrarja. (Žiwj. swj. 267.)		4 51	7 15		5 16	0 51
231	19	Schtwórtk	Sebalda, wuzn.—Timotheja, mtr.—Filumeny.		4 53	7 13		6 0	1 45
232	20	Pjatk	†*Bernarda, abta.		4 54	7 11		6 37	2 44
233	21	Sobotu	Ludwiga, bisk.		4 56	7 9		7 8	3 46

14. njedzelu po Swjatkach: Ničto njemóže dwěmaj knjezomaj stuzić. Mat. 6, 24—33.

234	22	Njedzelu	Joachima, nana f. Marije.—Symforiana.		4 58	7 7		7 33	4 50
235	23	Póndzelu	Filipa Beniciskoho, wuzn.—Klaudia a tow. m.		4 59	7 4		7 56	5 56
236	24	Wutoru	Bartolmja, jap.—Martrarjow we Utika.		5 1	7 2		3 16	7 0
237	25	Erjedu	Přchjenje swj. Fadwigi.—Ludwiga, krala.		5 2	7 0		8 36	8 5
238	26	Schtwórtk	Zefyrina, bamža (Ž. f. 205.)—Genesia, martr.		5 3	6 58		8 56	9 10
239	27	Pjatk	† Jozefa z Kalasanca, wuzn.—Kuffa, martr.		5 5	6 56		9 17	10 12
240	28	Sobotu	Ławřtyna, bisk.—Hermesa, m.—Juliana, m.		5 7	6 54		9 41	11 17

15. njedzelu po Swjatkach: Morny mřobžene we Naim. Łut. 7, 11—46.

241	29	Njedzelu	Łandželow pěstonow.—Serafije, kn.		5 9	6 52		10 8	pońnóc
242	30	Póndzelu	Kořa z Limy, kn.—Feliřsa a Adauřta, m.		5 10	6 50		10 42	1 28
243	31	Wutoru	Rajmunda, wuznawarja.		5 12	6 42		11 23	2 34

Měsaczkowe pschmenjenja. Wjedro.	Hermanki.	Cyrkwinska protyka serbskich wosadow.
<p>● Młody měsaczk 7. augusta wječor 11 hodž.</p> <p>☉ Prěni bértlk 14. augusta popođnju 1/42 hodž.</p> <p>☾ Starý měsaczk 22. aug., rano 1/46 hodž.</p> <p>☾ Posledni bértlk 30. aug., dop. 3/49 hodž.</p> <p>7. augusta (pola nas ujewi- džowne) začniewiczó stónca.</p> <p>27. augusta kónc psowych dnjow.</p>	<p>2. Radeburg (st.); Budyschin (st.); Kulow (st. w.);</p> <p>3. Eisenberg.</p> <p>4. Njeswačidko.</p> <p>9. Kinsport (st.); Dobrilug (st.); Gubin (st. st.); Žty Komorow (st.); Stanknow.</p> <p>10. Bart (st.); Kins- port; Dobrilug; Žty Komorow.</p>	<p>1. W Radworju a Kulowje pobožnosć na měsacžnu njeźelu, kaž 3. januara. W Kłóšćtrje popođnju spowjedž slyšchana.</p> <p>2. W Kłóšćtrje (a Rumburgu) dospólny wotpusť „Bortunfula“ ze serbskim přėdowanjom dopođnja.</p> <p>6. 13. 20. 27. w Radworju tydženiska pobožnosć bratrstwa „smjertneje slyšnosće Jezusoweje.“</p> <p>7. W Kulowje dosp. wotp. skapulira.</p> <p>10. Swjaty džen (w Budyschinje na scjěhomacu njeźelu pschepoženy) w Kłóšćtrje, Róženče a Ku- lowje nyschpor.</p> <p>14. Rano 7 wotřad processiona z K hrósczic do Wólms- dorfa, hbjěz wječor wokolo 6 dónbjeja a na zajtra (15. aug.) dopođnja wokolo 1/2 10 zasly wotendjeja.</p> <p>15. Pschifazany swjaty džen z nyschporom. Titularny swjėdžen radworsteje, kłóšćtrjeje, róženčanstweje a kulowsteje cyrkweje. Do božeje mschě swjėczenjo zelow. W K hrósczicach a Kalbicach do božeje mschě wobřhad na kerchowje. W Nje bjelcžicach, Wo- trowje a Kulowje na božej mschi bože Cžělo mu- stajene, w Kul. po scjenju přėdowanjo. Popođnju we Wotrowje wobřhad ze zastawkami (stationami) na kerchowje; we Kulowje nyschpor ze serbskim přėdowanjom a wobřhadom wokolo města; w Kulowje dospólny wotpusť skapulira; w Kłóšćtrje a Ro- ženče dosp. wotp.</p>
<p>Wjedro: wot 1—10. rano mřha, wodnjo rjenje; 9. so hwězdy jara cžisćja; 11—16. desćej a hrimanja; potom hać do 25 horco, na to hać do kónca desćejste z lškódnymi nocami.</p> <p>Šłowne prawidła a wu- hlady. Wulki somjer pokazuje na křutu zymu. Spėw zybowa do stónca pschipowjeda desćej. Po stóncu kurjawa na kufach a rėfach, lubi stajnje rjane wjedro. Hdž je na Ławřenca (10) rjenje, scjěhuje rjane nazymjo. — Po Ławřencu drjewo wjach njeroscže. Hrimanja na Bartolmja (24.), mřha křupy wěšćejja.</p>	<p>16. Wostrowe (st. st.); Grabin (Finster- walde), st.</p> <p>17. Grabin.</p> <p>18. Katech (st.); Ra- deberg; Žarow st.</p> <p>19. Radeberg; Bjes- tow (st.); Žarow.</p> <p>20. Bjeskow; Wěto- schow (st.).</p> <p>21. Kuland (st.); Wětoschow (st.).</p> <p>23. Póctowy (st. st.); Kuland; Wěto- schow; Wasyn (st. st. st.).</p> <p>24. Pakschrow (st. st.). Próđt (st. st.).</p> <p>26. Stara Darbna st.</p> <p>27. Stara Darbna; Lubnjow (st.).</p> <p>28. Lubnjow (st.).</p>	<p>19. Popođnju so we Kłóšćtrje spowjedž slyšči.</p> <p>20. W Kłóšćtrje dospólny wotpusť na swj. Bernarda z wobřhadom a němstkim přėdowanjom.</p> <p>22. W Radworju wopomnjećo nutswjėdženja bratrstwa „Jezusoweje smjertneje slyšnosće a džak za domoj- thowane žně; dosp. wotp.; na božej mschi Bože Cžělo mustajene; po nyschporje wobřhad wokolo cyrkweje, jandželste rózarije a Te Deum pschew mustajenym božim Cžělom. — We Wotrowje džakowny swje- džen za domojthowane žně, Te Deum. — W Ku- lowje dosp. wotpusť skapulira.</p> <p>23. We Kulowstej wofadze wigitny póst.</p> <p>24. Swjaty džen (we Budyschinje na njeźelu pschepo- loženy). W Nje bjelcžicach dosp. wotp. bratrstwa swj. Bosćjana. W Kłóšćtrje, Kulowje a Róženče nyschpor. W Kulowje japoščtolstki dospólny wotpusť bratrstwa rózarija.</p>
<p>Wopomnjenja hódne dnj.</p> <p>1. kralowske dawki.</p>	<p>30. Wóspork (st. st.); Luban (st. st.); Drtrand. Brody. Damna (st.); Lu- tow (st. st.). Lubnjow (st.).</p> <p>31. Damna; Lutow (st.).</p>	<p>16. Swjatkowniczka. Bud. nyschp. přėd. — K hróscz. Njebj. Kalb. Wotr. Kul. dopođnja Bože cžěto mustajene, w K hróscz. a Njebj. do bož. msche wob- řhad wokolo cyrkweje. Na nyschp. přėdw. we K hróscz. Radw. Kalb. Kul.; we Radw. po přėdw. wob- řhad na swj. lškij. — W Kul. dosp. wotp. skapulira. (Potracž. w septembru.)</p>
<p>Pschiflowa.</p> <p>Dónž róža wonja — so za nej honja. — Smjercz z kóždym po- rejwa. — Smjercz na zuby njeřlaba. — Droho smėř pschėdawacž, ale sprawnje dyrbiř mėricž.</p>	<p>30. Wóspork (st. st.); Luban (st. st.); Drtrand. Brody. Damna (st.); Lu- tow (st. st.). Lubnjow (st.).</p> <p>31. Damna; Lutow (st.).</p>	<p>Potracž. cyrkw. prot. w meji.</p> <p>16. Swjatkowniczka. Bud. nyschp. přėd. — K hróscz. Njebj. Kalb. Wotr. Kul. dopođnja Bože cžěto mustajene, w K hróscz. a Njebj. do bož. msche wob- řhad wokolo cyrkweje. Na nyschp. přėdw. we K hróscz. Radw. Kalb. Kul.; we Radw. po přėdw. wob- řhad na swj. lškij. — W Kul. dosp. wotp. skapulira. (Potracž. w septembru.)</p>

September, požnjeńc (30 dnjow).

D n y			Swjedzenje a wopomnjenja Swjatyŝ; poŝtne dny.	S t ó n c z k a			M ě s a c z k a		
řeta	mě. ŝaca	tydzenja.		nieb. znamj.	řhadž. ř. m.	řow. ř. m.	nieb. znamj.	řhadž. ř. m.	řow. ř. m.
244	1	Śrjedu	Johanny Franciski, wudowy. — Egidia, abta.		5 13	6 45		pótnóc	3 35
245	2	Šchtwórtk	Ejernjoweje kóny Jėzusoweje (Žiwj. řwj. 28.).		5 15	6 43		0 14	4 30
246	3	Ťjatt	+ Šchěžepana, krala.		5 17	6 41		1 17	5 18
247	4	Sobotu	Lazara (Žiwj. řwj. 57.).		5 18	6 38		2 29	5 59

16. njedžela po Swjatkach: Jėzus wustrowi wóduławoŝe. Łuf. 14, 1—11.

248	5	Njedželu	Rosalie, panormitanŝeje kuježny. 		5 20	6 36		3 48	6 33
249	6	Póndželu	Albina, biskopa.		5 21	6 34		5 12	7 2
250	7	Wutoru	Ławrjenca Juŝtinianŝ., biř. — Reginy, řwj. m.		5 22	6 32		6 37	7 30
251	8	Śrjedu	Ľaroda řwj. Ľarije. — Ľadriana, martr.		5 24	6 30		8 0	7 56
252	9	Šchtwórtk	Gorgenja, martr. — Korbiniana, biř.		5 26	6 28		9 24	8 22
253	10	Ťjatt	+ Miřkawařa Łolentinskoŝo, wuzny.		5 27	6 25		10 45	8 51
254	11	Sobotu	Prota, Ľiacynŝa, mtr. — Felikřa a Regule, m.		5 29	6 23		přřip.	9 24

17. njedžela po Swjatkach: Najwjetřřa řaznja we řakonju. Ľat. 22, 34—46.

255	12	Njedželu	Mjena ř. Ľarije. — 7 bolosćow ř. Ľ. 		5 31	6 21		1 13	10 3
256	13	Póndželu	Ľaterna, biskopa.		5 32	6 18		2 18	10 48
257	14	Wutoru	Powysćenja řwj. řřřija (Žiwj. řwj. 28.).		5 34	6 16		3 14	11 39
258	15	Śrjedu	+ Ľikomeda, měřřn., martr. (Žiwj. řwj. 271.).		5 36	6 14		4 1	přřip.
258	16	Šchtwórtk	Kornelia, banža martr. — Ľypriana, biř. mtr.		5 37	6 11		4 40	0 36
260	17	Ťjatt	+ Ľluznowřanća řerafiřřoŝo. — Ľamberta, biř. m.		5 38	6 9		5 10	1 39
261	18	Sobotu	+ Ľomasřa ř Billanova, biř.		5 40	6 7		5 37	2 42

18. njedžela po Swjatkach: Jėzus wustrowi řicznjwoŝe. Ľat. 9, 1—8.

262	19	Njedželu	Januaria, biř. mtr. (ř. ř. 374). — řekwana, 		5 41	6 5		6 1	3 46
263	20	Póndželu	Euřřachja a towarřřow, martr. — Wigilia.		5 43	6 3		6 22	4 51
264	21	Wutoru	Ľateja, řapowřř. (Žiwj. řwj. 116.).		5 45	6 0		6 41	5 56
265	22	Śrjedu	Ľauritia a tow., mtr. — Ľemerama, biř. mtr.		5 46	5 58		7 1	7 0
266	23	Šchtwórtk	Wiřřora, martr. — Ľhekle, řnježny martr. řři.		5 48	5 55		7 22	8 4
267	24	Ťjatt	+ Ľadowřřow řwj. Ľarije.		5 50	5 53		7 54	9 8
268	25	Sobotu	Śwj. Ľarije wot wukupjenja řatyŝ.		5 51	5 51		8 10	10 13

19. njedžela po Swjatkach: Ľwasna řowřřina krala. Ľat. 22, 1—14.

269	26	Njedželu	řina, banža mtr. — Ľypriana a Juřřiny, mtr.		5 53	5 48		8 40	11 20
270	27	Póndželu	Řosmařa a Ľamiana, řekarj. mtr. 		5 55	5 46		9 17	pótnóc
271	28	Wutoru	Wiřřakawa, wójwody řřřřřřoŝo, mtr.		5 56	5 44		10 3	1 25
272	29	Śrjedu	Miřřala Ľrcjandžela.		5 57	5 42		10 59	2 21
273	30	Šchtwórtk	Ľieronyma (Řrółmuřa), měřřn.		5 59	5 40		11 45	3 10

Měsáčkové pscheměnjenja.
Wjedro.

Germani.

Cyrkwiniska prótyka serbskich wosadow.

● Młody měs. 6. septembra rano 7 hodž.

☾ Prěni bértilk 12. sept. w nočy 1/4 11 hodž.

☾ Stary měsáčk 20. sept. wječor 1/2 10 hodž.

☾ Posledni bértilk 28. sept. w nočy 10 hodž.

Wjedro: Hač do 11. rjane, potom njewobstajne a deščęzjete hač do 18; 19—24 wěrsitojte; potom hač do lónca rjenje a cžopto.

Skowne prawidła a wuhłady: Grimanja w septemburu pokazuja na wjele sněha we februaru a měrcu a lubja dobre žitne lěto. Kaslž september, tajši budže pschichodny měrc.

Ze Egldij (1) jasny, budže dobra nazyma.

Kajtež wjedro na Marije naroda (8), tajše wostanje 4 njeźele.

Šdnž je na Mawrica (22.) jasno, budžeja w zymje wulke wětrny.

Na Michala (29) sewjerny a rański wětr, pokazuje žtu zymu.

Na Michala deščęz (bjez hrimanja), budže lóhla zyma.

Šdnž ptacžki do Michala cžahnu, njebudže do hód wjele zymy.

Wopomnjenja hódne dny.

1. Započatł hoitny.
23. Započatł nazymy; džen a nóe so runatej.
30. kralowsta renta.

1. Njeswacjido (st.); Barschč (kř. st.); Luban.
2. Rychbach (st.); Rhoczebuž (wotm).
6. Lubij (st.); Stokpin (st. st.); Žitawa (st.); Rhoczebuž (kř. st. 1.) Lubnjow (st. st.).
7. Rhoczebuž (st. st.).
8. Rhoczebuž (st. st.).
9. Muzafow (st. st.).
10. Kalawa (sw.).
11. Eisenberg (st.); Kalawa (kř. st.).
13. Bistopichy (st.); Komosalc; Eisenberg; Póctowny; Kalawa (st.); Gubin (kř. st. st.); Žarow (st. st.).
14. Kalawa; Gubin (st.); Žty Komorow (wfm.). Žarow.
15. Nadeburg (st.); Gubin; Kafech (st.); Žarow.
16. Nadeburg (st.).
17. Lubin (sw.).
18. Dobrilug (st.); Lubin (kř. st.).
20. Kamjenc (st. st.); Wostrowc (st. st.); Dobrilug; Lubin (st.).
21. Bart (st. st.).
22. Potčjnica (st.).
23. Potčjnica; Rhoczebuž (st.).
27. Lipsk; Gafny (kř. st. st.); Wojerecz (st. st. wfm.); Rukow (st. st.).
28. Rukow (st.).
29. Wóslin (st. st.); Wjelečjin (st. st.).
30. Husfa; Rhoczebuž (st.).

3. 10. 17. 24. w Radw. tybženiska pobožnosć bratřtwa.
5. Rano po božej mšči (5. hodž.) wukhad processiona do Krupki, hdžęz 6. sept. pschipołdnju dónđeja, 8. sept. rano 6. zasy wotendžeja a 9. sept. dopołdnja (wot 1/2 11) domoj pschindžeja. — W Radw. a Kul. pop. pobožnosć na měsáčnu njeźelu (faž 3. januara).
7. W Róžencze jo popołdnju spowjedž iłychi; pschihad ščerahowskoho processiona.
8. Swjaty džen z wopominanjom pschęz 8 dnjow. Processiony ze swj. Mariju do Róžanta z Rhrósczic, Njebjelczic, Radmoria, Kalbic, Wotrowa, Rlósčtra a Kulowa. — W Róžencze dosp. wotp. W Kul. dosp. wotp. škapulira. W Róž, Rlósčtrje a Kulowje nyschpor.
9. Dopołdnja wokoło 1/2 11 nutšwjedzenjo frupczanskoho processiona do Rlósčtra, na to boža mšča.
12. Titularny swjedžen serbskeje cyrkwe w Budyščinje, fermuscha. W Rlósčtrje a Róžencze dosp. wotpušt.
14. W Kul. dosp. wotp. škapulira. W Róžencze wot džensa hač do jutrow rańske bože služby na njeźelach a swjedzenjach rano 6. hodž.
15. 17. 18. póst suchich dnjow.
19. W Rhróscz., Radw., Kalb. a Kulowje pobožnosć na njeźelu po suchich dnjach (faž 23. meje). W Radw. dosp. wotp.; bože služby dopołdnja na swjatym křizju. W Njebj. 1/2 litanija, potom nyschpor. po mormych; wobhadom na kerchow.
20. W Njebj., Kalb. a Kul. faž 24. meje. — W Kulowstej wosadze wigelny póst.
21. Swjaty džen (w Budyšch. na njeźelu pschepoloženy); w Rlósčtrje, Róž. a Kulowje nyschpor. W Kul. japoscht. dosp. wotpušt rózarija. — W Rhrósczicach su wot džensa hač pschęd 1. njeźelu po Žutrach kemsche njeźele a swjedzenje rano 6, dop. 9.
29. Swjaty džen (w Budyšch. němški na njeźelu pschepoloženy). W Rlósčtrje, Róž. a Kulowje nyschpor. W Njebjelczicach wot džensa hač pschęd Walporu (1. meje) kemsche na njeźelach a swjedzenjach dop. 9. — W Kalbicach wot džensa hač do Wólmonczki njeźeliske a swjedženiske kemsche rano 6, dopołdnja 9.

Boćracz. cyrkw. prot. w meji.

17. Wšikaz. swj. džen z nyschporom.
18. Swjaty džen. Processiony ze swj. Mariju do Róžanta džeja z Rhróscz., Njebj., Radw., Kalb., Wotr., Rlósčtra. Dopołdnja po 4. nutšwjedzenjo frupczanskoho processiona we Wotrowje.
19. 21. 22. póst suchich dnjow.
22. Wobzamfnjenje jutrowneje spowjedže (w Kul. 23.).
23. Zasy w Rhróscz., Radw., Kalb. a Kul. njeźela po suchich dnjach. W Radworju po nyschporje po (Boćracz. w oktobru.)

Oktober, winowe (31 dnjow).

lěta	D n y		Swjedenje a wopomnjenja Swjatyh; poštnje dnj.	Stónčžka			Měsacžka		
	mě- faca	tydjenja.		njeb. znam.	šthabž. b. m.	šthow. b. m.	njeb. znam.	šthabž. b. m.	šthow. b. m.
274	1	Pjatk	† Remigia, bisk. — Germana a Bedasta, bisk.		6 1	5 37		poćnóc	3 52
275	2	Sobotu	Džhona, biskopa.		6 2	5 35		1 18	4 28

20. njeźzela po Swjatkach: Jezus wustrowi tralikoweho špna. Jan. 4, 46—53.

276	3	Njeźzelu	Róžaria (róžowca) swj. Marije.		6 4	5 33		2 39	4 59
277	4	Póndźzelu	Franciška Serafistoho (z Assisi), wuzn.		6 6	5 31		4 3	5 27
278	5	Wutoru	Blacida a tow., mtr. — Peregrin, kn. m.		6 8	5 28		5 27	5 54
279	6	Srjedu	Brunona, wuzn. — Fides a tow., martr.		6 9	5 26		6 52	6 20
280	7	Schtwórtk	Marka, bamža. — Sergia a Bacha, martr.		6 11	5 24		8 17	6 48
281	8	Pjatk	† Brigity, wudowj.		6 13	5 21		9 39	7 21
282	9	Sobotu	Dionysa areopagstoho, bisk. martr.		6 14	5 19		10 5	7 58

21. njeźzelu po Swjatkach: Njejmilny wotročk. Mat. 18, 23—35.

283	10	Njeźzelu	Maczerstwa swj. Marije. — Franciška z Borgia.		6 16	5 17		pšcip.	8 41
284	11	Póndźzelu	Gereona a tow., martr. (Ž. f. 295).		6 17	5 15		1 9	9 31
285	12	Wutoru	Maksimiliana, bisk. martrarja. (Ž. f. 269).		6 19	5 13		2 0	10 28
286	13	Srjedu	Eduarda III., krala. — Theofila, bisk. martrarja.		6 20	5 11		2 41	11 30
287	14	Schtwórtk	Kallista I., bamža mtr. (Žiwj. swj. 205.)		6 22	5 9		3 15	pšcip.
288	15	Pjatk	† Adwigi, wudowj.		6 24	5 7		3 43	0 33
289	16	Sobotu	Theresie, knjezjny. — Hawka, abta.		6 26	5 4		4 7	1 37

22. njeźzelu po Swjatkach: Wo danškim pjenjezu. Mat. 22, 15—21.

290	17	Njeźzelu	Čystoscje swj. Marije.		6 28	5 2		4 28	2 42
291	18	Póndźzelu	Lukajcha, šćenika (Ž. f. 122.).		6 29	5 0		4 46	3 46
292	19	Wutoru	Pětra z Alkantary, wuznawarja.		7 31	4 58		5 7	4 57
293	20	Srjedu	Jana Kanta, wuznawarja.		6 33	4 56		5 27	5 58
294	21	Schtwórtk	Wórschule a tow., fnj. mtr. — Hilariona, abta.		6 35	4 54		5 49	7 0
295	22	Pjatk	†* Severa, bisk. — Filipa, bisk. (Žiw. sw. 344.).		6 37	4 51		6 12	8 7
296	23	Sobotu	Severina, biskopa.		6 38	4 49		6 41	9 13

23. njeźzela po Swjatkach: Jezus woźimi skairowu dzowfu. Mat. 9, 18—26.

297	24	Njeźzelu	Kašaela, arcjantźzela. — Feliksa, bisk. martr.		6 39	4 48		7 16	10 18
298	25	Póndźzelu	Krispina, mtr. — Khrjstantha a Daria, mtr.		6 41	4 46		7 59	11 20
299	26	Wutoru	Ewarista, bamža martrarja. — Luciana, mtr.		6 43	4 44		8 49	poćnóc
300	27	Srjedu	Florentia, martrarja.		6 45	4 42		9 50	1 8
301	28	Schtwórtk	Syman, jap. — Judy Tadeja, jap.		6 46	4 40		10 59	1 51
302	29	Pjatk	†* Eusebije, knjezjny martrariki.		6 48	4 38		poćnóc	2 28
303	30	Sobotu	Theodorita, měsčn. — Marcella a tow., martr.		6 50	4 36		0 15	2 59

24. njeźzela po Swjatkach: Jezus staji wichor na morju. Mat. 8, 23—27.

304	31	Njeźzelu	Patrocinium swj. Marije. — Wolfganga, bisk.		6 52	4 34		1 34	3 27
-----	----	----------	---	--	------	------	--	------	------

Měsáčkové přehlednění.
Wjedro.

Germani.

Cyrkwinska protyka serbskich wosadom.

● Mlody měs. 5. oktobra popoždnu 3 hodž.

● Přeni běrtik 12. oktobra dopoždnu 11 hodž.

● Stary měs. 20. oktobra popoždnu 3/4 3 hodž.

● Posledni běrtik 18. okt. dopoždnu 1/2 10 hodž.

Wjedro: 1—7 cjopta a desčej; 10—16. mřoży; 17. rjane wjedro, wětr; 19—24. přehměnjate, 25. mřhowojte; wot 27. hač do kónca rjenje.

Hłowne prawidła a wu-
hlady: Hdyž w oktobru liščjo na sčtomach wostawa, budže kruta žyma. — Čzim jažiščo w oktobru liščjo pada, čzim přodnišče budže přichodne lěto.

Wjele desčejca w oktobru, budže wjele wětra w decembu. — Přimanja w oktobru pokazuju na nje-wobštajnu žymu. Čzopřy oktober přichinje žymny februar.

Na Hawla (16.) sucho, budže suchy lěčjo. — Medesčejuje na Hawla, nalěčjo bđže bjez desčejca.

Šymana — Judy — křowajče křhuby, rězajče kije, wobujče čuje — wntajče rukajey.

Přichyťow a.

Žunje kupje so njewjel. — Wěť swojimaj wocžomaj, nic cuzym rěčam. — Hbžež nahramnosč křachari, tam wot blida z hřodom stawaja. — Přilny hospodar čini přěšchnu čzeleđ. — Sucha kucheň, — křrome rucy. — Nowe křowčejca derje mjecu. —

4. Suczina (st. kl.).
Ščeračow (st. kl.).
Rychbač (st.).
Gróđ (wřm.).
Luboraž.

5. Krosno (st.);
Gróđ (st.);
Jarow (wřm.).
6. Přelwacžidko (st.);
Krosno (st. kl.);
7. Křoczebuž (st.);
Krosno (st.);
9. Lubin (st., st.)

11. Lubij (st. kl.);
Kulow (st. st. kl.);
12. Baršč (st. st. kl.).
Žty Komorow (st.).

14. Křoczebuž (st.).
15. Gubin (wřm.).
16. Krosno (st.);
Gubin (wřm.).

18. Wóšporč (st.).
Kinsporč (st.);
Krosno.
19. Kinsporč.
20. Kafečy (st.).
21. Witow (Člster-
werda (st.);
Křoczebuž (st.);
22. Witow;
Wětošow (st.).

25. Drazbžany (stare
město).
Hakščtrow (st. kl.).
Lubnjow (st. kl.);
Wětošow.

27. Biskopicy (st.).
28. Drtrand (st.);
Bješkow (st.);
Křoczebuž (st.);
29. Drtrand;
Stara Darbna.
Bješkow.

30. Budyšin (st. kl.).

1. 8. 15. 22. 29. w Radw. tybž. pobožnosč bratřtwa.
2. Ž Křróćic pschopodnu 12. wotřad procesiona na Kralbic do Kulowa, hđej wokoło 5. wječor nuts-mjedženi. W Kulowje so popoždnu (faž tež čty scžehowacy tybženi) spowjedž štyschi.

3. W Radworju wopomnjenje poswjećjenja cyrkwe abo fermuša. Po nřšporje nřšpor po mormych. — W Kulowje titularny swjedžen bratřtwa „swjatoho rózarija“ z dospołnym wotpuřtkom pschěz chle wosom dnų. — Pschopodnu 1/2 1 wotřad křróćjanstho procesiona z Kulowa. — Popoždnu we Kulowje wotřad wokoło města. W Radworju wot dženja hač pschěd Žutry niedželste a swjedženste kemšče rano 6, dopoždnu 9.

4. W Radw. rano matutin a laudes „po mormych“; reřwim a „libera“ pschěd marami.
5. W Kłóšćtrje a Křž. dosp. wotpuřtk na swj. Placida.
10. W Kulowje wopomnjenje poswjećjenja cyrkwe (fermuša). Druhi wopuřtk. Němřte přědowanjo njeje dopoždnu. Na bož. mřchi bože Čžělo wustajene. Nřšpor z němřkim přědowanjom a rózarijem.

11. W Kulowje rano 1/2 5 matutin „po mormych“, reřwim, Libera. Wot dženja hač do 7. novembra w Kulowje dželawe dnų kemšče 1/2 6 a 1/2 9.

17. We Wotrowje wopomnjenje poswjećjenja cyrkwe (fermuša); do bože mřše přědowanjo; na bož. mřchi a na nřšporje bože Čžělo wustajene. Nřšpor „po mormych“ z wotřadom na křchow.

18. We Wotrowje rano, matutin a laudes „po mormych“; 7. wotřad na křchow; reřwim a Libera.
21. W Kłóšćtrje druha fermuša; dopoždnu serbske přědowanjo. W Kulowje dosp. wotpuřtk škapulira.
23. Wřtny džen křróćjanřteje wosady.

24. W Křróćicach wopomnjenje poswjećjenja cyrkwe (fermuša). Na bože mřchi Bože Čžělo wustajene. Popoždnu nřšpor „po mormych“.
25. W Křróć. rano matutin a laudes „po mormych“; wotřad na křchow, reřwim, libera.
27. W Kulowř. wosadje wigilny pořt.

28. Swjaty džen (w Budyšinje na njedzeli pschě-položeny, w Křróćicach pschifazanų wosadny swjedžen). W Křróć. Kłóšćtrje, Křžencje a Kulowje nřšpor. — W Kul. dosp. wotp. škapulira.

Bořadž. cyrkw. prot. w meji.

božnosč bratřtwa „Žez. smjertneje štřtnosče k čzeščji swjatyh ranow Žezusowych“ pschěd wustajenym božim Čžělom; čžitanjo sobustawow, kotřiž su wot žandženych suchich dnųow sem wotemřjeli. Wotřad wokoło cyrkwe; dosp. wotp. za sobustawy bratřtwa. W Kralbicach přjedų božeje mřše wotřad „po (Bořadž. w novembu.)

November, nazhmit (30 dnjow).

lěta	D n y		Swjedjenje a wopomnjenja Swjatyh; póstne dny.	Stónčžka			Měsacžka		
	mě- faca	tydjenja.		njeb. znamj.	šthabž. b. m.	thow. b. m.	njeb. znamj.	šthabž. b. m.	thow. b. m.
305	1	Póndzjelu	Wschitlich Swjatyh.		6 54	4 33		2 55	3 52
306	2	Wutoru	Wschitlich thudych dušchow.		6 55	4 31		4 18	4 71
307	3	Srjedu	Malachia, biskopa.		6 57	4 29		5 44	4 44
308	4	Schtwórtk	KorleWorrromejskoho, bisk. — Vitala aAgr.		6 59	4 28		7 8	5 14
309	5	Pjatk	† Hilžbjety, maczerje swj. Jana kšććenika.		7 0	4 26		8 30	5 48
310	6	Sobotu	Leonarda, abta.		7 2	4 24		0 17	6 30

25. njedzjelu po Swjatkach: Pjanka mjez dobrym synjenjom. Mat. 13, 24—30.

311	7	Njedzjelu	Wilibrorda, biskopa.		7 4	4 22		10 56	7 18
312	8	Póndzjelu	Schtyrjoch Krónowaných. intr. (Žiwj. swj. 352)		7 6	4 21		pschp.	8 14
313	9	Wutoru	Poswjecez. cyrkwe „Salvatora“—Theodora, m.		7 8	4 49		0 40	9 16
314	10	Srjedu	Handrija Awellinst., wuznaw.		7 9	4 17		1 18	10 21
315	11	Schtwórtk	Měrczina, bisk. — Mennasa, martrarja.		7 11	4 16		1 48	11 26
316	12	Pjatk	† Ewina, bisk. martrarja.		7 13	4 14		2 14	pschp.
317	13	Sobotu	Didaka, wuzn. — Britia, biskopa.		7 15	4 13		2 35	0 30

26. njedzjelu po Swjatkach: Ženspowe žorno. Mat. 13, 31—35.

318	14	Njedzjelu	Měrczina, banža.		7 17	4 11		2 55	1 36
319	15	Póndzjelu	Wopomnjenje Žezusowoho czerpjenja.		7 18	4 10		3 13	2 41
320	16	Wutoru	Herty, knjezny. — Dthmara, abta. — Edmunda.		7 19	4 9		3 32	3 45
321	17	Srjedu	Srjehorja dźiwycziwjerja, biskopa. (Ž. f. 262.)		7 21	4 8		3 53	4 50
322	18	Schtwórtk	Alfeja a Zacheja, martrarjow. (Ž. f. 331.)		7 23	4 7		4 16	5 56
323	19	Pjatk	† Hilžbjety, kralowny wubeřik. — Pontiana.		7 25	4 5		4 43	7 3
324	20	Sobotu	Feliksa Balesiskoho, wuzn. — Agapia, mart.		7 26	4 4		5 16	8 10

27. a poslednja njedzjelu po Swjatkach: Zapusćenje Jeruzalema. Mat. 24, 15—35.

325	21	Njedzjelu	Woprowanja swj. Marije. (Žiwj. swj. 34.)		7 28	4 3		5 55	9 15
326	22	Póndzjelu	Cecilije, knjezny mart. — Filemona, mart.		7 30	4 2		6 44	10 15
327	23	Wutoru	Alimanta I., banža m. — Felicity a 7 synow, m.		7 31	4 1		7 42	11 8
328	24	Srjedu	Poswjeczenja cyrkwe swj. Pětra a Pawoła.		7 33	3 59		8 49	poćnóc
329	25	Schtwórtk	Š h a t r n y, knjezny mart. (Ž. f. 384.)		7 35	3 58		10 1	0 31
330	26	Pjatk	† Jana wot kšćža, wuzn. — Konrada, bisk.		7 36	3 57		11 8	1 2
331	27	Sobotu	Mikasta, biskopa mart.		7 38	3 56		poćnóc	1 30

1. njedzjela pschthada (adventa): Žnamjenja psched sudnym dnjom. Łuf. 21, 25—33.

332	28	Njedzjelu	Srjehorja III., banža.		7 40	3 56		0 35	1 56
333	29	Póndzjelu	Saturnina a Mamra, martrarjow.		7 41	3 56		1 54	2 30
334	30	Srjedu	Handrija, jap. (Žiwj. swj. 82.)		7 42	3 55		3 15	2 44

Měsáčkové pschēmēnjenja. Wjedro.	Hermanki.	Chrkwinska protyka serbskich wosadow.
● Młody měs.: 4. novembra w nočy ½ 1.	1. Budyšin (fl.); Hródl (fl. fl.);	1. Pšchifazany swjatyh džen z nyschporom. W Njebj. a Wotr. Bože Čžělo mustajene (Wotr. tež popołodnju). Po swjedženstich nyschporach wšchudžom nyschpor po mormych; we Wotr. a Kul. a Njebj. wobkřad na kerchow; w Njebj. na kerchowje rozarije. — W Kul. dosp. wotpuřtk škapulira.
☾ Prěni běrtk 11. nov. w nočy 4.	2. Bart (fl. len.); Damna.	2. Chrkwinski swjatyh džen. Wšchudžom matutin a laudes (w Njebj. jeno laudes) po mormych, rekwiem a libera; w Křroscz., Kalb. a Wotr. do božeje mschě wobkřad na kerchow.
☾ Stary měs. 19. novembra rano 8.	3. Drejdžany [Wjedrič. měst.] (fl.) Njeswacžidlo (fl.) Radeberg;	3. W Radworju so popołodnju wot 3 hodž. spowjebž slyšči.
☾ Posledni běrtk 26. nov. wječor 7.	4. Křhoczebuž (fl.). 5. Lubnjow (sw.). 6. Eisenberg (fl.); Kuland (fl.); Lubnjow (fl.).	7. W Njebjelčicach wopomnjenje poswjecjenja chrkwje (fermuscha); po nyschporje nyschpor po mormych a wobkřad na kerchow. — We Zdjeri dopołodnja 9 fermuschne bože služby. — W Radworju swjedžen bratřstwa „Žezusoweje smjertneje štyřnosće“. Dospoľny wotpuřtk; dopołodnja Bože Čžělo mustajene; po nyschp. wobkřad wokoło chrkwje a měsáčna pobožnosć bratřstwa. W Kul. dosp. wotpuřtk „po mormych“; dopołodnja bože Čžělo mustajene; popołodnju bratřste přědowanjo a wobkřad.
Wjedro: 1. mřha; 3—6 deřchž a sněh; 6—10 žyma; 11—18 sylne wětry. 18—24 pschēmēniate; 25. hač do kōnca jasno, ale žymne. Wokoło 10. so hwězdy jara czisća.	8. Lubij (fl.); Nowosalc; Eisenberg, Kuland; Gubin (fl. fl.); Lufaw (kř. fl.); Lubnjow (fl.).	8. 15. 22. 29 w Radw. tydženiřta pob. bratřstwa. — W Njebj. ¼ 7 laudes „po mormych“; rekwiem, libera. Wot džensa hač do swj. Matija w Kulowje džělawy džen kemsche 6. a 9.
Štrowne prawidła a wuhla dny: Na Měrczina (11.) nježortuj ze žymu. Swjaty Měrczin křachle tepi. — Su na Měrczina mřhy, budže lōhko žyma. — Šdžž hush wokoło Měrczina na lodže křodža, budžeja wokoło hōd we bōcže teptacz.	9. Gubin (kř. fl. fl.); Wulke Zdjarn fl.; Lufaw (fl.).	11. Pšchifazany swjatyh džen njebjelczanskeje wosady; na božeje mschi Bože Čžělo mustajene; přědowanjo; nyschp.
Swjaty Klimant (23) žymu njeje.	10. Stołpin (fl. fl.); Gubin (fl.);	13. W Křoštrje a Kōž. dosp. wotp. na wšchěch swjatyh z rjadu cisterciensom.
Sněh na Handrija (30), běda za žita.	11. Křachbach (fl. fl.); Křhoczebuž (fl.);	14. Wopomnjenje poswjecjenja tachantskeje chrkwje w Budyřchinje (fermuscha).
Sněh, kiž dje na Handrija, stodnjow ležo wostawa.	13. Žly Komorow fl.	21. Wopomnjenje poswjecjenja chrkwje w Kalbicach (fermuscha). Po nyschporje nyschpor po mormych. — W Kul. dosp. wotpuřtk škapulira.
Wopomnjenja hōdne dny. 1. Kralowřte dawli.	15. Stołpin (fl. fl.); Frankfurt; Žly Komorow; 17. Kakecy (fl.). 19. Lubin (sw.). 20. Lubin (kř. fl.).	22. W Kalbicach rano matutin a laudes „po mormych“; wobkřad na kerchow; rekwiem, libera.
Pšchifłowa.	22. Wōsport (fl. fl.); Dobrylug (kř. fl. fl.); Lubin (fl.).	24. W Kul. dosp. wotpuřtk škapulira.
Štuboka brōžda — dořha šłoma. — Womō je drožšči, dylži kōn. — Křremy kōn, lēni pos, piany wotrožl czahnu kubko do bōkta. — Wyrnje so zapřaty hańbowak, njeřny hiřchže knjez. — Žyma so prařcha: řchto sy w lēcže džěřak?	23. Dobrylug (fl.). 24. Radeburg (fl. fl.). 25. Radeburg. 26. Kalawa (sw.). 27. Žitawa (fl. fl.); Kalawa (kř. fl.). 29. Gařyn (fl.). 30. Křojno (kř. fl.).	25. Pšchifazany swjatyh džen kalbicžanskeje wosady; z nyschporom.
		28. Zapoczatk chrkwinskoho lēta abo advent (přchřhad). Njedzele a swjate dny adventa su rańřche kemsche řaz hewal.
		29. A wřchitke druhe džěřawe dny adventa su w Křrosczicach, Njebjelczicach, Radworju a Kulowje rano 5 hodž.; w Budyřchinje, Kalbicach, Wotrowje, Křoštrje a Kōžencze rano 6 hodž. „Žutnje“. — W Kulowje wigilny post.
		30. Swjaty džen (we Budyřchinje na njedzeli pschepoľoženy). W Křoštrje, Kōžencze, Kulowje nyschpor. W Kulowje dosp. japořchōřki wotpuřtk rozarija.

December, hodovník (31 dnjom).

D n y			Smjedjenje a wopomnjenja Swjatyh; poštne dny.	Stónčzka			Měšacžka		
lčta	mě- šaca	tydjenja.		njebj. znamj.	šhabj. h. m.	šom. h. m.	njebj. znamj.	šhabj. h. m.	šom. h. m.
335	1	Srjedu	Eligia, biskopa.		7 53	3 54		4 38	3 11
336	2	Schtwórtk	Pawliny, knj. a tow., martr. (Ž.f. 240.)		7 45	3 54		6 0	3 42
337	3	Pjatk	† Franciska Klawerskoho, wuzn.—Galjana.		7 46	3 53		7 20	4 19
338	4	Sobotu	Borbory, knježny martr. (Žiwj. swj. 212.).		7 47	3 52		8 35	5 3

2. njezdela pschihada (adwenta): Janowe pošelsiwo pola Žezusa. Math. 11, 2—10.

339	5	Njedzelu	Bibiany, knj. — Krispiny, mtr. (Ž. f. 373).		7 49	3 52		9 40	5 56
340	6	Póndzelu	Miklawšča, biskopa.		7 50	3 51		10 33	6 58
341	7	Wutoru	Agathona, martrarja.		7 51	3 51		11 16	8 2
342	8	Srjedu	Njewoblatowanoho podjecja s. Mar.		7 53	3 51		11 49	9 10
343	9	Schtwórtk	Pětra Khrystologa, bisk. — Leofabie, knj. martr.		7 54	3 51		pschp.	10 17
344	10	Pjatk	† Melchiada, bamža. — Eulalie, knj. martr.		7 55	3 51		0 40	11 23
345	11	Sobotu	Eutyphia, martr.		7 56	3 50		1 0	pschp.

3. njezdela pschihada (adwenta): Janowe smědeženjo wo Žezusu. Jan. 1, 19—28.

346	12	Njedzelu	Damasa, bamža. — Makara a tow., martr.		7 57	3 50		1 19	0 26
347	13	Póndzel	Lucije, knj, martr. (Žiwj. swj. 360.)		7 58	3 50		1 38	1 31
348	14	Wutoru	Herona a towaršchom, martr. (Žiwj. swj. 216.)		7 59	3 50		1 58	2 36
349	15	Srjedu	† Khrystiany, služownicy.		8 0	3 50		2 20	3 41
350	16	Schtwórtk	Eusebia Verzellenkoho, bisk. mtr.		8 1	3 50		2 45	4 48
351	17	Pjatk	† Gratiana, biskopa.		8 2	3 51		3 15	5 55
352	18	Sobotu	† Wocžakowanja swj. Marije na porod.		8 3	3 51		3 52	7 3

4. njezdela pschihada (adwenta): Jan předuje pokutu. Łuf. 3, 1—6.

353	19	Njedzelu	Nemesia, martr. (Žiwj. swj. 217.)		8 3	3 51		4 37	8 7
354	20	Póndzelu	Filogonia, biskopa.		8 4	3 52		5 33	9 4
355	21	Wutoru	Domascha, japoscht. (Žiwj. swj. 118.)		8 4	3 52		6 39	9 52
356	22	Srjedu	Flawiana, martrarja.		8 5	3 52		7 50	10 35
357	23	Schtwórtk	Wiktorije, knježny martrački. (Žiwj. swj. 218.)		8 6	3 53		9 6	11 8
358	24	Pjatk	† Grjehorja, měšcn. martr. (Žiwj. swj. 361.)		8 6	3 54		10 24	11 37
359	25	Sobotu	Boji džen naroda Žezusa Khrystusa.		8 6	3 54		11 43	pošnóc

Hodowna njezdela: Samuel a Hana wo Žezusu rječitaj. Łuf. 2, 33—40.

360	26	Njedzelu	Schcjepana , přenjoho martr. (Ž.f. 71.)		8 7	3 55		pošnóc	0 25
361	27	Póndzelu	Jana, jap. sczenika. (Žiwj. swj. 140.)		8 7	3 56		1 1	0 48
362	28	Wutoru	Njewinowatyh džěčatkow. (Žiwj. swj. 52.)		8 7	3 57		2 19	1 14
363	29	Srjedu	Domascha Kantuarenkoho, bisk. martr.		8 7	3 58		3 37	1 52
364	30	Schtwórtk	Sabina, bisk. a tow., martr. (Žiwj. swj. 361.)		8 7	3 58		4 56	2 15
365	31	Pjatk	† Sylwestra I., bamža.		8 7	3 50		6 13	3 54

Měsaczkowe pscheměnenja. Wjedro.	S e r m a n k i.	Cyrkwińska protyka serbskich wosadow.
<p>● Młody měs. 3. decembra pschipołdnju 1/2 12 hodž.</p> <p>☾ Prěni bértik 11. dec. w nočy 1/4 1 hodž.</p> <p>☾ Stary měsaczk 19. dec. w nočy 1/2 1 hodž.</p> <p>☾ Posledni bértik 26. dec. w nočy 1/4 4 hodž.</p>	<p>1. Njstwočidło (st. len.); Krosno (st.).</p> <p>2. Krosno.</p> <p>6. Biskopich (st.); Lubij (st.); Džže.</p> <p>7. Bart (len).</p> <p>8. Eisenberg (st. st.).</p> <p>10. Stara Darbna (st.).</p> <p>11. Eisenberg.</p> <p>13. Butow (st. st.); Gródk; Luboraz (st. st. sw. st.);</p> <p>14. Butow (st.); Barszcz (st.);</p> <p>15. Rafecy (st.); Kuland.</p> <p>16. Mużakow.</p> <p>18. Dreždžany; Wojerecy.</p> <p>20. Kulow (st.).</p>	<p>japoschtolsti wotpuskt rozarija. — Patoržica. Bóstny džen.</p> <p>24. W Radworju rano swjatočnje wobzamknjenje Nowenų, na bozej mšči bože Czěło wustajene; po Nowenje „Te Deum.“ Dopoldnja w Radw. tydž. pobožnosć bratřtwa.</p> <p>25. Pšchikazany swjaty džen. W polnočy prěnje bože služby; w Khrósczcy 1/2 12 w nočy matutin; 12, rano 6, dop. 9. boža mšča; dop. bože Czěło wustajene. — W Budyšč. 3 matutin, boža mšča. — W Njebj. 12. 7. 9. boža mšča; dop. bože Czěło wustajene; pop. 2. kač. nyschpor. — W Radw. 12., 6. a 9. boža mšča; dospołny wotpuskt romskich stationow. — Kalb. 12; 6. 9. boža mšča; dopoř. bože Czěło wustajene. — Wotr. 12., 1/2 7, 9 boža mšča, dop. a pop. bože Czěło wustajene. — W Klóštr. 12 nočy matutin a boža mšča; 1/4 10 wulka boža mšča z němškim přėdowanjom; popořdnju serbske přėdowanjo. — W Róž. 12., 6. a 9. boža mšča. — W Kul. w nočy 12 matutin, boža mšča; druha 5., tječa 9; — dospołny wotpuskt stapulira.</p> <p>26. Pšchikazany swjaty džen z nyschporom; po přėdowanju požohnowanjo žitom. W Kulowje pschipołdnju započatk swjēcjenja domow.</p> <p>27. Swjaty džen; po přėdowanju požohnowanjo a wudželenjo wina swj. Jana; w Klóštrje, Róžencze, Kulowje nyschpor.</p> <p>31. W Wotrowje dopořdnju 5 hodž. „Te Deum“ k wobzamknjenju lěta.</p>
<p>Wjedro: December započnje so z mjerzjenjom hač do 10., na to hač do 15. lóžsca zyma; hač do 20. wětry a deszcz; na to zyma a wot 29.—31. sněh-hiczo.</p>		
<p>Ś ł o w n e p r a w i d ł a a w u h ł a d y: Mlotry december cžini njeplódnje lěto.</p>		
<p>Zelene hodų, bėte jutry.</p>		
<p>Wopomnjenja hódne dny:</p>		
<p>21. najfrótschi džen.</p> <p>25. Boži džen.</p> <p>31. kralowska renta.</p>		
<p>Cyrkwińska protyka serbskich wosadow.</p>		
<p>1. A druge džěławe dny „Zutnje“ kaž 29. novembra.</p> <p>3. 10. 17. 24. w Radw. tydženska pobožnosć bratřtwa.</p> <p>4. 11. 18. 25. w Róžencze wječor po 5. hodž. wječorna pobožnosć k cžesczi swj. Marije.</p> <p>8. Pšchikazany swjaty džen z nyschporom w Budyšč. serb., Klóštrje, Róžencze, Kulowje (stapulir) dosp. wotpuskt. We Njebj. dopoldnja, we Wotrowje dopoldnja a popořdnju bože Czěło wustajene. W Kulowje titularny swjedžen „swj. Marijinoho towarštwa knježnow“ z dospołnym wotpusktom za sobustawų.</p> <p>15. 17. 18. póř suchich dnjow.</p> <p>16.—24. wšědenje we Radworju po jutnjach (tež nje-dželu a swjaty džen) bože Czěło wustajene a Nowena k cžesczi 9 měsacow swj. Marije.</p> <p>19. Njėdzela po suchich dnjach; w Radw. dosp. wotpuskt; w Khróscz., Radw., Kalb., Kulowje kaž 23. meje.</p> <p>20. W Njebj., Kalb. a Kulowje kaž 24. meje; w Kulowje wigilny póř.</p> <p>21. Swjaty džen (w Bud. na njebzelu pschepołoženy); a Klóštrje, Róž., Kulowje nyschpor. W Kul. dosp.</p>		<p>Božracž. chrtw. prot. w meji.</p> <p>morwųch“ wokoło chrtwje. — W Kulowje po łączanski nyschporje nyschpor po morwųch z wobkhadom na kercow. — We Wotr. Bož. Czěło wustajene. W Njebj. Bože Czěło wustajene, po přėdowanju Te Deum; po nyschp. nyschpor po morwųch z wobkhadom na kercow.</p> <p>24. W Njebj. rano „laudes“ po morwųch, rekwiem a Libera pschėd marami. W Kalbicach rekwiem za wotemrjetych. W Kulowje rano „matutin a laudes“ po morwųch, rekwiem.</p> <p>26. Pšchėd wječor pschėd swjedž. bož. Czěła. W Bud. němst.; Khróscz. (2 hodų), Njebj. (1 h.), Kalb. (1 h.), Wotr., Klóštr., Róž. (1 h.) nyschp.; Khróscz. a Wotr. wobkhad na kercow; w Kul. 2. h. nyschp.; na to wobkhad; potom kompletorium; 1/2 6 kompletorium. — Pšchisp.: Dofelž so wščitke porjadne bože služby hač do 3. junija (rano, dopoldnja, popořdnju) pschėd wustajenym Božim Czěłom stanjeja, njebudže to halle wosebje pomjenowane.</p>

27. **Pŝchĕz.** swj. bĕ. z nŝchporom a swjeczĕnjo m pŝchĕz 8 dnjow. Bud. ierb. prĕdw. — Bud. nĕmŝt. dop. boĕa mŝcha (bĕjĕz prĕdw.) z wobthadom f 4 zaŝtamkam we cyrkwĭ; pop. wobthad po cyrkwĭ. — **R h r ó s c ě.** Boĕa mŝcha, prĕdwanjo, wobthad f 4 zaŝtamkam we wŝy; popoŝt. nŝchp., wobthad f 1 zaŝtamkej we wŝy, prĕdowanjo. — **R j e b j.** dop. prĕdw., boĕa mŝcha, wobthad f 4 zaŝt. we wŝy; pop. 2 łacĕ. nŝchp., wobthad f 1 zaŝtamkej na kerchowje. — **R ad w.** wobthad f 4 zaŝt. we wŝy, boĕa mŝcha, prĕdowanjo, poĕohnowanjo; pop. łacĕ. nŝchp.; prĕdw., wobthad f 1 zaŝt. we wŝy; w cyrkw. lit. wo najŝw. ŝakramencĕje. — **R al b.** prĕdw., wobth. f 4 zaŝt. boĕa mŝcha; pop. lit., prĕdw., wobthad f 1 zaŝt. we wŝy. — **W otr.** prĕdw., boĕa mŝcha, wobthad f 4 zaŝtamkam we wŝy; pop. nŝchpor z poĕohnowanjom. — **R ł ó ŝ t.** boĕa mŝcha (bĕjĕz prĕdw.), wobthad po łłóŝt. dworĕje; pop. nŝchp. z wobthadom. — **R ó ĵ.** rano 5. boĕ. mŝcha z poĕohnowanjom; dop., pop. nicĕo. — **R ul.** 8. ŝerbske prĕdwanjo, w 9 h. wobthad f 4 zaŝtamkam, boĕa mŝcha; pop. nŝchp. z wobthadom na torhoŝchĕo; kompletorium. — **W Kul.** doŝp. wotr. ŝkapulira.

28. 29. 31. **W u d.** nĕmŝt. rano, dop. (z wobth.) boĕa mŝcha pŝchĕd boĕim Ćĕłom; 2 nŝchp. — **R h r ó s c ě.** 6. hodĕ. boĕa mŝcha; pop. 2 h. nŝchpor. — **R j e b j.** a **R al b.** boĕa mŝcha; pop. 1 lit. a poĕohn. — **R ad.** boĕa mŝcha pŝchĕd Boĕim Ćĕłom, (pjatł tydĕ. pob. bratrŝtwa); pop. nicĕo. — **W otr.** boĕa mŝcha pŝchĕd Boĕ. Ćĕłom; pop. lit., poĕohn. rozarije. — **R ł ó ŝ t r.** rano, dop. pop. boĕe Ćĕłom muŝtajene. — **R ó ĵ ant.** 6 a 7 boĕ. mŝcha; pop. 1 nŝchp. — **R ul.** boĕa mŝcha; nŝchpor.

29. **W Kul.** kaĕ 28.; wĕczor ½6 matutin pŝchĕd boĕ. Ćĕłom.

30. **R h r ó s c ě** dop. prĕdw., boĕa mŝcha, wobth. po wŝy; pop. nŝchp., wobth. f 1 zaŝtamk. we wŝy, prĕdowanjo. — **R j e b j.** kaĕ 27. meje. — **R ad w.** Wobth. z boĕ. Ćĕłom wotoło cyrkwje, boĕa mŝcha, prĕdwanjo, poĕohnowanjo; pop. łacĕ. nŝchp., prĕdw. wobthad z boĕ. Ćĕłom na ŝw. kŝchĕ. — **R al b.** po boĕej mŝchi wobthad f 4 zaŝtamkam a prĕdowanjo; pop. kaĕ 27. meje. — **W otr.** Boĕa mŝcha z prĕdowanjom; pop. nŝchp. a wobthad f 4 zaŝtamkam. — **R ł ó ŝ t.** boĕa mŝcha, wobthad; pop. nŝchpor z wobthadom. — **R ó ĵ ant.** rano 5. h. boĕa mŝcha z wobthadom; dop. a pop. nicĕo; wĕczor 6 poboĕnoŝcĕj f ĕŝeŝcĕj ŝw. Marije. **R ul.** dop. cyrkwiniŝte ŝpĕwanjo „*Selŝia*“ we ŝarŝkej cyrkwi; wobthad na ŝw. kŝchĕ, hĕĕĕ, „*Mona*“; wobthad z boĕim Ćĕłom; boĕa mŝcha, prĕdowanjo, wobthad po cyrkwĭ; pop. po nŝchp. wobthad na torhoŝchĕo.

31. **R a ĵ** 28. — Wobĕamtnjenjo meŝteje poboĕnoŝcĕje.

Ćĕas boĕich ŝlujbow.

A. We ŝerbskĭch wosadah Łujich.

1) **W u d** uŝchinje (w tachantŝkej abo nĕmŝtej cyrkwi); patron: ŝw. Pĕtr, ĵapoŝtoł; kermuŝcha nĕdĕzĕlu po ŝw. Mĕrcĕzinje. Nĕdĕzĕŝte boĕe ŝlujbny rano 5, dopołdnja 9, nŝchpor 2. — **Dĕłkawe dny** rano w łĕĕĕe (wot 1. ĥapryła ĥaĕĕ 1. oktobra) w 5. hodĕ., w zymje (wot 1. oktbr. — 1. ĥapryła) w 6 hodĕ. inow dopołdnja pŝchĕcy w 9 hodĕ.

2) **W u d** uŝchinje (w ŝerbskej cyrkwi); patron: **Do nĕbĕŝ wzaĕo ŝw. Marije;** kermuŝcha: na mjeno ŝw. Marije. — **Nĕdĕzĕŝte** a **ŝwĕdĕĕniŝte** boĕe ŝlujbny dopołdnja we łĕĕĕe we 8 hodĕ., w zymje (wot **Miĕĥala** ĥaĕĕ do **Wakpory**) w 9 hod.; popołdnju ½1 hodĕ. — **Hodĕinu** do kermŝchi dĕrĕĕa ŝo ŝkulŝte boĕe ŝlujbny z nĕmŝtim prĕdowanjom, wot poŝta ĥaĕĕ do adventa a ĥdĕĕ nĕjŝu prŕóĕdninu. — **Dĕłkawy dĕĕ** ŝu kermŝche jeno ŝrjedny a pjatki poŝta a druĕi dĕĕen kermuŝche w 8 hodĕ.

3) **We R h r ó s c ě** c a ĥ: patronaj: ŝw. **Šyman** a **Juda**, ĵap.; — kermuŝcha: nĕdĕzĕlu pŝchĕd ŝw. **Šymanom** abo na njoho. **Nĕdĕzĕŝte** a **ŝwĕdĕĕniŝte** boĕe ŝlujbny ŝu wot prĕnjeje nĕdĕzĕle pŝchĕd ŝw. **Matejom** rano w 5, dop. w 8 hodĕ.; potom w 6 a 8 hodĕ.; nŝchpor w 2 hodĕ. **dĕłkawe dny** we łĕĕĕe 6, w zymje w 8 hodĕ.

4) **W R j e b j e l e c ě** c a ĥ: patron: ŝw. **Mĕrcĕzin** (11 nov.); kermuŝcha: nĕdĕzĕlu pŝchĕd ŝw. **Mĕrcĕzinom** abo na njoho. **Nĕdĕ.** a **ŝwĕdĕ.** boĕe ŝlujbny w łĕĕĕe (wot **Wakpory** ĥaĕĕ pŝchĕd ŝw. **Miĕĥala**), we 8 hodĕ., w zymje w 9 hodĕ.; nŝchpor ½2; jeno **Hodny** boĕi dĕĕen, na **Điowe** lĕto, na **Boĕe** ĭpĕĕĕo, ŝw. **atocĕnicĕku**, na **Boĕe Ćĕto**, nĕdĕzĕlu bĕjĕz boĕim Ćĕłom, na **Boĕoho Ćĕła** doŝchowanjjo je nŝchpor w 2 hodĕ. **Dĕłkawy** dĕĕen ŝu kermŝche nalĕto a nazymu ½7, 7; w łĕĕĕe 6, w zymje ½8.

5) **W R ad w or** ju: patron: ŝw. **Marija** do nĕbĕŝ wzaĕa (15 aug.); kermuŝcha: nĕdĕzĕlu po 15. auguŝcĕje; kermuŝcha: nĕdĕzĕlu po ŝw. **Miĕĥale** abo na **Miĕĥala**. **Nĕdĕ.** a ŝw. kermŝche w łĕĕĕe (wot jutrowniĕkĕi ĥaĕĕ do ŝw. **Miĕĥala** rano 5, dop.; w zymje (wot nĕdĕzĕle po ŝw. **Miĕĥ.** ĥaĕĕ do **Jutrow**) rano w 6, dop. 9; nŝchpor w 2 hodĕ. — **Dĕłkawe dny** w łĕĕĕe 7, nazymu a nalĕto ½8, w zymje 8 hodĕ.

6) **W R al b i c a** ĥ: patron: ŝw. **Šhathryna** (25. nov.); kermuŝcha: nĕdĕ. pŝchĕd ŝw. **Šhathrynu**. **Nĕdĕzĕŝte** a **ŝwĕdĕ.** kermŝche wot bołmonĕkĕi ĥaĕĕ f ŝw. **Miĕĥalej** rano 5, dop. 8; wot ŝw. **Miĕĥ.** ĥaĕĕ prjedny

Bołmonczi rano 6, dopołdnja 9; nyschpor 2. — Dżekawe dny w lécze 1/27, naléto a nazymu 7, w zymje 1/28, tež 8 hodž.

7) W klóschtrje Marijnej Swězdže: patron: swj. Marija do njebies wzata; Kermuscha: njedž. psched swjedzenjom naroda swj. Jana kšcezenika, a na swj. Worschulu. Njedž. a swjedž. kemsche rano 1/27, dop. 1/410; serbski nyschpor 1/22; pobožnosć k čžesćzi swj. Marije 1/23; káčsonski nyschpor w 3 hodž. Džekawe dny rano 6 a 7, dopołdnja 3/49.

8) W Róženčze: patron: swj. Marija do njebies wzata. Njedž. a swjedž. kemsche wot Butrow hačž do njedzele psched powhšenjom swj. kšhiza rano 5, potom rano 6; dopołdnja 9, jeno na mjenskich swj. dnjach w 8. Nyschpor w 2 hodž. Džekawe dny w lécze 6 a 7, w zymje 6 a 1/28.

9) W Kulowje: patron: swj. Marija do njebies wzata; kermuscha: njedž. po swj. Francisu z Assisi (4. okt.) Njedž. a swj. kemsche rano 5 z předomanjom (jenu njedzelu serbskim, druhu němskim); dopołdnja 8 němste předomanjo, 9 boža mšča, potom serbske předomanjo. Nyschpor w 2. Džekawe dny naléto (wot swj. Matija hačž do jutrow 1/26 a 1/29; w lécze (wot jutrow hačž do kermusche w 5 a 8); nazymu (wot kermusche hačž do přenjeje njedzele novembra 1/26 a 1/29; w zymje 6 a 9.

10) W Zdžeri: kermuscha njedzelu do s. Měrczina. Za léto 12 krócž njedželste bože služby; w lécze (wot jutrow hačž do s. Michala) 8, w zymje 9.

11) W Kamjencu: patron: s. Marija Madlena. Za léto dotal 8 bože služby.

12) W Brunowje: njedželste bože služby dopołdnju 1/210, popołdnju 5. Džekawe dny rano 3/48.

13) We Delnych Sulšecach: druhdny bože služby.

B. We němskim djele Łuzich.

1) Stajne bože služby we Grunawje, Königschajnje, klóschtrje Marijnym Dole, Nowym Leutersdorfje, Wostrowcu, Schérachomje, Seitendorffe, Strahwaldže, Reichenawje.

2) W Žitawje kóždu druhu njedzelu.

C. We saskich herbskich krajach.

1) Stajne bože služby: W Drežďžanach (we dwórstej cyrkwi, we pryncowym hróbdže, we nowym měsčze, we Friedrichstadt, we Jozefininy wustawje), w Annabergu, Rhemnicah, Freibergu, Hubertusburgu, Lipsku, Mischnje, Pirnje, Pławnje, Smitawje.

2) Jeno wěšte cžasy: we Großenhainje (6 krócž), Marienbergu (12 kr.), Schwarzenbergu (4 kr.), Frankenbergu (2 kr.), Hohenetu (8 kr.), Mittweidže (2 kr.), Rochsburgu (1 kr.), Wechselburgu (2 kr.), Bräunsdorffe (8 kr.), Hainichenu (2 kr.), Koldihu (2 kr.), Leisnigu (2 kr.), Waldheimje (12 kr.), Altenburgu (12 kr.), Grimme (12 kr.), Döbelnje (3 kr.), Rieřy (2 kr.), Hohenstejnje (8 kr.), Sonnenstejnje (6 kr.), Auerbachu (2 kr.), Reichenbachu (2 kr.), Schneebergu (2 kr.). We Bilnicach su w lécze bože služby.

Wjerchojo europiskich krajow.

1) Anhalt: 48 □mil; 193,046 wobydleri; wójwoda Leopold, rodž. 1. okt. 1794.

2) Badenška: 278 □mil; 1,429,199 wobhdl.; wulkowójwoda Bjedrich, rodž. 9. sept. 1826.

3) Bajerška: 1380 □mil; 4,774,465 wobhdl.; kral Ludwit II., rodž. 25. aug. 1845.

4) Belgijka: 536 □mil; 4,940,000 wobhdl.; kral Leopold II., rodž. 9. hapr. 1835.

5) Braunšchwajg: 67 □mil; 293,388 wobydleri; wójwoda Wilhelm, rodž. 25. hapr. 1806.

6) Bremen: 4 □mil; 105,012 wobhdl.; swobodne město.

7) Eyrkwinški stat: 214 □mil; 692,000 wobydleri; bamž Pius IX. (mjeno: San hrabja Mastai Ferretti) rodž. 13. meje 1792; wuzwol. 1846.

8) Čžorna Hora (Montenegro): 80 □mil; 196,238 wobhdl.; wjerch Mitkawš l., rodž. 1841.

9) Danška: 693 □mil; 1,608,000 wobydleri (w kolonijach pschž 2000 □mil z 120,000 wobhdl.); kral Křyřtian IX., rodž. 8. hapr. 1818.

10) Francóžška: 9,850 □mil; 38,000,000 wobydleri (w kolon. 14,000 □mil z 5,000,000 wobhdl.); křžor Ludwit Napoleon III., rodž. 20. hapr. 1808.

11) Gričiska: 947 □mil; 1,348,000 wobhdl.; kral Jurij I., rodž. 24. dec. 1845.

12) Hamburg: 6 □mil; 390,246 wobhdlerjom; swobodne město.

13) Hefenska: 60 □mil; 816,940 wobhdl.; wulkowójwoda Ludwit III., rodž. 9. jun. 1806.

14) Holland: 642 □mil; 3,730,000 wobhdl.; kral Wilhelm III., rodž. 18. febr. 1817.

15) Italska: 5166 □mil; 24,369,000 wobhdl.; kral Viktor Emanuel II., rodž. 14. mēra 1820.

16) Jendželška: 5762 □mil; 29,100,000 wobhdl.; kralowna Viktorija I., rodž. 24. meje 1819.

- 17) Lihtenstein: 2 □mil; 8000 wobydleri; wjerč Jan II., rodž. 5. okt. 1840.
- 18) Lippe=Detmold: 20 □mil; 111,336 wobndl.; wjerč Leopold, rodž. 1. sept. 1821.
- 19) Lippe=Schamburg; 8 □mil; 31,382 wobndl.; wjerč Adolf, rodž. 1. aug. 1817.
- 20) Lübeck 5 □mil; 51,406 wob.; swob. město.
- 21) Meklenburg=Schwerin: 244 □mil.; 561,138 wobndl.; wulfowójwoda Bjedrič Franc II., rodž. 28. febr. 1823.
- 22) Meklenburg=Strelitz: 49 □mil; 98,503 wobndl.; wulfowójwoda Bjedrič Wytem, rodž. 17. okt. 1819.
- 23) Oldenburg: 116 □mil; 314,323 wobydleri; wulfowójwoda Pětr, rodž. 8. jul. 1827.
- 24) Portugaljska: 1786 □mil; 4,400,000 wobndl.; kral Ludwik Filip, rodž. 13. okt. 1838.
- 25) Pruska: 6392 □mil; 23,578,407 wobndl.; kral Wilhelm I., rodž. 22. mërca 1797.
- 26) Rakuska: 11,305 □mil; 35,000,000 wobndl. (mjez nimi 8,000,000 Němcow); kšězor Franc Józef I., rodž. 18. aug. 1830.
- 27) Reuß=Greiz: 6 □mil; 43,851 wobndl.; wjerč Heinrich XXII., rodž. 28. mërca 1846.
- 28) Reuß=Schleiz: 150 □mil; -86,472 wobndl.; wjerč Heinrich XIV., rodž. 18. meje 1832.
- 29) Rumunjska: 2584 □mil; 3,864,000 wobndl.; wjerč Korla I., rodž. 28. hapr. 1839.
- 30) Ruska: 99,300 □mil (w Europje) a 70,000,000 wobndl.; kšězor Aleksander II., rodž. 29. hapr. 1818.
- 31) Sakska: 272 □mil; 2,343,994 wobndl.; kral Jan, rodž. 12. dec. 1861, woženj. 21. nov. 1822 z Amaliu, džowfu bajerjskeho krala Matja Jozefa, rodž. 13. nov. 1801; na trón pščiškol 9. aug. 1854. — Kronprync Albert, rodž. 23. hapr. 1828, woženj. 18. jun. 1853 z Karolu wot Wafa, rodž. 5. aug. 1833. — Pryncesna Hilzjbjeta, rodž. 4. febr. 1830, wudata z wójwoda Ferdinandom wot Genua. — Prync Jurij, rodž. 8. aug. 1832, woženj. 11. meje 1859 z Hanu Mariju, sotru portugalskeho krala Ludwiga, rodženej 21. julija 1843. Zeju džězi su: Mathilda, rodž. 19. mërca 1863; Bjedrič, rodž. 25. meje 1865; Marija, rodž. 31. meje 1867.
- 32) Sachsen=Altenburg: 24 □mil, 141,891 wobndl.; wójwoda Ernst, rodž. 16. sept. 1826.
- 32) Sachsen=Koburg=Gotha: 35 □mil, 164,527 wobndl.; wójwoda Ernst II., rodž. 21. jun. 1818.

- 34) Sachsen=Meinigen 45 □mil, 177,835 wobndl.; wójwoda Jurij II., rodž. 2. hapr. 1820.
- 35) Sachsen=Weimar=Eisenach 66 □mil, 280,201 wobndl.; wulfowójwoda Korla Aleksander, rodž. 24. jan. 1818.
- 36) Serbiska 998 □mil; 1,078,000 wobndl. wjerč Milan Obrenowicz, rodž. 4. augusta 1852.
- 37) Španijska 9200 □mil; 16,300,000 wobndl.
- 38) Šmajcarska 739 □mil; 2,511,000 wobndl.; republika.
- 39) Schwarzburg-Rudolstadt 17 □mil, 73,752 wobndl.; wjerč Albert, rodž. 30. hapr. 1798.
- 40) Schwarzburg=Sondershausen 15 □mil, 66,189 wobndl.; wjerč Günther Bjedrič Korla, rodž. 24. sept. 1801.
- 41) Šwejdowjska (z Norwegiskej) 13825 □mil; 5,800,000 wob.; kral Korla XV., rodž. 3. meje 1823.
- 42) Turkowska 6175 □mil (w Europje), 11,000,000 wob.; sultan Abdul Aziz, rod. 9. febr. 1830.
- 43) Waldek 20 □mil; 59,143 wobndl.; wjerč Jurij Viktor, rodž. 14. jan. 1831.
- 44) Württembergjska 354 □mil; 1,748,024 wobndl.; kral Korla I., rodž. 6. mërca 1823.

Zapisk duchownych.

A. Z budhšinskeje diocesy.

Zoho mikošć, najdosťojnišči fnejz Ludwig Forwerk, biskop w Leontopolis, japosktołski wifar w kraslestwoje saksim, Administrator ecclesiasticus w sakskej Hornej Łuzicy, infultrowany prälat a tachant kapitle s. Pětra w Budhšinje, asistent tróna Zoho Swjatošće hamža, komthur kralowskeho sakskeho zastužbneho rjadu atd. atd.

1) We Budhšinje: a) we konsistoriu: f. Jakub Pech, can. cap. sen., f. Jozef Hoffmann, cant. cap. cant. a škulski inspektor we diocesy. b) we šerbjskej cyrkwi: f. Jakub Kuczank, farar, pšchedšyda tow. S. Cyrilla a Methoda; f. Michal Šornik, kaplan. c) w tachantskej cyrkwi: f. Jakub Herrmann, dopoldnišči předač, rycerz Albrechtowoho rjadu, pšchedšyda towarstwa rjemještniškich; f. Jozef Dienst, katecheta a wučer we wučerскеj praparandze. d) na wučzenskich wustawaach: f. Herrmann Blumentritt, direktar wučerjskeho seminarja a praparandy. R. Pětr Šchočka, direktar tachantskeje wučerjnje.

2) w Brunowje: f. A. Münster, hrodowski kaplan.

- 3) w Grunawje: f. Jakub Mróz, faraš.
- 4) w Königsheinje: f. Pětr Richter, faraš; f. Ernst Kupfy, kaplan.
- 5) w Khróscjicach: f. Jakub Barth, can. a faraš; f. Jakub Werner, kaplan; f. Jan Nowak, druhi kaplan.
- 6) w Marijnej Hwězdže: f. Dr. Jan Chrysofomus Eiselt, probst; f. Aleksander Hirschfel, kaplan; f. Innocenc Zawork, kaplan; f. Malachias Stingl, kaplan.
- 7) w Marijnym Dole: f. Konrad Preiß, probst; f. Ludwik Angermann, kaplan; f. Ottmar Fischer, kaplan.
- 8) w Njebjelczicach: f. Jakub Smoła, faraš.
- 9) w Nowym Leutersdorffje: f. Anton Müller, faraš.
- 10) w Kadworju: f. Jakub Nowak, faraš; Wandrij Duczmo kaplan.
- 11) w Kalbicach: f. Jakub Bensch, faraš. f. Jurij Luszczanski, kaplan.
- 12) w Reichenawje: f. Pawoł Reime, faraš.
- 13) w Róžencze: f. Benno Kral, administrator; f. Tadej Katusch, kooperator.
- 14) w Seitendorffje, f. Korla Zunge, faraš; f. Theodor Hubert Hürth, kaplan.
- 15) we Strahwaldže: f. Franc Kral, hrodowski kaplan a misionar za Žitawu.
- 16) w Ščerachowje: f. Jakub Žur, faraš; f. Bruno Friebel, kaplan.
- 17) we Wostrowcu: f. Michal Kofka, faraš; f. Jan Heidrich, kaplan; Michal Kóla, druhi kaplan.
- 18) we Wotrowje: f. Jakub Wels, faraš.

Pschišp.: We Prazh we serbskim seminarju: f. Jozef Pallmann, prašes.

B. 3 dreždžanskeje diöcesh.

1) w Dreždžanach a) kralowste dwórste duchownstwo: f. Jozef Müller, dwórski kaplan a prašes konsistoria; f. Emil Heine, kan. budyš., dwórski pređar; f. Jozef Štěpanek, dwórski kaplan; f. Engelbert Seul, dwórski kaplan kralowny Marije; f. Ludwik Wahl, zastupny dwórski pređar. b) we starých Dreždžanach: f. Franc Berrert, faraš; f. Anton Dreßner, kaplan, direktar šule psi, „Queckbrunnen“, administ. šrotneho mustawa. — R. Jakub Bui, kaplan, prašes bratřtwa Žezusoweje smjertneje stysnosce, direktor progymnasia; f. Jozef Weis, kaplan, njedželjski raišchi pređar; f. Korla Maaz, kaplan a

prašes kapelnych hólcžatow; — f. Vincenc Schlegel, kaplan a direktor hlowneje wučerije; — f. Anton Bui, kaplan, katecheta a swjedzenjski raišchi pređar; — f. Jozef Plewka, kaplan a professor we progymnastiu. c) we nowých Dreždžanach: f. Anton Zeller, faraš. d) we Friedrichstadt: f. Hubert Tittbach, faraš. e) we Jozefininyh wustawje: Herman Ludger Potthoff, kralowski kaplan. f) na wotpoczinku: f. Pětr Nowak, kan. budyš., rycer albrechtškoho rjadu; f. August Art.

- 2) w Annabergu: f. Miklawš Wowczert (Schäfer), faraš.
- 3) w Ewitawje: f. Jan Keipert, faraš.
- 4) we Rhemnicach; f. Eduard Machaczek, faraš; f. Heinrich Salm, kaplan.
- 5) we Freibergu: f. Jan Müller, farški administrator.
- 6) we Hubertusburgu: f. Korla Färšch, faraš.
- 7) we Lipsku: f. Franc Stolle, faraš; f. Jozef Fuhr, kaplan a katecheta; f. Emil Hoffmann, druhi kaplan a katecheta.
- 8) we Mišchnje: f. Korla Pětr Will, farški administrator.
- 9) we Pirnje: f. Pětr Kreczmer, faraš.
- 10) we Plawnje: f. Richard Halm, kaplan.

C. 3 wrótslawskeje diöcesh we Horných Łuzicach.

Joh. miš. najdosť. f. Heinrich Förster, wjerchbiskop we Wrótslawje (Dreslau).

We Kulowje: a) farške duchownstwo: f. Franc Schneider, faraš a duchowny radziczet; f. Pětr Školka, kaplan; f. Jakub Wowczert, druhi kaplan. b) we šulskim wustawje: f. Heinrich Ledzbor, direktor.

Zapissch schulschich wučerjow.

A. 3 budyšinskeje diöcesh.

- 1) we Budyšcinje: a. we němškej šuli: f. Eduard Neubner; f. Jozef Schmiedek; f. Franc Lemmer. b. we serbskej šuli: f. Korla Wolf; c. we wučerškej präparandže: f. A. Bergmann.
- 2) we Blumbergu: f. Julius Bergmann.
- 3) we Čžornecach: f. Jakub Kral.
- 4) we Grunawje: f. Jozef Bergmann; f. Korla Schiefner.
- 5) we Kamjencu (Schpittel): f. Mikl. Pech.

4
6) we Koenigshajnje: f. Korla Tschiedel;
f. Miklawš Bur.

7) we Kufowje: f. August Bräuer.

8) we Khrósczicach: f. Jakub Petasch; f.
Jan August Fencz.

9) we Marijnej Swězbdže: wučja klóschtrfste
knježny holczata.

10) we Marijnym Dole wučja klóschtrfste
knježny holczata.

11) we Njebjelczicach: f. Bosczij Romak.

12) we Nowym Leutersdorfje: f. Wjac-
ław Gichler.

13) we Radworju: f. Handrij Bräuer; f.
Jakub Kral.

14) we Rablicach: f. Miklawš Hicka.

15) we Reichenawje: f. August Lorenz.

16) we Róžencze: f. Hamšthyn Hauffa.

17) we Rusedorfje: f. Eduard Kammler.

18) we Seitendorfje: f. Tobias Pöbelt;
f. Julius Bergmann.

19) we Šerachowje: f. Franc Jozef Ston;
f. Anton Seifert; f. Adolf Ston.

20) we Šunowje: f. Franc Kleiber.

21) we Worflecah: f. Herman Zurf.

22) we Wostrowcu (Dřiw): f. Franc Raver
Kretšmer; f. Jozef Löbmann; f. Gustav Gold-
berg; f. Ernst Rünzel.

23) we Wotrowje: f. Michal Fencz.

24) we Zdžeri: f. Jan Žur.

25) we Žitawje: f. Jozef Pöbelt.

B. 3 drejdzanskeje diócesy.

1) we Drejdzanach: a. we hłownej schuli
w starych Drejdzanach: f. Emil Koch; f. Robert
Strauß; f. Jozef Kunze; f. Ernst Pawlikowsky;
f. Pawol Bergmann. b. we nowych Drejdzanach:
f. Hermann Sperling; f. Jan Dold. c. we
Friedrichstadt: f. Jan Taute. d. we schuli pschi
„Queckbrunnen“: f. Jozef May; f. Franc Lufft;
f. Bosczan Schiffny; f. Heinrich Schmidt; f. Hein-
rich Zushke.

2) we Annabergu: f. Bernhard Näser.

3) we Ewifawje: f. Emanuel Hermann.

4) we Freibergu: f. Korla Saft.

5) we Grimmje: f. Ernst Meusel.

6) we Hubertusburgu: f. Reinhold Pietsch.

7) we Rhemnicah: f. Jan Weiß; f. Gustav
Müller.

8) we Lipsku: f. Franc Crazner; f. Ludwif
Weigel; f. Bernhard Miesler; f. Ferd. Schmidt;
f. Adolf Bräuer.

9) we Mischnje: f. Emil Schekš.

10) we Pirnje: f. Klemens Konradi.

11) we Waldheimje: f. Jan Kochta, katechet
za jatych.

C. 3 kulowsteje wofady.

1) we Kulowje: f. Anton Weikert; f. Karl
Finke; f. Franc Schömmel f. Anton Willmayer;
f. Pawol Weikert, pomocny wučer (wobstara jatku
schulu we Bisanyym Dole pola Wóslinka sobu).

Za holcy su miloscziwe sotry wučerki.

2) we Khoczinje: f. Jakub Šokta.

3) we Němcach: f. Pětr Kosmyn.

4) we Delnych Sulšecach: f. Mikl. Czorlich.

Drejwiansy fšchž.

1.

We cyrkwi.

Knjeni Lipowsta, bohata zemjanska wudowa, psche-
bhwajše po smjerczi swojoho mandželskoho na swojim
hrodže we krajnej cziskinje. Wšchitcy sufodža czesczo-
wachu a lubowachu ju dla jeje rozomnosce, njetajeneje
pobožnosce a dobrocziwosce naršweczo khudym. Zunu
dyrbjesche wona wažnych naležnoscow dla do hłownoho
města hiež a tam nětotre tydjenje pschebhwacz. Džen
pšwed swojim domojpucžom chcsche so wona pšwed
wjecžorom wokolo města pškehodžowacz. Běsche runje
njedželu a po dlěšchim deszczowanju zasj přeni rjany
nalětni džen. Měščwčenjo khwatachu wjeseli pšwed
wrota, zo bychu rjany wjecžor monta wužili. Knjeni
Lipowsta běsche tež hižom na puczu f wrotam, hdyž
jej do myšlow pšchindže, zo mohla sebi hiščeje junu
hłownu cyrkej wobhladacz a so tam pomodlicž. Wona
zastupi z wulkimi durjemi a wobhladowasche ze spodži-
wanjom krasny twar, wjšoke stolny, pščne woltarje.
Wšchitka tale krasnosč a czichota božoho domu pohnu-
wachu jeje wutrobu f pobožnosči. A wona so pšwed
woltarjom poslatny a so czishe f swojomu stworicžerjej
a wótczej modlesche. Stanywšči sebi cyrkej domob-
hladowasche a prajesche pschi sebi: „D kať su nasči
prjedownicy we starych czafach swojoho Boha zańč
měli a czescžowali, hdyž su kať krasne a pščne twa-
rjenja f joho službje twarili. Kať wjele ckwjetow

je svoje pjenjez, swój čas a svoje moč woprowało, prijedy hač bu tónle twar dokonjany, a tak wjele tyfacow cztowjefow je so hižon we tutym templu zhromadžowalo k wulkomu woporej, kotryž so wšchědnje Rnjezej swěta woprjuje!“

U dale wobhladowašče wona poboczne křapakli z wołtarjemi, wobhladowašče rjane swjećata ze starych časow, stare rowne wopomniki z napisami we džiwnym, nětko skoro njeznatym pišmje, kotrež mjena zaškušbnych mužow pozdžiškim časam wopowjeduja. Nihdže njeběše tam žanoho cztowjeka widžec, cziščina knježešče we domje božim, jenož z nazdala běše slyšecerz hořk luda, pšched město pučowarcho. Zej běše, hačo by chle sama na chłym swěče byla a so mjez rowami svojich bratrow a sotrow pšchedhodžowala, kotřiž spachu měnny spar we svojim Rnjezu. Čim bóle hnujachu jeju wutrobu rowne napisy; wosebje jedny wošta jej bóle we myslach, dhyli druhe: „Zbóžni su mormi, kotřiž su we Rnjezu wumrjeli. Pšchetož duch praji, zo dyrbja mot něta wotpočowacž mot svojich džekow; pšchetož jich stutli jich scěžujaj“ (Pot. zjewj. XIV, 13). Tute skłowa rozpominajo stupi wona do druheje poboczneje křapakli. Tu wuhlada wona holeczatko čjornu draftu woblečene, snadž 8 lět stare. Pšched wołtarjom kleczo měješče holeczka rucžy ztřknjenej a hladašče tak nutrnje na wołtar, zo zastupjenjo knjenje Lipowskeje njeptyny. Holeczka so modlešče a slyžy běžachn jej po čjermjenymaj licžtomaj, jeje woblečzo pak wozjewješče podatu zrudobu, nutrnu pobožnosć. Knjenje Lipowskej běše holeczki žel, tola nječasče ju we modlitwoje zatorhnyč. Hake hdyž holeczka stany, pšchistupi wona k njej, z lubym hčojom prajich: „Ty drje sy jara zrudna, luba holeczka? Čšto je tebi? Čjoho dla pšacžješč?“

Z nowa počzachu so holecžy slyžy po licžtomaj ronicž, hdyž powjedacž počza: „Džensa pšched lětom je mój luby nan wumrjet, a džensa tydženja su mi macžerku zahrjebali.“

„Wo čjo dha sy Boha luboho Rnjeza tak nutrnje prošta?“ woprašča so knjeni.

„Zo hčyč so wón nade mnu smilitč. Za njemóžu k nikomu hič, hčyč k njomu. Šym drje hiščeje pola ludži, we kotrychž křěži na podrožstwje bydlachny. Ale woštač tam njemóžu, jutje dyrbjach wotenič; tak je mi wobšedžer džensa zasy prajik. We měsčje mam drje někotrych pšchimuznych (t. j. trzejnych pšcheczelow) a bych so wjeselika, hdyž by so tón abo tamny nade mnu smilik a mje k sebi wzał. Nrašč knjež

farar, kotryž je moju macž we jeje khorosći čjasto wopytowal a nam njewuprajnje wjele dobroty čjinič, je jim to tež kručze došč wotrnyčak, zo je jich winowatofč, zo so za mje staraja. Ale woni njemóžeja mjez sobu domujednacž, čšto ma mje kublłowacž. Za jim to tež za zło nimam, dokelž maja sami džěči a hewal ničjo njewobšedža, hač čštož sebi z džěkom swojeju rukow zaškušaja.“

„Wbohe džěčjo,“ rjekny knjeni, „to njeje džiwa, zo sy zrudna.“

„Daj, šym tež jara zrudna sem pšchisčła, ale Wóh je mi zdobom wšchitku zrudnosć wotemzał. Za sebi žaneje starosće wjacy nječjiniju, dhyli teje, zo bych pšchecy prawje po joho woli žiwa byla a so jomu spodobaka.“

Skłowa njewinwatocho džěšča a sprawný pohlad jeju wupłakaneju wóčkwow lubješče so knjeni Lipowskej a wona pohladowašče pšchecelnje na holeczku, prajich: „Ja měnju, zo je Wóh twoju próstwou wuštychak. Tebi budže pomhane. Pój zo mnu.“

Holeczka pohladowašče ze spodžiwanjom na cuzu knjeni a wošta we njewěstosći stejo; stónčnje rjekny: „Daj, hđže dha? ja njesmém; dyrbju domoj.“

Knjeni Lipowska jej wotmołwi: „Ja znaju waschoho wšfokodostojnoho knjeza fararja derje, kotryž je twojej njebohej macžeri telko dobroty čjinič. K njomu pónđžemoj a z nim hču so rozryčecž, tak móhko so tebi pomhacž.“

To prajiwšči wza wona holeczku za ruku a džěčjo džěšče rad sobu.

2.

Nrašč farje.

Z wjesolym spodžiwanjom stany knjez farar mot swojoho blida, hdyž knjeni z džěčjom pola njoho zastupi. Knjeni Lipowska jomu powjedajče, zo je tute džěčjo hake nětko zeznaka. Potom dowjedže wona holeczku ze jstwy, dokelž hčyšče z knježom fararjom něšto sama porhčecž. U wona rječješče jomu: „Wšfokodostojny knježe! ja bych tule holeczku k sebi wžala a joho macžer byla. Moje džěči su mi zahe wumrjele. Moja wutroba mje pohnuwa, zo bych swoju macžerku lubofč tomule džěčju pšchimobrocžila. Tola prijedy hču wjedžecž, hač mi wy to radžicze, kiž staršej a džěčjo derje znajecze. Za hču rady svoje krotke žiwjenjo na zemi pšchez tón abo druhi dobry stuf wuznamjenicž. Měnicze wy, zo by dobrotu na tutym džěčju derje natožena byla?“

Pobožny kněz pozběhny swojej woczi k njebju a prajesche ze stynjenymaj rukomaj: „Bože wjedzenjo budž khwalene. Wjetšhi stuf mikosčeje njemóžeče cjinicz a pobožnišche, pěknishe a rozomnišche džěcžo bórzy nje-namafacze. Zeje staršchej běštaj spramnaj ckwowekaj, pobožnaj a kšesčzanstaj. Swoje jeniczke džěcžo, Madlenu, staj na najlěpje kubtowatoj. O ja ženje nje-zapomnju, z kajtej starosčju mrějaca macž na tele swoje wulcy lubowane džěcžatko pohladowasche, kiž pľakajo pschi jeje kóžu stejesche. Ale z dowěrnym pohladom pozběhny wona woczi k njebju a prajesche: „Ty, wótcze we njebjesach, budže tež jeje nan. Ty dasch mojomu džěcžju druha macž. To ja wěm a we měrje mumru.“ Tele słowa mrějaceje maczerje so nětko dopjelnjeja a wěsčje je Bóh was, knjeni, wuzwolil, zo macže tomule džěcžju druha macžer byčž. Toho dla je was do hlownoho města pschijwedł a wam nuts-dał, zo byščeje psched woteńdženjom hiščeje junu joho templ wopytaka. To je joho stuf. Z džakom budž joho mjeno khwalene.“

Kněz farať zawoła nětko šyrotku do jstwy a prajesche: „Šlej, Madlena, tale dobra a cšesčowna knjeni chce twoja macž byčž. To je za tebe wulke zbožo. Chcejš ty z nej hičž a jej dobra džowka byčž?“

Rady prajesche Madlena „haj“ a pocža z radosčeje pľakacž, taž so słowěčła prajicž njemóžesche. Z pohladnjenjom so knjeni džakowasche a koschesche jeje ruku.

Kněz farať jej hiščeje rycšesche: „Šlej, moje džěcžo, kaš so Bóh za tebe stara. Šdnyž twoja njewboha macž na smjertnym kóžu ležesche, běsche wón tule twoju druha macž hižon sem pschijwedł a wón njedasche jej prjedny woteńicž, hačž běsche wona tebe namakala a za džowku pschijjala. Špóznaj we tym joho wótcowske zastaranjo. Lubuj joho z chlej wutrobu, dowěrjej so na njoho a džerž joho kažnje. Zejle knjenje, kotruž je tebi Bóh za macž dał, budž dobre, poskušne džěcžo, kaž sy to swojej njewbošej maczeri była. Dha změje wona wjeselo na tebi a tebi so derje pónbže. Wosebje na to njezapomni: we twojim dalschym žiwjenju njebudžesč chle bjez czerpjenja a tynšnosče; ale tehdom modł so z runje taž džěcžacej dowěru k Bohu, kaž sy to džensa we chrtwje cžinika, a wón budže kóždy čas twój swěrný pomocnik, kaž je tebi nětko pomhał.“

Na to buchu hiščeje Madlenini pschiwuzni powołani a njemějachu ničžo napschecžo tomu, zo knjeni Šipowšta šyrotu k sebi bjerje, ale wjeselachu so na tym a běchu jara spokojeni. Wjetšcha hiščeje bu jich wjesolofěč, hdyž kšychachu, zo chce wona holčžicu wzacž,

kažtaž je a jeje macžetne zawostajenstwo kaž tež jeje draštu jim wostajicž. Madlena wuprosy sebi někotre macžetne paczerjace knihi k wopomnecžu.

Na zajtra rano wza knjeni Šipowšta Madlenu sobu do swojoho woga a jěbžesche z nej na swój hród.

3.

Na hrodže.

Pozdže w nočy pschijěbže knjeni Šipowšta z Madlenu na swój hród. Madlena wjeczerjesche z nej; potom bu do komorki dowjedžena a knjeni Šipowšta jej rjetny: „To je wot nětka twoja komorka; dobru nóč, špi strowa. Njezabudž swěcu hašnyč.“ Madlena běsche na pschecželnosčji knjenje jara zwjeselena a džakowasche so Bohu nutrenišcho za joho dobročžiwje zastaranjo. Pobožnje potom wusny.

Šdnyž na zajtra rano wotucži, namala nomu winu k wjesolofčji a k džatej napschecžo Bohu. We mēseje běsche jich wobndlenjo we wuzkej cžemnej hašcy bylo, a jeje komorka njewohlada za chle lěto bože stóncžto. Tudy na hrodže swěčesche ranšche stóncžto pschěz jeje wofna a wubudži ju ze spanja. Madlena hnydom stany, štupi k wofnej a hladasche na rjanu trajinu psched jeje woczomaj. We zahrodže roščěchu kuchinste zeliny, kčžejachu rójicžki a sadome sčtomy běchu pokne běkny a cžermjenych kčženow. Na druha stonu pak zelenjachu so pola, tam a sem běsche kšódny lěš widžecž, tam a sem stejachu lubozne wjeski. Stóncžnje mjezowachu daloke hory z wobzornej módrinu. Madlena klecžo swojoho dobroho Boha khwalesche.

Knjeni Šipowšta běsche Madlenje lubowaca, starosčžwa macžer, a Madlena ju lubowasche a cžinjesche rady, sčtož móžesche sebi z jeje woczom wothladacž; wona nječžatase na kazanj. Wšsche toho běsche pobožna a ponižna a kšodžesche rady do šchule, hžžez nic jeno pschěz kšesčžanšku wuczbu Boha bóle a lěpje spoznawasche a swoju wutrobu za wšhitko dobre džer a bóle zahorjesche, ale tež we druhich šchulšich pschedmjetach, we cžitanju, pišanju a licžbowanju rjenje pokracžowasche. Po šchuli pomhasche we kuchini a zahrodže, zo by džělej pschiwu- knyła. Šdnyž běchu tute džěla došonjane, džěsche wona k knjeni a sčtrykowasche abo pschedžesche žam a poskušasche na jeje rozomne a spomožne powjedanja. Pozdžišcho wutnjesche wot knjenje tež šchicž a druge schwadłčžiste džěla.

Madlenina drašta běsche pschistojna a dobra, kaž jej pschislušwesche. Podarmnu pychu njemóžesche knjeni Šipowšta widžecž, ale prajesche cžasto: „Ščto pomha holcam, hžžez so wosobnje a pschynje drascža? za burow

ju wone knjejske a za wosobnych wostanu tola hubjene; s'fóncznie nichtó wo nje njerodži." Madlena rosčesche pod wobledzbowanjom rozomneje knjenje a we swojej srěnej drasče běsche wona wobraz njewinowateje, ponižneje knježny. Zeje liczy czermwjenjeschtaj so porno róži we zahrodže. To drje jej někotražkuli zawidžesche, kotraž běsche pschez reje a druhe njepoczintki woblednhtka.

Wjacy lět běsche Madlena pola knjenje Sipowfske zbožownje žiwa była, hdyž tuta czežcy s'chorje. Madlena wobhlada a zastara ju swěrnje kaž swoju pravu macz. Wona wot njeje wschitko zbalowasche, s'chtóž móhlo ju zrudzić abo naprěki byčz. Toho dla njemějesche knjeni niťoho radšcho wokoło so, byžli Madlenu. Ta s'hdasche cyle nočy pschi jeje tožu a podawasche jej, s'chtóž sebi wona žadasche. S'aczrunje běsche knjeni dohce cžasty khora, starasche so Madlena pschecy jenaf swěrnje a rědnje za nju. Knjeni Sipowfska widžesche tule jeje džěczacu lubosčz a žohnowasche tón džei, na kotrymž běsche Madlenu k sebi wzała.

Žunu we žymnej nočy bu z khorej hórje a wona žadasche sebi samowar (thej). Madlena jón khwatajcy pschihotowa a pschinjese jón do kóža. Knjeni so napi a rjekny potom: „Luba Madlena, ty wjele na mni cžinisch. Moje džěczo njeby mje lěpje wothladako. To zaplacz tebi Wóh. Ale tež ja njecham to njepłaczene wostajicz: sym we wotkazanju tež na tebe spomniła. Lubosčz drje so njehodži zaplaczicz, ale ty žhoniš, zo njejsym nje-džatowna. Za sym tebi něšto wěste wustajila, zo tebi khudoba njeby žantcy žadžewkow pschi tvojim zastaranju cžinila. Wo mojej smjerczi žhoniš wschitko.“

Madlena plakasche a proschesche, zo tola njehala wo wumrjeczu rycječz; ale knjeni prajesche: „njepłataj, lube džěczo! smjercz njeje tať zatrašna, kaž so zda. Wona nas z jastwa wumozji, we kotrymž pschebymam a wotewrja nam wrota do krajnischoho swěta. Za so wjeselu, zo skoro toho wohladam, do kotrohož sym wěrika, bhryje joho njewidžaka. — Ty pať, luba Madlena, wostań pobožna, lubuj Boha z cylej wutrobu, njeczit ženje ničzo žle, ale prócuť so pschecy za dobrym: potom budže tež tebi smjercz něhdy lóhka a s'fódka. — To njeje ničzo zatrašne, wot wschitkich czerpjenjow wumozženy byčz a k lěpschomu žiwjenju pschecz.“

Knjeni Sipowfska mjelczesche khwilu a džeržesche kšchiz we rukomaj, kotryž běsche drjewjany, ale jara rjenje wudžěłany. Ze s'lyžami pobožneje hnutosče koschesche wona tutón kšchiz a prajesche: „Nětko hischče widžu swojoho Wumozniťa we tutym žnawjenju, ale bóržy wohladam joho wot woblicza k wobliczu. S'acz do toho cžasa do-

pomnja mje tute drjewjane, njedospokne žnamjo na joho wulku lubosčz, z kotrejž wón tež za mnje na kšchizu krawjesche, wobledny, swoju hłowu pokhili a wumrje. Na zemi běsche wón mój najlěpschi pscheczel, to wěm z nazhonjenja. Najs'fódšche hodžintki mojoho žiwjenja su te, kotrejž sym we rozpominanju joho pschikada a joho lubosče hač do smjercze, we modlitwoje a wutrobnym rozrhcžowanju z nim pschecžinila. Za nas cžłowjefow njeje nihdže druhdže zbožo, dhžli we wěrye do njoho a we dopjelnjenju joho s'łowom. S'hdž so we czerpjenju jomu dowěrjamy, njewostaji nas wón ženje bjez s'fódkoho potročhtowanja; a tať namaťam tež ja we joho s'łowach nětko swój posledni tróšht. Wón prajesche swojim wucžownikam: we domje mojoho Wótca je wjele wobhydlenjow, by-łi hinať. byťo, budžich wam to prajik. Za jdu, wam tam města pschihotowacz. — Za sebi myslu, zo je tam tež za mnje město pschihotowane. Mój knjez dže a mje wola; ja z wjesokosčju jdu.“ Wóle pocza wona s'abnhtcz, Madlena zawoła ludži a póšla po knjeza fararja, kotryž běsche khoru hizon prjedy ze saframentami khorych doma wobstaraf. Knjez faraf wudžěł knjenje „požohnowanjo mrějacych“ a spěwasche na to chrtwinstke modlitwy za mrějacych. Hischče žunu wotewri knjeni Sipowfska swojej woezi a jeje posledne s'łowa běchu: „Knjeze, do twojeju rukow porucžam swoju duschu.“ Boržy na to pobožna, bohobojazna žónsťa cžishe wusny. Madlena plakasche tať horce s'lyžy, kaž tehdom, hdyž pschi cžěle swojeje maczerje klecžesche.

4.

S'erbstwo.

Knjeni Sipowfska běsche we cylej wokołnosčzi znata a lubowana a wosebje khudzi cžescžowachu we nej swoju stajnu dobroczěřku. A jeje pohrjebey běchu so wulke cžróbny ludu žhromadžike a mnohe s'lyžy kapachu na njeje row. Tež wjele wosobnych pschiwuznych běsche pschischto.

S'hdž běsche potriebna swjatocžnosčz dofonjana, bu na hrodže knjenine wotkazanjow wotewrjene. Madlena mějesche tam 2 tysacaj toľer wustajenej: dań mějesche wot dnja wužiwacz, hdyž so wotkazanjow wotewri; cyle pjenježy dhrbjesche dostacz, hdyž so wuda. Wjšche toho běsche jej dowolene, zo smě sebi ze zawostajentcy wěcom jedyn kruč k wopomnijeczu wubracz, kotryžkuli by so jej po dobrym rozmyhlenju spodobaf.

Něťotki wujojo a cžety hroznje hladaču, zo ma Madlena dwaj tysacaj toľeri dostacz. Měťošche žemjantki bojachu so, zo najdžróžichi a najwosobnišichi kruč z li-

4
pomysłnego zamostajenstwa zhubja. Z tajenej pscheczelnosću poczachu Madlenie radzić, sčto by sebi wubrała: „Olej, tule draſtu z dobreje židy z piſanymi różiczkami! Wobhladaſi sebi ju jeno prawje. Róžiczkki ſu tajſe, zo jim podobne wjach njenamaſaſch. A kaſ huſta a tokſta je tuta žida. Ta draſta ſama ſteji. To beſche kwaſna draſta njewoboheje cžety. Njeiſchu nihdy njedoſtanjeſch. To by za tebe kwaſna draſta była.“

Jedyn z pschitomnych pschitwuznych, ſtary wyſchf bjeze wschoho tajenja, prajeſche paſ: „Tale draſta ſo za Madlenu njehodži. Njebaježe jej tola tajſe wěch. Wyſche toho nima ničto do toho rycžecz. Njech sebi wona ſama wuběra.“

Wosobne knjeiſki hladachu za joho rycž hroznje na njoho a radžachu Madlenie zaſy paſ to, paſ tamne. Madlena beſche wot jich radženjow a wabjenjow kaž zamjercžana a njewjedžeſche, ſčto by sebi wubrała. Pſchitwuzny to, rjekny zaſtojniſk, kotryž beſche wotkazanjow wotewrit a wozjemil: „Madlena je kħuda ſhrota. Moja winowatoſež je, zo ſo po njei horje bjeru. Tu ſu wjſchelaſe wosobne wěch, ze žlota a drohich kamuſchlow. Knjeni Sipowſta chchſche, to ja wěm a to wotkazanjow zjawnje doſež wupraja, Madlenie neſčto zamostajicž, ſčtož je wjele winojte a ſčtož mōže jej we nuzy pomoc byež. Toho dla dam Madlenie cžas, zo mōže sebi rozkłaſež, ſčto chce sebi wubracž. Njech wona jutje zaſy pschitwuzny a nam praji, ſčto chce, a potom jej ja to pschepodam.“

Nětko zapocžachu ſo nowe radženja. Šrodowſka kucharka radžeſche Madlenie, zo by sebi žlotoj pierſcheczeři z dejmantowym kamuſchlow abo wjazbu dobrich, wosobnych koraſkow (parlow) wubrała. Stary zahrodnik mēnjeſche, zo by ſo za Madlenu najlěpje maſy wobrazf njewoboheje knjenje hodžik, kotryž beſche do žlota a dejmanczikow zaſadženty. Štužownich pschitwuznych paſ wobkrucžachu, zo jich knježa nihdy njepſchidadža, zo by sebi Madlena neſčto tajſe wubrała, ſčtož tajſe ſproſte holcy noſhež njemědža.

Na zajtra ſtejachu herbjo kaž k zwadže pschihotowani a woſebje wosobne knjeiſki njemōžachu wōtrje doſež na Madlenu hladacž. A Madlena jim prajeſche: „O moje ħnadne knjenje, mi njeje wo to cžinicž, zo bych nekajku drohu wěc k wopomnječju doſtała. Tež najſnadniſcha wěc by za mnje najwjetſchu winojtoſež mēla, dolež je wot mojeje dobreje, lubeje knjenje. Wona je mi taſ doſež pjenjež wotkazala, ſčtož ja ženje zaſlužiła njeiſtym. Dolež paſ imēm sebi ſwobodnje wuzwolecž, proſchu wo dwiejany kſchiz, kotryž ħnadna knjeni pschi ſwojim mrě-

čju we ruſomaj djeržeſche a kotryž je ze ſwojimi poſlednimi ſylžami a ze ſwojim ſmjertnym potom macžala. To budže mi najlubſcha wopomnjeiſka a dopomnja mje na jeje poſlednje napominanja, kotrež je mi jeje mrějacy ħort wuprajk. Šdny ſo po tħchle napominanjach zamjeržu, mōžu žloto a drohe kamuſchki loħcy wostajicž. Požoħnowanjow njewoboheje knjenje budže potom na mně wotpocžowacž.“

Ta proſtwa ſo wſchitkim jara ſpodobaſche a kħwalachu jeje pobožne wuzwolenjo z wjele ſłowami, ħacžrunje ſo we wutrobje tomu ſmējachu. Kucharka paſ prajeſche jduch pschi wonhicžu Madlenie: „Ty ſy ħrupa ħolca, zo sebi njeiſt nicžo lěpſche wubrała. Njeiſt dħa ſo dohladała, zo ſtym pschecy na tebe kħwala? Stary kſchiz budžicſche sebi taſ na pschidawf wzacž mōħla; ničto dže njeby to kēdžbu mēl a ſo za tym praſchaſ. To njeiſt mudra.“

Stary zahrodnik paſ prajeſche; „Wōħ tebe žohnuj, lube džečzo; ty ſy dobra pobožna a dħatowna duſcha. Drjemjany kſchiz pschitwuzny tebi wjach žohnowanja, dħyli žloto a poſkicži tebi we cžasu nuzy a drje ħiſchecze we twojei ſmjertnej hodžinjow wjach trōſchta, dħyli koraſki a drohe kamuſchki. Dopomni ſo teħdom na moje ſlowo.“

Madlena kħwajaſche drjemjany we kſchinje a wōn beſche jej najwadžniſchi a najlubſchi kħuch jeje zamoženja. Wyſche toho wjeleleſche ju jara, zo je ſo z luboſeže k poſtojei z njenahladnej wěcu ſpoſožiła. Tamne naħramne knjeiſki zwadžichu ſo pschi dželenu wosobnych wěcow a mējachu z chłoho herbſtwa wjach mjeržanja, dħyli zwjeſelenja.

5.

Njezbožo.

Nimale lěto pschew ſmjercžju knjenje Sipowſkeje beſche sebi zahrodnikowy ſyn Madlenu za mandželſku doſtačž žadaſ. Wōn beſche ſprawny, pschitowny mēdženc. Dolež joho macž wjach žiwa njebeſche, rycžeſche wōn z nanom wo tutej wěch. Nanej ſo to ſpodobaſche a wōn to knjeni wozjewi. Ta jonu rjekny: „Twoja a twojoho ſynowa žadoſež je tež moja. Ty ſy ſwojoho ſyna derje kħbłowaſ a wot małoſeže boħabojoſcži, ſprawnoſcži, pomēnoſcži, pilnoſcži a porjadnoſcži pschitwucžowaſ. Wōn je ſo pschecy zadžeržal, kaž ſo pschitownomu mēdžencej pschitwucžowaſ. Za dħa napschecžo tomu nicžo nimam a twoje žadanjo mje wjeſeli. Me nětko je tebi ħiſchecze zaħe, ſwoju ſkħužbu wotedač. Twōj Baħub dħybi ħiſchecze na nekotry cžas do mēſta, zo by we zahrodnictwje do-wuſknył, ſčtož ſo nětko wot knježich zahrodnikow žada.

Œdyž so za někotre lěta zasty wróći a mataj potom wón a Madlena hiščeje tefame myśle, pščińdu ja, budu-li žiwa, swojei Madlenje na kwas.“ Z tutym wotmoŕwjenjom běchu nan, Zafub a Madlena jara spo- tojeni. Knjeni Ripowſka běšče Zafubej něšchtu draſty naſchicž dała, a joho z pjenjezami a dobrym wopisomom k wěrkowſtomu zahrodnikej poſkała.

Œdyž nětko po knjeninej ſmjercži Madlena njewje- džesche, hdže by ſchka, wza ju stary zahrodnik k ſebi a wona jomu joho małe hoſpodarſtvo wjedžeſche. Za lěto pščińdže Zafub domoj a wobzarowaſche z Madlenu jara, zo knjeni Ripowſka njemóže na jeju kwas pščińić. Œdyž wonej hafo nawoženja a njewjeſta, zmwěromanaj z chyrnoje ſtupišchtaj, wopytaſchtaj najprjedy row ſwojeje dobrocžeſtki, kotryž běšče Zafub z rózemi rjenje wupyškil. Tam ſo ze ſhljojtymaj woczomaj a džaſownej wutrobu za nje- wbohu modleſchtaj.

Zafub a Madlena běſchtaj zbožownaj a noſcheſchtaj ſtaroho nana taſ móhł rjec na rukomaj. Ale tež jeju žiwjenjo njewoſta bjez čzerpjenja. Prjedy hačž ſo tſi lěta minychu, wumrje Zafubowy nan. To běšče wulka za- toſcž we domje a pšchi pohrjebje płaſaſchtaj wonej nje- tajene ſhlžy.

Lěto pozdžiſcho padny Zafub ze ſchtoma, žłama ſebi ruku a wobſchodži ſo taſ, zo lědom ze žiwjenjom wo- teńdže. Dofelž ze žłamanej ruku wjacj dželacž a za- hrodnikſtvo wobſtaracž njemóžeſche, dyrbjeſche za ſchtwórt lěta wobhydlenjo wopuščeſcizž a doſta wot ſtupoho knje- ſtwa z hnady jeno ſnadny wuměnk. Zafub běšče ſtruchly a kaž poraženj, zo dyrbi ſkuzbu wopuščeſcizž a prajeſche pokny ſtarosče: „Z čjim ſo nětko zežiwimoj a swojei džěſczi wudžeržimoj?“ Madlena prajeſche tróſchtua: „Dowěrmoj ſo Bohu. Wón je dotal pomhał a pomha dale. Pšchi tym dyrbimj čžinić, ſchtož je we naſchich mocach. Zrědka hdj we žiwjenju je taſ žě, zo ſebi čžłowjeſ njemóhł pomhačž, kotryž ſo Bohu dowěrja a džěła.“

Wuradžowajſchtaj, ſchto byſchtaj čžiniłaj a pščińdže- ſchtaj na to, zo chetaj ſebi we wſy kžěžu kupicž a kla- marſke wěch pšchedawacž, kotrež burſki lud najbóle trjeba. Zafub chychſche pšchedawanjo wobſtaracž a Madlena mě- njeſche, zo ſebi ze ſchicžom pódla domjachch wobſtaranjom něšchtu pšchizasluži. We wſy běšche runje kžěžta napšche- dań. Wonej chychſchtaj ju kupicž a wuporjedžecž, dofelž běšche trochu zanjerodžena. K tomu pať běšche pjenjez trjeba, a dyrbjeſche ſo tež Zafubowe lěkowanjo zapłacizž. Madleninaj dwaj thſacaj toleri běſchtaj we měſče pola pšchekupca na dani. Zafub džěſche toho dla k njomu, zo by pokojcu tutych pjenjez domoj wzał. Ale pšchekupc

rjekny, zo haſle za lěto płaćzi, dofelž je to pšchi pože- cženju taſ wuczinijene; prjedy žanoho pjenježta njewoteda. Zafub a Madlena běſchtaj taſ do nowjeje ſtarosče pšchi- ſchloj; tola bóržy namaka ſo rada: bohaty bur ze wſy požećzi jimaj na lěto trěbne pjenježy. Taſ bu kžěžta kupjena, wuporjedžana a Zafub a Madlena začehnje- ſchtaj z džěſcžomaj do njeje. Swoje kłamy zaſtaraſchtaj z dobrými tworami, běſchtaj napšchecžo kóždomu pšchecželnej, pšchedawajſchtaj, taſ tunjo hačž ſo hodžeſche a dawajſchtaj dobru měru a wahu. Taſ doſtaſchtaj doſcž kupcow. Wonej na ſebi žhoniſchtaj, zo ſprawnoſcž najblěje traje a za ſnadny dobytk, čžasto wopſjetowany, wjacj pomha, dhžli wjetſchi dobytk, kotryž zrědka pšchitħadža. Zasty běſchtaj zbožownej po wſchelachch wobčežnoſcžach a čzer- pjenjach, kotrež běſchtaj we poſlednim lěče pšchetracž dyrbjakoj. Njemóžeſchtaj ſo Bohu dodžaſowacž, zo je jej z džěſcžomaj zasty do taſ dobrych wobſtarenjom pšchuwjedł.

6.

Njenadžita pomoc.

Na zemi njeje wobſtajnoho zboža. Zrudoba ſo z wjeſelom zaſtupuje. To Zafub a Madlena z nowa na- žhoniſchtaj. Prjedy hačž běšče ſo lěto minyło, roznjese ſo po wſy powjećž, zo je tamny pšchekupc we měſče płaćcizž pšcheſtał a zo ſu Madleuine chke pjenježy žhu- bjene. Bur, kotryž běšče jimaj pjenježy požećil, pšchi- běža chly njemdry na njej, ſwarjeſche a kleſche zatraſchnje na njej, hačžrunje běſchtaj chle njewinowatej a taſ doſcž pšchětroženej. Bur jimaj wozjewi, zo jeju dom ze wſchitkim wobſedžeſtstwom pšchedacž da, je-li jomu na poſtajeńym dnju pjenježy njewupłacžitaj. We njemdroſcži bijeſche wón wo bliđo. Taſ naſtachu Zafubej a Ma- dlenje ſtarosče polne dny. Hiſčeje tſi njeđzele běšche hačž do čžasa, k wupłacženju poſtajeńoho, a wonaj ſebi žiweje rady njewjedžeſchtaj. Tola ſo Bohu dowěrje- ſchtaj a proſcheſchtaj joho wſchědnje wo pomoc. Madlena ſo najbóle thyſcheſche, mějeſche pať tež najſhljnljſchu dowěru na Boha, hačžrunje chychſche ſo jej wutroba ze ſtarosčju puſknyčž. Wjećžor pšched dnjom, na kotrymž dyrbje- ſchtaj burej požećene pjenježy wupłacizž, džěſche wona do ſwojeje komorki, zo by tam wot muža a džěſcžom njewidžana płačala. We thyſchnoſcži ſwojeje wutroby wza wona kručže do ſwojeju rukow drjewjanyh kſchizž, drohu wopomnjeńku na čzerpjenja, ſčzerpnoſcž a pobožnu dowěru knjenje Ripowſkeje a kłatnywſchi počža ſo wóťſe modlicž: „D mój bójſke Wumožniko, hlej we kať wulkej mužy ſym. Młi njeje wo muje, ale wo muža a džěſczi čžinić. Kať ſo wobohimaj tola póńdže! Młoja wutroba ſo kweťa,

hdyž na to pomyslú. Nic za so, ale za nich proschu. Kaž ty we smjertnej styhfnosci swojoho njebiesneho Wótca proschese, tak proschu tež ja: Wótče, je-li možno, wzmi tutón kšeluch mote mnje; tola nic moja, ale twoja wola so stani!“

Wona mjelcžese a pľakase czjše. Zeje slyžy macžachu kšičž. A wona dale zdychowasche: „Žakoscž mojeju džěščow žłama mi wutrobn. Twoja wótcowška wutroba, luby Wótče we njebiesach, je lubosče poľna. D slyšch dha mnje, smil so nade mnu a nad mojimaj džěščomaj. Dyrnje macžer na swoje džěčžo zabhyč móhľa, ty tola na nas njezabudžesč. To sy ty sam prajik. Wopofažaj nam swoju wótcowšku smilnosč.“

Wološnje pľakajo hladašče wona na kšičž, kotryž hiščeje we rufomaj džeržese, a proschese: „D mój bóšši Wumožniko, kaž sy ty ze kšičža na swoju swjatu macžer pohľadał, tak pohľadaž nětko z njebies na křudu, hrěšchnu macž, kotraž z bolosčju hinje. Ty sy wschitkim blizko, kotřiz su tšičneje wutrobhy. Wulin tróšchta tež do mojeje wutrobhy a pomhaj mi. Sdyž ja hafo wospročjene džěčžo njejednžach hdyje, sym so we swojej nuzy a wopuschčenosčzi we tvojim templu k tebi woľala a ty sy mje spodžiwne wuslyšchak. D wuslyšch mje tež nětko!“

Doľho so wona tak a na podobne waschnjo modľese, a hlej, jej bu ľože wokolo wutrobhy a wona dopomni so na słowa měšchczanštoho knjeza fararja: „Wóh budže kóždy čas twój swěrný pomocnik, kaž je tebi nětko pomhac.“ Zmėrowana a pohľnjena pšchěz domėru na Boha wona stahy, nic wjach ze slyžami žakosče, ale ze skódfimi slyžami nutškwnoho tróšchta, a chchšče kšičž zash na joho město stajicž. Pšichi tym wona pyhny, zo je so na zadnej stronje kšičža kusť drjewa pušchczik a na zemju padnył. Kšičž bėšče so najškerje něhdy wobšchfodžik a drjewo zash pšchilėpjene byľo. Pšchěz jeje slyžy a czoptotu rukow bėšče so klich pušchczik.

Madlena stupi k woľnjeschku, pšchěz kotrež wjeczorne skóncžko swěczese. Wona chchšče wobšchfodžerijo zash porjedžicž.

Alle sčto to? We kšičžu so jasnje zablšchczj. Madlena so stróži. Wona pšchepytowasche kšičž a pyhny, zo je zmutška wužkobjeny a něščto blyšchczate do njoho zapoľžene. Tež dohľaba so na maľe suwadko, kiž bė tak zasađžene, zo mőžese so jeno z mocu wuczahnyč. A hlej, drjewany kšičž bė nutšfa z czermwjentym somotom wultadžentny a nutšfa ľežese kšičž wot samnyh dejmantow, kotrež bėchu do žłota zasađžene. Madlena wuczahny kšičžik, zo by sebi jón wobhľadała. Tón so we wjeczornym skóncžku z

jasnosčju blyškotasche, zo to woczj skoro znjesčž njemőžesčtaj. Madlena, kotraž bėšče pola njemboheje knjenje čžasto dejmanty widžala, spőzna, zo su tele dobre.

Na kolena padnywšchi prajese wona pľakajcy: „D ty mój dobrý, luby Božo! Ty sy moju proštwu zash na měšče wuslyšchak. D, wzmi tele moje slyžy za přeni wopor džakownosče.“

Khwatajcy bėžese na to dele a žjewi mužej spodžiwne namafanjo. Tón sedžese we jstwoje zrudny na ľawcy a mēšese najmjeršče džěčžo na klinje sedžo; wjetšče žboka njoho stejese. Slyšchich jeju powjescž, posťoczi wón ze spodžiwanjom, pohľadny na kšičžik a zawoľa: „D Božo, tak spodžiwna to pomoc! Kšičžik je wosobny a drohi. Nětko mőžemoj swój doľh zapľaczicž a njetřebamoj z džěščomaj po proschěnju křodžicž.“

A wón z wjesokosčju pľakase. Ze styhknjentymaj rufomaj stejesčtaj Žakub a Madlena a pohľadowasčtaj ze slyžojtymaj woczomaj k njeju. Tež džěczatcy ztyhnyšchtej swojej rucžy a pľakaschtej jobu. Tele slyžy staršchjeju a džěščow pľaczachu pšchəd Bohom wjach, dhyli wschitke dejmanty pšchəd woczemi swėta.

7.

Džakowna radošč.

Na zajtra po switanju džěšče Madlena do města, zo by z knjezom fararjom porhczala, k kotromuž mēšese hižom wot džěczachy dnjow najwjetšchu domėru. Wón bėšče mjegthm zestarik a joho wlošy zeshedžiwile. Wona poľaza jomu kšičž, powjedasche ctyly podamw a wospjetoawasche jomu na kóncu słowa, kotrež bėšče jej wón pšchəd telko ľetami prajik.

Wjesele hnuth prajese wón: „To je pěknje, zo tamne słowa zabyľa nješy. Nětko widžič, zo sym prawje mēł. Haj, Wóh je swěrný pomocnik we nuzy: ničtó joho podarmo njeprošy; sčtőž so jomu domėria, toho wón njei opušczj. Wot tvojich džěczachy dnjow hacž dotal je so wón kaž swěrný nan za tebe starał a tebi pomhac. Wostai tež dale wobstajnje křuta we wěrje do njoho a joho lubowanoho Šyna; dopjeln pšchecy joho swjatu wolu, domėrzej so we wschitkich czerpjenjach na njoho. Swojej džěščzi kubľuj we tutej wozbőžnjowacej wěrje a Wóh budže tež z tvojimaj džěščomaj, wón wumőži was ze wschitke nuzy a woznje was něhdy do swojeje radošče.“

Madlena mēšese hiščeje jenu starosčž na wutrobje a teje dla bėšče z wšfokodostojnym knjezom porhczecž chchľa. „Smēm dha ja tutón wosobny kšičžik za swój wobthowacz? a njewobšchfodžu ja herbom njemboheje knjenje

Lipomsteje, hdyž sebi jón sšhowam a k swojomu wužitkef natožu? Tónle kšhizik pšchetrejchi wšhitke wošobne wěch, kotrej je wona po sebi zawostajita!“

Knjez farať prajesche: „Kšhizik je twój. Njemoboħa knjeni snadž njeje sama wjedźala, kajta wošobnoščej je we tutym ze starych časow herbowanym drjewjanym kšhizju zathowana. Najsterje je wón wot jejnoho wuja, kotrnyž mješesche wyšoku cyrkwinstu skužbu. Wěšesche bješche to jeje wola, tebi najwošobnišchi kruč swojich debjenstwow wotkazacz. Z lubošesce k pokojej a z małym spokojna sy sebi ty po zdaczju najšnadnišchu wěc wubrała. Ale Bóħ je twoje wuzwolenjo zohnował a po joho džitwym wjedženju sy ty tola najwošobnišchi kruč z jeje zawostajenstwa dostała. Z kšhizjom je tebi Bóħ potajny poklad dał. Dejmanty su wulke, a kšhizik móže dwaj abo tři tysacy toleri winojty byč.

Pšchedaj kšhizik a z wumikowanymi pjenjezami wotpomhaj swojej nuzy; šhtož wyšche wostanje, polož na boł za pozdžišche časny. Wužitwaj swoje zbožo z wjesošesčju, poměrnosčju a dżakownosčju napscheczjo Bohu. Drjewjany kšhizik pať sšhowaj džěczom a wonu tam hafo wopomnjeńtu na njemoboħu knjeni Lipowstku a na wulku dobrotu, kotrnyž je tebi Bóħ wopotazak.“

Schědžitwy knjez položi dejmantowy kšhizik zasy do drjewjanoho a zasunymyšhi jón, prajesche: „Šchtó by to na tutym hubjenym drjewje widžak, kajte wošobnoščje ma we sebi! Haj, kaž z tutym kšhizjom, tak ma so tež z kóždym čerpjenjom, kotrej my kšchesczenjo jara rjenje „kšhizik“ mjenujemy. Z wonka runa so wone tutomu hubjenomu drjewje, ale nutška ma droħi poklad, kotrnyž je wjacy winojty, dnyli žłoto a droħe kamuški. Spominaj na to we kóždym čerpjenju a njedžerž to za njezbožo, ale za zbožo a zohnowanjo, hdyž tebe Bóħ z čerpjenjemi doma pnta. Čas pšhindže, hdyž so hubjeny zwjerek sleče a naješičiški dobył so pokaza, wošobnišchi, dnyli žłoto a droħe kamuški. A byrnje so to kóždy kroč tudy nještało, dħa tola něħdy tam nazhoniš, zo bješche kóžde čerpjenjo potajna, nje-wuprajnje wulka dobrota boža, kotrejež płody budžemy hiščesce wužitwacz, hdyž budže zemja zničena a wšhitka jeje krasnosč, wšhitke jeje žłoto a droħotnosčje do procha a popjeła pšchemobrocžene.“

Čžesčjomny knjez farať znajesche we mješesce žłotnika, kotrnyž bješche joho pšcheczal a šprawy muž. Po toho wón póšta z próstwu, zo chych na něłotre wotamifnje-nja na faru pšhincž. Žłotnik pšhindže a wobhlada-wyšhi kšhizik, prajesche, zo za njón tři tysacy toleri da.

Tysac toleri wupłaeži wón na mješesce a zbytnje chychče po kručach zapłaczicz.

Madlena bješche jara zwjeselena a njetajesche swoju wěc pšched nišim a pomjesčž wo tym so bóržy po mješesce roznjese. Tak zħonišhu to tež pšchuwuzni herbja njemoboħeje knjenje Lipomsteje. Čži so hnydom zħromadžičhu a škadowachu radu a wobzamknyšhu, zo Madlenu wobštorža a namakany poklad wot njeje žadaja, prajicy: „To tola móžno njeje, tajkej prošcherych kaž Madlena dejmantowy kšhizik k wopomnječju zawostajicz. Nješhto wrótnišche so tola myšlicž njehodži.“

Tu zastupi tamny stary wyšch, kotrnyž bješche tež pšchi dželenju herbštwa za Madlenu ryczak, a prascheschje so, šhto dħa maja? Šdyž běchu jomu wěc wupomjedali, rjekny wón z kručym šłowom: „Wostajče ze swojei škóržbu doma a budžesce wjeseli, hdyž ništo wo tutej wěcy dale njerhčži. A njeje-li wam wascha rozħorjenosč wšhitkón rozom wzała, zo móħli rozomne šlowo šnyšchecz, dħa posłuchajče, šhtož chcu wam prajicz. Šdy budžišche wam pšchi dželenju herbštwa znate było, kajti poklad je we njenahladnym drjewjanym kšhizju zathowany, a Madlena bješche sebi tutón droħi dejmantowy kšhizik wuzwolita: wy pjenjez laćni ludžo dyrbjeschče to dla šłowow wotkazanja płaczicz dačž a njemóžeschče z prawom žane šłowěčto napscheczjo tomu prajicz. Toħo dla spokojče so. A na was je prawje, zo njeješče tutón droħi poklad dostali. Wascha njepobožnosč, wasche njeczěsčzenjo njemoboħeje knjenje Lipomsteje a wascha twjerdosč napscheczjo kħudej syroče je wina na tym. Wy seče Madlenine „drjewjane“ wubracžo, kaž je mjenowaschče, wušměšcheli. Někto seče pokħostani a směħi su napscheczjo wam. Toħo dla wostajče škóržbu, zo so njeħyšchče hiščesce bóle do ryczow a do směħow štajili.“

Čacz runje běchu jara rozħmjerzani, dyrbjachu jomu prawje byčž dačž a wostajičhu škóržbu.

Prjedy hacž so Madlena ze swojimi pjenjezami domoj wróći, džješche wona do ħłowneje chrtwje do tamneje kħapalki, hdyž bješche pšched dwacyčzi lětami Bóħ jeje džěczace próstwy spodžitwnje wušlyšchak. Šišchče junu džakowasche so wona swojomu lubomu Bohu, kotrnyž swojich ženje njemopušchězi, kotřiz so jomu dowěreje a jomu posłuchaja.

Na smjertnym tožu.

Boħaty muž, kotrnyž bješche wulki džěl swojoho zamoženja na nješprawne waschńjo nadobnył, ležesche

na smjercz łhory. Njerady myślesche wón na smjercz, a hışcize njeradscho na to, zo by wśchitke njesprawne kubło wrócził a swoje jebanjo narunał. „Scho budze z mojich dżerzi, hdyž bych wot swojoho zamoženja telko wotdał?“ To bėsche joho stajna wurycz, hdyž joho śchtó na joho winowatoscź kedybnoho czinjėsche. Pucź ł joho smėdomju bėsche z pjeniezami zamurjowany. Bojosć pśched smjerczu pśhibėrasche džen wore dnja. Sunu wophta joho duchowny a rjefny jomu pśched swojim wotėndženjom, zo jedyn sředł by joho wot smjercze wumozicź mōhl, ale tōnle sředł je pśchez mėru drohi. Rħory prajėsche: „A byrnje to 1000 toler płaćiko, radh wažu to za swoje žiwjenjo; prajcze mi jón.“ „Dale ničō, hać nėscho tuka wot strowoho cłowjeka z waschoho pścheczelstwa; z tym swoje rany namazacze, a budze pomhane; wjele njetrjeba być a za 1000 toler da sebi nėschtōžkuli nėscho tuka wuśchkrēcź.“

Rħory mėnjėsche, zo drje so to nikomu chcęz njebudze. „Miemėcze žaneje starocze“, rjefny duchowny; „wħ macze tħoch synow, kofiz was z chłej wutrobny lubuia, dokelź seze jim telko pjeniez nahromadzili. Zawołajcze najstaršchoho syna a slubcze jomu połoju zamoženja, je-li sebi śchtwōrt hodžiny ruku śchkrēcź da; a njebh-li wón chcęł, zawołajcze druhoho a prajcze jomu tosame; a njebh śnadź teź tōn chcęł, slubicze najmlōdschomu chłej zamoženjo — a wam budze pomhane.“ Rħoromu zdašche so tele wufazanjo trochu džitwone, ale wón chcęšche śpytacź. Wón zawōła synow a zjewi jim swoju žadoscź. Ale žadyn njechāsche wotym wjedzecz a jedyn wufuny so po druhim z durjemi. Zrudny prajėsche łhory muž duchownomu: „Za śym sebi hnydom myślić, zo ničō tajku czwėlu na so njewozmjė.“

Krucze na njoho hladajo rjefny duchowny: „Tu so na wami dodžiwacź njemōžu; wasche dżeczi njechadza so z luboscze ł wam ani śchtwōrt hodžiny z czasnym wohenjom palicź dacź, wy pał chcęcze so we staroczi wo swoje dżeczi wėcznomu wohenju we heli pśchepodacź, dokelź so njesprawnoho kubła wotrjec njechacze.“ Nėtko spōzna łhory, ścho je duchowny z wufazanjom tamnoho sředła chcęł, a prajėsche: „Za so wam dzałuju, zo seze mi woczi wotewrili. Dženja hışcize chcę rachnowanjo dżerzecz a njesprawnoho pjenjeŹka njedyrbi we mojim zamoženju wostacź.“ A kaź bėsche slubić, tał wón czinjėsche a wujednany z Bohom mėjėsche łshku smjercz, byrnje swojim śynam mjenje zawostajil.

P. J.

B ł o ł c ĺ a.

Pcżōła je pścheczł ratarja a płaći ze śkōdkim mjedom prōcu, na nju nałōženu, a czini wjefelo tomu, kotryž ju wothlada. Dokelź wona teź mjėz Serbami wjele pścheczłow ma, chcę prothta teź nėscho wo nich popowjedacź.

Wobhladajmy sebi najprjedy tute drobne, wuśchitne a wužitne stworjenczo. Pcżōłka nima žanych kosczi, ale rohojta śkora dżerzi a podpjera jeje częto, kotreź je žiawnje do tħoch dżėłow: hłowa, wutrobno, delne częto rozdżelene. Hłowa ma dwė pokulnej wōczcy, z tħyacow śchėsczħranikow zestajanej. Guba je dołhi pŹst z dołhim lebikojthym jazyczkom, z kotrymž so z rōżiczkow juśchta cyca. Zboka staj dwė krōtkej stawczkaj tħfable, z kotrymaj pčōła masa a czuje. — Na wutrobnje je 6 nōžkow a 4 śchidleschka. Prėni stawczk zadneju nōžkow je łopaczojth a kosmaty a pśchihodzi so derje ł hromadzenju kwėtneje muczki. Śchidleschka su nahe a wobsteji kōzde z dweju swėtkuju ze žilkami pścheczėhnjenju kōžkow; prėdkownej śchidleschcy stej wjėtškej a kħyjetej zadnej. — Delne częto je z wutrobnom pśchez krōtku rokku žjenoścene a ma zadh kałacź (żahadło), z kotrymž pčōłka kałnje, hdyž jej śchtō śchidwu czini. Tola dħrbi wona tajke kałnjenje ze swojim žiwjenjom zapłacicz; pśchetoź kałacź ma na kōncu kōtwiczi (ankery), kotreź so do rany zaħusnjeja, pčōła njemōze żahadło wuczahnyć, ale wutorhnje sebi je, pśchi czimž dżėł zadka zħubi a potom zahinje. Pcżōłka je z drobnymi poczornojthymi kosmikami wōdžeta.

Tole dħa su pilne dżekaczerki we pčōłnym hospodastwje, kiž maja wśchitke domjace a wotrowne dżėła wobstaracź. Kano zaħe lėcza wone na zahrobh a pola, złėtuja wot rōżiczi na rōżiczu a hromadza mėd a kwėtnu muczku. Mėd pōzeraja do žōłbta a muczku hromadza na kosmikach zadneju nōžkow a lėcza z rjanymi „wobnōžkami“ domoj. Wuštawšchi na puczju posħdnjeju so druhdy a tħdom wone njekafaja. Do kōłcja dolecziwšchi wubluwaja mėd do śchėsczħranitych „pankow“ a wotkadu wobnōžki. Spėšchnje lėcza z nowa na pastwu a dżėłaja a tał hać do pōzdnoho wjeczora. Wjėzthym twarja druge panki z wōłsa, kotryž hafo swėtko kopjeschka z delnoho częła wutkōczeja.

Najrjėnšche a najspōdžiwnišche je twarjenje pankojthych „płastow.“ Tełe płasty su horjela pśchicziwjene a wifaja we kōłczu dele. Na śrjednej płastnej śczėncy steja na wobėmaj stromaj śchėsczħranite panki, jedna porno drugej, jena kaź druga, byrnje tħyac pčōłow na nich

13
tvarile. Teke panki su hnežďa za jejka a kolebki za pčjólne čerwiki, a khowanki za nabžekany mēd. „Hnežďo“ je pšchecy blizko wulētneje džerki, njebaloko hroma-
dži so pica za mlode čerwiki: kwētna muczka z mjedom
namēřchana. Galle dale wot hnežďa khowa so hotowy mēd.

Tak so wodnjo a w nočy džēka, je-li dobra pastwa
a mjedro hoji a mēřta dosč we kōčžu. Pořnomu kōčžej
přchidadža so přchistawki a pčjólki tež tón zatwarja. Taj-
kich džēlakch pčjōłkow je w dobrym kōčžu na 40000,
haj tež 60000. Wřsche tutch džēlaczerkow ma rōj tež
300—400 trutow. Tute su wjetsche a tořsche, dhžli
pčjōłki, a nimaja řadne řahadřo. Wone so we meji
wuhlanu a widžřich je wosebje wot meje hač do
auguřta na čzopřych popōłdnjach bōrčžo wokoło lētacž a
prōždne we ponētru hracž. Wone nicžo njeđžēłaja a
řiwja so wot nanosčehohy mēdu. Wone maja matku
wopłōdnjecz, řchtož so na jeje wulētu wyřoko we powētrje
řtawa. We auguřcže, hđhž su swōj nadawř dokonjake,
wala so džēłace pčjōły na nje, zařakaja je a morme z
kōčža wumřetaja.

Wjenje znata je matka, maczer a hořpoza we kōčžu.
Zřēďka hđy wuhladasč ju zwonka kōčža. Wona je wjetscha
a řchwizniřcha dhžli pčjōłki, ma dlēřřche nōžki a krōřřche
řchidleřřcha. Zeje kořmy su čzorne a čžēko je ze řōłhymi
přuřřkami wudebjene. Zeje přřř je krōřki; cyrobu hjerje
wona jeno z přčejatkow pčjōłow, kotřej jej pořřujeja, ju
řiwja a zařitaja a radřcho same z hōdom wumřeja,
hač zo bhčhu match tradacž dale. Swōj kařacž (řahadřo)
wona řenje njenakořuje, řhřba ř kařanju druhich matkow,
kotřej řcedža jej hořpodařřtowo wzacž.

Matka je najwacžniřřchi a najmuzniřřchi řtaw we
kōčžu: wona džđerži řjad a wřchitke džēko řpēřhnje
dže, doniž je wona řiwa, a řakōřczenjo nastanje mjez
pčjōłami, hđhž wona řahinje. Matka sama plahuje
mlode wčjōły. Wot februara (ř najpozdřiřřchom wot
mēřca) hač do septembra njeře wona jejka a to we
čzopřym čzaju nēkotre řyřach za džēř, tak zo řtowa
matka we 4 abo 5 lētach řwojohy řiwjenja na milion
jeřkow nanjeře. Tajka plōdnosč je pař tež ř džđer-
řenju roja nuzna, přchetož pčjōłka ma wjele njeřpřchecze-
a wřchelake njeřbořa hrořa na wulētach jeje řipromu
řiwjenju. Kōčž by bōřřy wotemřjeř, njebhli so přchecy
řař wjele mlodych pčjōłow wulahnyřo.

Řo plāřtach wokoło řažo pořōži matka do řōždeje
panki jejřo a njeřmřli přchi řym řanu panku. Do
najwřřřchich pankow řkadže wona jejka za džēłace pčjō-
ły, do řchēřřchich řrutace jejka. Z jejka wulehnje
so čerwik, řiž nōžkow nima. Pčjōłki dawaja jomu

cyrobu, z mjedom namēřchanu kwētnu muczku. Čzer-
wik wjele je a rořcže řpēřhnje. Hđhž je dorōřřř,
wusnje wōn a pčjōłki zacřinja joho bhđlencřko z wo-
řtowym wēčřtom. Tu přchēmēni so čerwik do pčjōłki
a dozřakiwřřchi wulēze ze řwojeje kolebki. Tajka mloda
pčjōłka je řchēra a hraje přchēd kōčžom, wobhlada
sebi bliřřřchu wokořnosč a njeřmřli pozdřřřchō řwōj
kōčž, hđhž řobu na pastwu lēta. řeno čžike a řtrowe
pčjōłki wōřtanu řiwe, druge so řlōncuja.

Su so pčjōły we kōčžu jara přchřpōřike, řakōřa
wone na kromach hnežďa nēkotre „matkwřřchēřa“, t. j.
wulke řulōjřte panki, a matka njeře do nich jejka, z
kōřřchž so matki wulahnu. Tola hiřchēze džiwna wēc
je tudy řpomničž. Druhdy so řtawa, zo řtara matka
do čzasa řahinje abo so řhubi. Přřtnyřřřchi to, př-
řtaja ju pčjōły řakōřcřich. Wōřřy pař đadža so do
džēka a přchēđžēłaja nēkotre wřchēdnje panki z jeřtom
abo njeřawodřřřym čerwikom do rumniřřchich, řchēř-
řchich matkwřřchēřow a řiwja tudy nastate čerwiki z
lēpřřchēj cyrobu. řa 11—12 dnjom wulahnu so z
nich dořpōřne matki. Tak nastanje z džēłaczerřki matka
a je to nowy dopořak, zo su pčjōły a matki jenaj-
řkoho rodu; jeno zo su matki lēpje řiwjene. Wčjōły
su přchecy njeplōdne.

Čhēđžja so we hnežďže mlode matki lahnyčž, počřnje
řtara matka njemēřna bhčž a řotuje so ze řwēřřnym
wotdžēłenjom wčjōłow na přřtanjo nowohy bhđliřchēřa.
To řiwji wona přchēz džiwne řrubjace řmnczenjo. Wčjōły
řhromadža so wokoło njeře do řule a lēčža přječ a
řynđjeja so na bliřři řēřř abo řchtom abo nēhđže druhđže;
je matka mloda a řtowa, lēčža tež đaloko. Tu je
čzas, za nimi řladacž a prōždny kōčž za nje přchř-
řotowany mēčž.

Řo řajřim přēnim roju řčēřhjuje druhdy hiřchēze
wřacy řojow z mlodymi matkami. Řařřřřřřřřchō so
kōčž jeno junu roji. Řo wotēđřenju řtareje matki
z řojom wulēhnje so, přchēřufawřřchi matkwřřchēřowe
wēčřko, mloda matka a nastupi hořpodařřtowo a řnjeř-
řtowo we kōčžu. Njeřha-li so pčjōłkam dale wřacy
rojičž, rozřtorhaja wone řhřřne matkwřřchēřa a wumře-
řtaja čerwiki: přchetož đwē match we jēnym kōčžu
so nječřerpitaj.

Řa to so we nowym a řarym kōčžu džēko po
wřchēđnym wāřřřnjju pořracřuje. Hđhž so nazymjo
bliřři, přchēřřtawa matka jejka njeřčž a hđhž je čzopřota
hač do 8 abo 10° řpadnyřa, zařřtanje wřchitke džēko.
řeno na řřanjch řlōncžnyřch nazymřřchich popōłdnjach
čřinja pčjōły krōřki wulēt řwojohy wucžřřčzenja đla.

Na čemnyh a zymnyh dnjach sedža pečoty we kólczu, zlézu mjez płastami do kule a wostawaja tał zjeno-
sczene pschez chlu zymu a wużiwaja wot mjedu, kotryž
su we lécze nanosyše. Nimaja wone dosčej mjedu,
dyrbi so jim cyroba dawacz. Z dosahacej cyrobu
zastarane a we dosčej czopłym kólczu znjesu wone tež
najhóršdu zymu. Tola móžeja jim myše a čermjena
šchodžecz. Talc chorosčej nastanje, hdyž je dołho tra-
jaca zyma a so pečokti zwonka kólcza rjedzicz njemó-
žeja, ale dyrba swój hnoj pschodolho pschi sebi džer-
žecz a zanjeschwarnja sebi skónčnje kólcž a dyrba za-
hynch. Toho dla so pečólnikarjej pózdna nazyma
ze skónčnyhmi dnjami a začne naléczo spodobba, dokelž
móžeja so pečoty na tajlich dnjach wurjedzicz.

Mjez wšchelakimi kólcžemi ze Džerzonjše kólcže
najpschihodniše wobhydjenja za pečoty; pschetož wone
su dosčej wulke tež za najwjetšchi rój a hodža so naj-
lőzo pschez pschistawki powjestschicz, su dosčej czople a
tał załožene, zo so kőzdy płast wosebje wuczahnyč a
pschestajicz hodži. We nich so tež žiwjenje a dželanjo
pečokow najlőzo wobhladowacz da. J. Ž.

Wobhojczje kufam.

Kőzdomu hospodarjej, kotryž ma skót, je wjele na
tym zaležane, wjele a dobroho syna nadželacz; wjetšchi
wužitk móže potom wot skotu woczakowacz. Jeno
mjenšchi džel naschich ratarjow ma tajke kufi, kotrež
bjez joho pomocy telko njesu, kaž wón žada. We
naschich zymnyh krajach žadaja kufi, runje kaž pola,
pomocy a dobroho wothladanja. A tola je hiščeže
dosčej hospodarjow, kotřiz mjenja, zo trawa sama roscže
a čklowjesteje pomocy njetrjeba. Ale či so samych
jebaja a swojomu skotej škodža; pschetož wjach a le-
pschu trawu zmėje, schtož tež kufi derje wothlada.
Tudy naspomnju něotre řěbki. Za kufi wužitne je
wurunanjo thchsamych. Pahóřfate a džerate kufi su
zrudny napohlad, šyčjeja so hubjenje a zadžewaja staj-
nomu powodženju. A tola by so tajke wurunanjo a
wuškadowanjo něhdžežkuli bjez wjele wudawkow, z ku-
ska prócu lőhcy dokonjako. Schtož so lětsa dokonječ
njehodži, njech so t lětu stanje. Suchim kufam po-
skuzičš z powodžowanjom, jeno zo masch wodu we
swojej mocy. Tola hladaj, zo woda njeby stjejo wo-
staka, ale staraj so wo ždhwf. Powodžej we prawym
čzasu. Šdžež so kufi fame powodžeja, hladaj na to,
zo by so powodženjo stajnje po chlej kuch stako.

Mofre, tymjeschčojte kufi porjedžeja so pschez wot-
wodženjo, pať we zwjeršchnych pschewowach pať we
podzemskich wottokach (drainirowanjo). Pschez to po-
lěpschi so zatřsnjena póda a bohaty munosčk dobreje
trawy zaplaczzi natoženu prócu a wudate pjenjezy we
krótkim čzasu. Kőst dobreje trawy spěchuje so pschez
hnojeno. Pscheležana pjeršecz, popjek, hródbny hnoj
a hnojnica a druhe hnoje dawaja wutřebanym kufam
nowu móc a začěrja njewužitniše trawy. Šako nie
mjenje wužitne škwali so włóčenjo kufow, kotrež moch
wutorhnye (a tať nowe hnojniščezo pschihotuje) a zwjer-
šchnu wódu zkipri a powětrej wólnišchi pschistup pschi-
hotuje. Tutej poslednej wěcy, hnojeno a włóčenjo,
je wustojny ratať poppytať. Wón rozdzělil swoju chle
jenajku kufu do šchtyřjoch stajnych dželow. Sedyn džel
wostaji wón, kajřiz běšče, druhi wón pschewłóčzi, třeczzi
pohnojil, šchtwóřth pschewłóčzi a pohnojil. A šchto bě-
šče trawny munosčk? Na přenim džele nadžela wón
8 centnarjow, na druhim 13, na třeczim 18, na
šchtwóřthym 32 centnarjow syna. — Zo ma so syno
poshe přjedy hač trawa zezrawi, je znata wěc, ale
njewobkězbuje so dosčej. P. J.

Njepšchewřech so

na tny, šchtož je Bohu šwecjene.

Šdnyž Napoleon I. swoju ruku na Žezusowoho wi-
džownoho naměstnika na zemi, bamža Piusa VII. žkő-
žil, joho kraj zebrať a do swojeje mocy wzał běšče a
bamža samoho (wot 6. julija 1809 hač do januara
1814) we Francóžskej jatoho džeržeje: běchu za swěr-
nych paštryjow Žezusowoho stadka čzeže čzasy a bjez-
božnosč bohazahychimych wutrobow so zradowasche, zo
tať wjele hidžena cyrkej boža swojomu kőncej napscheczjo
škwata. Ale njepšchewinita ščeřpnosč a dowěrnosč
na Boha, kotraž so we tutych čzasach thschnosčow tať
jasnje na swjatym wótcu pokazowasche, pschewiny ně-
kotružkuli hordu, twjerdu wutrobu a pohnuwasche t
pofučenju něotrohožkuli, kotryž běšče přjedy napscheczjo
Žezusowej cyrkwí a jeje skuzownikam so pschewřechil. We
čzeřpienjach, to je nazhonjenje wšchitkich lěstotytkow,
pokazuje a wobšwědčuje so katholicka cyrkej najžiawni-
šcho hať jeničža cyrkej Žezusowa, we kotrež je pokoj,
wotpocřinť a žbőžnosč namařacz. Ščehowacy podawť
nam to wobšwědčuje.

We tamnych čzasach pschindže do jenoho francóž-
skoho měřtacřka njeznaty muž a wotnaja sebi tam wo-

bydlenjo. Tónle muž njeběšče wjele pšcez 50 lět stary, a tola běšče joho hłowa hižon zeschědžiwjena. Zocho zadžerženjo wobudži bórny wczipnosć měščezjanom. Wón wobnydleske pšced měštom staru, na poč rozpadanu khezku, na kotruž zřěbka hdy sčto pohladny. Kóžde rano pščinjese jomu stara žona cyrobu na chłn džen: něšto juchoho khlěba a wodu. Wón lěhasche na twjerdych deščach. We joho jstnje njeběšče ničžo hač blido, stóle a boža martra. Na blidže ležesche kniha, we kotrejž wjele čjitasche: běšče to swjate pišmo. Bhrnje zhma kruta była, njezatepješče sebi wón ženje. Wščědnje wopuščeži wón junu swoju khezku a džěšče we čzornej draščje do cyrkwie, hdyž we pščitwarfu zafta, so poklakny a klecžo wosta hač do skónčenja božeje mšče. Po božej mšči wón stany a wrpči so domoj a njerycješče z niskim skowczka. Tak džěšče to džen wote dnja.

Ludžo sebi wščelate wo nim pomjedachu a nětoti chychu so joho wuwoprašowacz, ale wón jim wotmołwi, zo we časju swojeje pokuty žane njetřebne słowo ryczecž njesmě. Tak so joho ničto wjacy njepraščesche a wšchitcy joho wobžarowachu. Ludžo skoro tomu pšchwuknychu a hdyž so sčto na njoho naprašowasche, wotmołwachu: wón je pokutnik.

Bórny pšči započjatu tajkoho pokuczenja pšchistupi farar tuteje cyrkwie k mužej a woprašča so: „Mój syno, trjebasč snadž tróšcht a pomoc?“ Wón wotmołwi: „Mój wótcze, ja trjebam waschn modlitwu.“ Farar so woprašča: „Budže twoja pokuta dołho tracz?“ Wón rjetny: „Haj, pšchetož pokuta dyrbi hrěchkej pšchiměrjena byč.“ A farar spominasche na njoho pšči kóždej božej mšči.

Džesacz lět bėchu so we tajkim krutym pokuczenju minyłe, hdyž farar wumrje. Nowy farar pšchindže bórny do bližšchoho znajomstwa z pokutnikom. Sunu pšchindže tutón k fararjej domoj a prajesche: „Rnježe, nětko je džesacz lět, zo hym swoje zamoženjo kłudnym rozdawał. Tola to njeběšče za mnje žadny zaskužny stuf, dokelž hym to kazany činił. Mějach dowolnosć, zo smēm sebi něšto šchowacz, zo bych sebi žiwjenjo hubjenje zdžeržal. Njezbožowny podawł je mi tule poslednju pomoc wotewzał a nětko dyrbju džěščacz, zo bych sebi swoj wščědnj khlěb zaskužil. Za njecham na njebjesa a Boha swarjeć, zo je mje tak doma-pnatak; pšchetož hdyž wón na mnje spomina a mje khosta, drje so tež junu na mnje dopomni a mi woda. Za hym k wam pšchischoł, wo džěko prošycz. Za hym so na was wobroczył, dokelž wy na mni podžel bje-

ryczje. Za nješym toho hódny, ale prošču wo smilnosć. Za njewisam na žiwjenju, zo bych živy wostał; ale bych-li nětko wumrjel, bych wostał njewotwjazany wot zwjaztow, z kotrymž hym zwjazany, a bych zatamany był do wěcznosće. Zđeržče mi žiwjenjo.“

Šnuty wotmołwi jomu farar: „Njemēm, sčto sy zawinowal a njecham so za tym praščecz, je-li to twoja potajnosć. Ale džesacz lět tajkoho pokuczenja zaskuža tebi spušččzenjo pola čzowjekow a snadž tež wodacžo pola Boha. Za čču wšchitko za tebe čzinič, a ty wostanješ živy a dostanješ wotwjazanje, kotrejž žadaš, a budžesch hišččež dlěje živy.“

Pokutnik stoczj jomu do ryczj: „Da-li mi Wóh přenju hnadu, budu joho wo druhu prošycz.“

Farar: „Wo kotru to?“

Pokutnik: „Wo smjercž.“

Farar: „Nimasč dha žanu nadžiju wjacy na zemi?“

Pokutnik: „Ženje wjacy.“

Farar: „Njerycz tak; žiwjenjo je dar boži, kaž wšchitko druge, sčtož mamy.“

Pokutnik: „Hdyž změju wotwjazanje, budže mi žiwjenjo tola wobčežne brjemjo. Za ženje na to nje-pomyslu, zo chčł sebi je wzacz; ale dyrbjało to zčóšč byč, hdyž Boha prošču, zo by mje wumožil.“

Farar widžesche, zo joho wutroba hišččež tróšcht horjenjebjerje; tohodla wón mjelčesche a wotforčj powuczenjo na pšchihodnišči čas. Nětko so joho jeno woprašča, kotre džěko mohł na so wzacz a pšči tym tola swoje dotalne žiwjenjo dale wješč. Wuczinišchtaj, zo budže wón wščelate pišma za fararja wotpišowacz.

Wot něka so wonaj časčjischo zendžeschtaj a farar běšče napščeczjo njomu tak lubosčjwn, zo so pokutnikowa wutroba na tym jara zwjeselesche. Sunu jomu wón prajesche: „Dleščje, njebyščče wy měščnik był, bėch wam swoju štwiznu hižon dawno wupowjedał. By to za was pšchilad był, z kotrymž móhli njerozomnu a zaslepjenu mlóžjnu napominacz, Za mnje by to było pohanjbenjo, kotrejž bych rady k swojej pokucze na so wzał. Ale wy seče měščnik a powjedanje mojich zabłudženjow by na špowjedž podobne było, ale bamž je mi zakazał, zo so za chłny čas swojoho pokuczenja žanyh sakramentam bližicž njesměm.“

„Sčto, bamž?“ woprašča so farar.

Pokutnik: „Haj, bamž sam. Somu hym so swojich hrěchow wuspowjedał; pšchetož ja mējach za to, zo ma jeno wón došč mocy, mje wot mojich wulkič

12
hrěchow wotwjazacž. — Hdyž bamž Pius VII. we Parizu pschewywasche, džěch tam tež ja a sčěhomach joho na wschitkich joho puczach. To zkoži joho kězbnosć na mnje a junu wón zasta a so mje woprascha, cžoho dla joho pschecy pytam? Za jomu ziewich, zo čhu so spowjedacž a wón mi da dowolnosć a pismo, zo směm tónsamy wječor k njomu na spowjedž pschicž.

Tschepotajo a z bojosćžu stupich do hrodu a buch k njomu dowjedženy. Nětko běchmój samoj a ja padnych na kolenje, a wostach tam dvě hodžinje. Sčto je so tam rycžako, njesmēm wozjewicž. Teno to mōžu prajicž, zo je mi swjaty wōtc cžěžtu pokutu z prěnich cžajow kšefecžanitwa napokožik. Wón je mi porucžik, zo dyrbiu wschitko wopuschćicž, staršćej, pscheczelow, zamoženjo. Wón je mje do njeznatoho kuta Francōzskje pōskak, zo bych tam pokutu cžinik. A joho skłowa běchu: „Dopjelnicž-li ty to wschitko, mōžemy tebje snadž něhdy wotwjazacž.“ Za chch jomu nožy wofschicž, ale wón to mi njedostojnomu njedowoli. Hiscžje mi porucži: „Ty budžesh nam kōžde lěto pisacž a swoje žiwjenjo a cžinjenjo do drobna rozpisowacž. Wly budžemy twojim skłowam wěricž, dokelž twoju želnosć za wěrnū džeržimy. Hdyž budžesh božu sprawnosć zmērowacž, potom dostanješ wot nas pismo a potom směšch prěni kōcž zash do cyrkwe zastupicž a so z kšefecžanami božomu blidu blizicž. Za mēšac běch wschitke zwjazki roztorhnyk, kotrež mje k žiwjenju spinachu. Moja swōjba džerži mje za wotemrjetoho.“

Farač so woprascha: „A džefacž lēt hižon cžinisch pokutu?“

Pokutnik: „Džefacž lēt, to je jara mało za mnje.“

Farač: „Njěsh dotal žane pišmo wot swjatoho wōtca dostał?“

Pokutnik: „Žane.“ — Farač pokhili hłomu. Wón njemōžeshčje žane skłowcžko wjacny prajicž, ale kłōcžeshčje pokutnikej ruku a wotědžje.

Za někotry cžas skhorje pokutnik a zdasche so, zo změje khorosć zhy kōnc, dokelž běšče so wón pscheposeženjo a druhe pokutne stutki na cžěle jara zestabil. Pšchi tutym smjertnym strasche zhubi wón wschitku do wěru a mēnjeshčje, zo Bōh jomu njewoda. Talc njemērnosć zadžewasche wschitkej lēkarškej pomocy. „Pomhajcže,“ rjetny wón k fararjej, kotryž joho wophta, „pomhajcže mi, ja njesmēm hiscžje wumrjecž. Ach, je-li bjez wotwjazanja wumru, šym zhubjeny na wěli. Smilcže so nade mnu, pomhajcže mi. Wotwjazanjō, wotwjazanjō! Za čhu žimny byč, hacž budu wotwjazany.“

Farač pisasche do Roma, hacžrunje so bojesche, zo

list we prawym cžasu njedōndžje. Mjez tym so přowasche, khoroho trōšchtowacž a we nadžiji na božu milosć zđeržecž. „Ty njewumrješch, jeno twoja nje mērnosć tebje traschi. Ty njewumrješch. Džefacž lēt tajkoho pokucženja zarunaja tež najwjetšchi njeskuff.“ Tak rycžeshčje jomu farač; ale wón wotmōkwi: „Rōždy druhi drje, ale mōj njeskuff nic.“

A zash rycžeshčje farač: „Matowērivy, njewidžisch dha, kak ty Bohu kšiwdu cžinisch, hdyž na joho smilnosći dwělujesh? Snyšch mje jeno: hdyž we twojej poslednjeje hodžinje bamžowe wotwjazanjō hiscžje pschischko njeby (ičtož pak čenl Bōh wotwobrocicž), trjebasch so jeno mi wuspowjedacž a pšchi zbōžnosći swojeje dusche wozmu ja zamołwenjo dla twojoho wotwjazanja na so.“

Tak daloko pak njepšhindžje. Junu běšče farač pola khoroho pobnyl a džěšče po cyrkwinstu draštu, zo by khoroho ze swjatymi sakramentami na smjercž pschihotowal, tu dosta wón list z Roma a khwatasche z nim k khoromu. Hdyž tōn to zaschšcha, začetwjenischtej so joho blēdej lich a joho mřejacej wočzi so blyšchćeshčej. „Z Roma? pokazajcže, pokazajcže. O Božo, tak sy ty mōj smjertny džěn k wudželenju swojeje milosćje wuzwolik. O, to je dwoja hnada za mnje.“

We tutym lišcžje běšče joho wotwjazanjō wuprajene a wot bamža Piusa VII. podpisane. Nětko běšče pokutnikej zash dowolene, do cyrkwe zastupicž a swjate sakramenty wužiwacž. Farač prajeshčje: „Wremjō je wotemzate. Džakujmy so Bohu, zo je twoju pokutu horjewzak. Za du do cyrkwe, so jomu tam džakowacž. Mjez tym njech tebi lēkar po mōžnosći pomha. Šutfe so zash wohladamoj.“

Pokutnik kiny, zo dyrbi wočaknyč a zebrawšchi wschitke swoje mocny, prajeshčje wón: „Ja wumru. Njeprajcže, zo mam hiscžje cžas. To džě je wulka hnada boža, zo mje na tym dnju k sebi zawoła, na kotrymž je mi wodač. — Knježe! wola mřejacnych dyrbi so dopjelnicž, a wy mi moju proštwu njewotpožacžje. Dajcže mje do teje cyrkwe donjesč, psched kotrež šym telko lēt zdychowal; donjescže mje psched wotkar, na kotryž šym tak žadosćiwje pohladowal. O smilcže so, a daicže mje tam donjesč. Žane wofamifnjenjo so nima zhubicž. Šutfe hižon by pozdže bylo.“

Z lēkarjowej dowolnosćžu pschinjeschku zakryte nosydko, sadžichu khoroho do njoho a njeshču joho pomaku do cyrkwe. We pschitwarku zastachu na fararjowe kwinjenjo. Pokutnik so z nutrnosćžu modlesche, hladasche na kamjen, na kotrymž běšče lēta dołho

kleczał, hladafše na stoły, na kotruž bėšče so zepjerał, hdnž joho muczne czėło wjacj dzerżecž njechafše; wón hladafše na swjeczjo najzbóžniščeje knježny, kotruž bėšče pičecy wo zastupnu próstwu prošł. A hdnž wščitto to widžefše, pjelnještaj so joho moczi ze sylzami a na wobliczu zjewjefše so njebjeska radosć.

Šdnž bėchu joho do cyrkwie donjesli, položihu joho pšched wołtarjom, swėćki buchu zaswėćzene, farar woblecze so cyrkwinstu draštu a pščinjese swjate sudobjo z božim Cžėkom na wołtar. Šdnž je pokutnik wohlada, napadny joho tšchepotanjjo a hróžba, wón padny k zemi a wołafše: „Hnadu, hnadu, o Božo. O, wonjeczesćenjo bėšče zatrafšne. Sym kaž Judasch pšcheradžik. Ale sym tež woptakowal! Hnadu!“ Hiščęze někotre słowa wón prajefše, kotrež njebėšče rozemiscž.

Farar pšchistupi k njomu a rycžefše dołho k njomu a čim dale wón rycžefše, čim bóle so pokutnikowe wobliczo wujasnjefše a joho moczi wobswėdčeshtaj nowu nadžiju. Pokutnik rjetny z mrėjacym hłosom: „Wóji knježe, poslednje wołamitnjenje je pšchisłko a čas je, zo wam swoju złosć wozjewju. Njech pšchistupja wšchity, zo bychu je slyšeli. To njech je moja poslednja pokuta na zemi.“ Farar pšchetorhny joho rycž, prajicny: „Wóji lubny! swjaty Wótc je tebi wodał; zabudž na zańdenosć, wo kotrež my wjedžecž njerodžimny. Pšchihotuj so, swjate wopravjenje doftacž.“

Nėtko so hromadže modleshtaj a pokutnik dosta swjate wopravjenje. Šdnž pał bėšče wón swjate woblatko k sebi wzał, pohladny hiščęze junu k njeju, pšchimny fararja za ruku a wudnyhny swoju dušchu.

Pokutnik bu w noč pohryebany, zo by joho smjercž njeznata wostała, kaž joho žiwjenje. Šchtyrjo nosherjo, lėkar a farar, to bėšče joho pšchewodžerštvo. Šdnž bėšče row zamjetany, staji farar na njón drjewjany kšičiž, a wobrocžiwšči so k lėkarjei, prajefše: „Šhecžje snadž mjeno tutoho pokutnika wjedžecž? někotre wołamitnjenja pšched smjerczu je mi je wozjewił. Cžitajcže.“ A wón poswėćzi jomu na kšičiž, hđžej štejeshe: „Šchčępan Robert. Wón wotpocžui we mėrje.“ Cžišče wróćizhu so wšchity domoj.

Lėkarjei bėšče mjeno Robert napadnyło. Wón pytafše, domoj pšchisłeshtaj, we nowinach z čajow francóžskoho zbėžta a namafa tam nastawł z druhoho lėta republiki (1793), hđžej so powjedafše, zo je we D... towaštvo „wječerjow“, wjedžene wot swojoho pšchedšdnj mėsččžana Roberta, hłownu cyrkej tutoho mėshta napadnyło, fararja a kapłana, kotraž

chycštaj dom boži wobaracž, popadnyło a do jastwa cžisnyło. Wščitto, šchtož mėjefše nělajtu płacžiwosć, bu wurubjene. Na to pytachu swjate sudobja, ale njemóžachu je namafacž. Robert, kotruž bėšče w.tu.tym mėjecze dlėšči čas šchudowal a bė z duchownstwom tuteje sary derje znaty, pšcheradži mėssto, hđže snadž su sšowane. Rozmjetawšči a poteptawšči swjate woblatka pijefše wón z khelucha na smjercž mėschnikow a na zbožo republiki.

Tak musłėdži lėkar winu dołholėtnoho cžęžkoho poćuczenja.

Snėcz we pšchenich.

Róždomu hospodarjei je snėcz we pšchenich njeluba wėc. Talc snėcz je wot njezraloho smjenja. Tohodla, njechafš we pšchenich snėcz mėcz, syj jeno cyle dobre, dozralene zorno. Ale kaf te dostanjesch? Někotki ratarjo syja staru pšchenicu, kotraž je lėto na łubi ležaka; słabe (t. j. njeborosćzene abo njebozralene) zorna zhubja pšchę leženjo sšhadženstu móc. Dofelž pał stare smjjo cžežo sšhadža (a njebozralene zorna ležo wostawaja), dyrbi so hucžisłe sycž. — Šchtož hće nowe smjjo sycž, móže sebi takle napisłecžo snėczej pomhacž: daj pšchenich derje dozralicž, tola nic pšchęzralicž, prjedy hacž ju sycžesł. Šdnž je domoj zwožena, pšchewoklepui ju; pšchi tym wostawa słabshe zorno we kłósch. Namłocžene zorno zehypaj, kajtez bėšče pod wotwakom, z pucłami a pluwami, na łubju. Pšched swom so pšchenca wurjedzi a njezmėjesh žanu snėcz. Někotki tež nowe smjjo nacžimjeja. Tež hladaja pšchi wuštwyje pšchenich na mėsacžł a syja ju radny na młody mėsacžł, a to hdnž je młody mėsacžł srjedž połnočy a pšchipołdnjom, syja pšchenicu sčęchowace połnočjo; je pał młody mėsacžł srjedž pšchipołdnjom a połnocu, syja ju dopołdnja pšched młodym mėsacžłom.

P. J.

Jednu krócž je tola junu.

Bėšče njeđzela a zwony wołachu ke mšči. Bur štejeshe w durjach a hladafše za wjedrom. „Đzenja dyrbimy pšchenicu domoj woznyč, hewal ju wroble kłóncuja.“ Žoho žona mėnjefše: „Đzenja je njeđzela a pšchenca docžafa.“ Bur wotmolwi: „Jedny krócž nicžo njewadži.“ Pšchenca bu domoj wozena.

Ženu druhu njeđzela bližefše so hrimanjo, a bur rjetny: „Žona, hladaj, kaf so młócęle waleja a hrima

11
so. Sečzmjen dyrbi domoj, hewať nam zmoťnje a wožoťtnje.“ Žona prajeťše: „Ale džensa je njeđzela!“ Bur woťmoťwi: „Zednu króć je telko kaž ničžo.“ A wožachu ječzmjen domoj.

Njeđzeli: pozdžišcho, prajeťše bur zash: „Woms dyrbi domoj, hewať wšchon wupada.“ Žona rjeťny: „Ale šcho dha dceťš, džensa je njeđzela.“ Bur jej woťmoťwi: „To ty njerozymiš; jednu króć njeje pščeťch.“ A woms pščinďže zbožownje domoj.

Někotry čzas so miny a burowy pohoneč pščinďže zrudny t burej a rjeťny: „Konjei nječataj žracz a staj khorej.“ Ničžo nječafše pomhacž, a byrnje so bur t Bohu woľat, konjei jomu padnyťstaj. — Njeje dha jednu króć ničžo?

A zash po někotrym čzaju (běťše to njeđzela) stejeťše njewjedro na njebjesach a blyť dyrbi do buroweje bróžnje. Bur so t Bohu woľafše, ale žito a pščenca a ječzmjen a woms so spali. — Zednu króć tola pšchecy njeje.

A něotre njeđzeli pozdžišcho ležeseťše bur khory a stonaťše a žaloczeťše a woľafše so we bolosečach a smjertnym styšfu t Bohu — ale wumrječž dyrbjeťše. Zednu króć je tola junu.

Pivalcy su teť jara strowe.

We maťym měťstacžku běťše džělnik šhorjeť: kaľafše joho w boku a zymica joho tšchafeseťše. Žona joho hladafše, kaž derje moźeseťše a něotre susodžiny jej pomhachu. Doleťž so z khorym njeporjeđbeseťše, posľachu stónčnje po ľekarja, kotryž khoromu po pšchephtanju 6 pivalcom na žoľdľ wuľaza. Nazajtra dceťše zash za khorym pohladacž pščiněč.

Žona běžeseťše po pivalcy. Ale šcho něťko z nimi? Wšchitcy běchu pšchezjedne, zo dyrbi je khory žjeťčž, hdyž maja do žoľdľa pščiněč. Tola nie žime? ně; ale kať je pšchihotowacž? Žena susodžinka mēnjeseťše, zo dyrbja byčž warjene; druha prajeťše: „ně, pivalcy jěđza so jeno pječzene.“ „Šaj,“ pšchistaji třečža, „a to na butse abo z tučžnym.“ — „Ale, kmótra,“ woťmoťwi žona, „tučžne by za wbohoho khorocho tola jara czeťke bylo.“ Tak so šchtyri žony doľho a dosečž wóťse wurycžowachu, kať maja so pivalcy t jěđži pšchihotowacž. Šdyž so zjednacž njemóžachu, wopraťschachu so khorocho, kať dceť je mēčž? Tón rjeťny, zo dceť je na butse pječzene mēčž.

Kať so ťta a pšchinjeťschu khoromu strowu jěđž.

Z wulkeť nuzu žje wón jemu, žje teť druhy, ale to nječafše po šchiji ľečž. „To je hórťše, dylłi jěđ,“ zawoľa wón a leťny so zash. „Njeťšym ja prajika, zo dyrbja warjene byčž?“ prajeťše přěnja susodžinka. Druha pať ryečeseťše jomu, zo dyrbi jeno pōžeracž. A wón zash tsi do so ztyka, ale počža zdobom hubu rezdajeťč, zawrje woczi a njemóžeseťše storo dychnyčž. Mēnjachu, zo mřeje. „Zuby mužo,“ pšcheseťše žona, „jeno jena tu hiťchže je, posľednja, ta tebye wuťtrowi.“

Khory so njehibny. Rozpacžichu jomu zuby a tynnychu šchestu pivalcu z mocu do huby. Wóřny počža khory bluwacž a to wospjětowafše so cnyk nóc. Pót so z njoho ľijeťše. Rano běťše khoromu wjele ľožo. Šdyž nazajtra ľeťaf pščinďže, džiwafše so, zo su pivalcy tať kěťse pomhake a mēnjeseťše, zo je trjei wěťče derje běžala. „Ach, ničžo trjei — ale zatrafšnje bluwaf je“ rjeťny žona a khory prajeťše: „Zuby knježe, hdyž mi zash šcho wuľazacze, hladacze něťafte druhe ľeťafstwo; te storo dele pšchinjeťčž njemóžach a swoje žime dny je wjacy njebyeru.“

Ľeťaf njewjedbeseťše, šcho ma to řeťacž. Šdyž běchu jomu wšchitko wupowjedali, rjeťny wón: „Budž wjesoty, zo je tať woteťšto. Te ľeťafstwo njetriebafsch wjacy bracž. Ale tať je, šchoťž radny njebyerjeťše, radny zash daťsch. Tola njezapomněčže na to: hdyž něťšto byerjeťsch, dyrbiťsch wjedzeťč, kať maťsch je bracž.“

Wšcho wšchudžom njepomha.

Wudra knjeni pječeseťše huťhcu a zejmuđži ju, wjedbeseťše řebi pať kěťse pomhacž: hrabny blesčku wolija, a pola huťhczu pječeť. Běťše něhdy řeťschaka, zo na wopalene wolij derje cžini.

Wotycžkeť Jurij je kmótr.

Rano běťše wotzwojnjene a baba Łopatkowa běžeseťše khwatajcy po wšy. Šdže je byla, — to wjedbeseťše cnyka wjes: pola Wobrucžkeť. Ale, hdyž něťko tať nuznje běži? Žony hladachu z wotnami, holcy na dworje zastawachu a mužojo w bróžni puťschěčichu cnyh. Stara Pšchesečžipkowa wocžini kěťse wotno a zawoľa na babu, hdyž tať zafe khwata? Ale ta běžeseťše dale, kaž by wujchi njeměka, a to runy pučž t Wotycžkeťcom. Potajnosčž bē pšcheradžena a džěťše po wšy, kaž heja: „Wotycžkeť Jurij je kmótr.“

Wschefczęptowa trzeci ducz ke mści cztu Dono-
 mowu a ziewi jej najnowiszu nowinku. To bęshe
 woda na młyn a żony powjedaszaj a muradzowaszaj
 to. „Ale, shto budze dha wjaczy?“ — „Węshe
 konilek Hana.“ — „Haj, ta so za njoho hodzi.“
 „Widziš, nješym ja pschecy prajka, zo budzetaj
 swojej?“ — „D, Łopatkowa mę derje hromadze
 shtę.“ Tak wonej stejo dołhe rynki mudrowaszaj,
 a ludžo wote mšhe domoj džęchu.

A shto dale? Ršhezenjo njebęshe a Motyčkac
 wrij njebęshe kmótr. Ale shto dha je tam baba
 tak khwatajcy bęžala? Ta bęshe do Wódnic sčła,
 ale na puczu so po rubiško wróczika. Sdnyž pschęz
 Wobručęk dwór džęshe, dohlada so, zo je so Motyč-
 kec rječaznik motorhnył a z rječazom za hunami bęha.
 To chęshe wona Motyčkecom rjec, a toho dla tak
 khwatajcy k nim bęžęshe.

Tšjo křobli nawoženjo.

Žunu bęshe bohata młoda wudowa a někotryž-
 fullž chęshe ju, abo tola jeje zamoženjo męcz. Wo-
 šęshe prócowachu so tšjo wo nju a wopytowachu ju
 jedny pschemo druhoho. Dołho myšleshe wona na
 to, kať by jich wotbýła. Spytowašhe tať, spytowašhe
 hinať, ale žadny njeđashe so wotpokazacz. Štónčnje
 pschindze ze swojim bratrom na myšliczku, kotraž m-
 řęshe jej pomhacz. —

Wórzny pschindze přeni a powjedashe jej to a
 tamne a naspomni štónčnje, kať zbožowny by býł,
 hdyž by wona jebi joho wzała. Šhwilu wosta wona
 we myšlenju a rjekny štónčnje: „Za nimam wjele
 napschęzo tomu; ale dyrby was přjedny we něčim
 spytacz. Wobšętejće wy, chęu sebi was wzacž. Pschind-
 zę džęša za tydžęn wječor 11 ke mni. Potom
 žhonicę wšhitko dalšhe.“

To bę jomu tež prawje a wón męnjęshe pschi
 jebi, zo wšcho dokonja, byrnje dyrbjal pschęz woheń bęžęč.

Podobnje, kať tutomu, rchęshe wona tamnymaj,
 hdyž ju wopytášaj: wona sřaza jej na tón samy
 džęn wječor, jenoho 1/2 12, druhoho 12 w nočy.
 Žadny njewjedęshe wo tym, zo je wona wšhitim
 tšjom pschincz kažala a kóždy męnjęshe, zo je wón
 zbožowny wuzwoleny. Tydžęn so miny a wudowa
 bęshe swoje pschitowanja dokonjala.

Węnym bęshe čašnik na węži 11 hodžinu wotbił,
 přeni nawoženja do jštny k wudowje. Pschęczelnje

joho wona powita a kazashe jomu, zo dyrbi sobu do
 zahrody hič. Wón džęshe. Tam štejęshe najřjedž
 zahrody kašęč. Wona jomu vřajęshe: „Šlejće, do
 tohole kašęča so lehnęze a ja jón potom začinjju.
 Čhečę=li pruhu wobstacz, nješmęze jón na žane
 wašhny wocznicz, njed so wokoło was stanje, shtoz
 čhe.“ Šacz runje jomu tute žadanjo prawje do hłowy
 njekashe, žwoli tola we nadžji na blřku žęntwu do
 njoho, lehny so do kašęča a wudowa položi węko
 na njón. Pschęz někotre džęry zastupowašhe čęřstwy
 powętr.

Węnym bęshe wudowa zasř do jštny, dha zastupi
 druhi nawoženja. Wona so woprascha, hač čhe
 pruhu nastupicž? Na to pschinje jomu drařtu, kiž
 wobšęjęshe z rózocęrwjenęje řutnicy z čęrwjenym pa-
 šom, na řhřbjęze bęšaj dwę řchidle pschiczinjenej,
 k tomu řwętky mječ z pozłocęnym pschimadłom. A
 wona prajęshe: „Tule drařtu so wobtečęze a pónđe-
 zę do zahrody, tam je kašęč z čęłom, tón budžęze
 wachowacz, a wobaracz, zo jón ničto njewoznje. Bu-
 dželi so shto kašęča mocowacz chęč, rubajęze z mje-
 czom. Šewal swoju pruhu njewobšętejće.“

Mjež tym bu dwanačę a posledni nawoženja za-
 řtupi. Wón bęshe jebi ducz we kórcimje řhřbřšęze
 napil a duž njebęshe so džiwacz, zo so jomu nš
 bóle čęrwjenęshe, dňžli wodnjo. Wón so wudowu
 woprascha, shto ma čžnicz. Wona pschinje jomu
 čžornu drařtu a dashe so ju jomu woblec. Bęshe
 to drařta, we kajlejž žłoho ducha moluja. Dale jomu
 wona rjekny: „We zahrodze řteji kašęč, kotryž je mi
 jara ľuby. Dokelž pať jón jandžel wobwachuje, dyr-
 bicę do zahrody hič a hladacz, kať jón ze ľęczu wot-
 njęšęze. Bř=li wam jandžel to wobaracz chęł, řpuch-
 čęjęze so na heju, kotryž wam sobu dam. Ženo pschi-
 njęšęze mi kašęč.“ Wón wotęndze.

Wudowa řtupi k wóknę, zo by hladała, kať woni
 swoju węc wuczinja. Tomu we kašęču bęshe so hižon
 dawno wostudžiko, jandžel njepušęči kašęč z woczom
 a čžorny kařashe na dobre wškomitńjenje, hđžę mohł
 jón hrabnyč. Nětko řezda so jomu, zo je prawy
 čas. Šhřóble wón pschřkoczi a chęshe jón wotwlec:
 ale jandžel pschřkoczi a wobarashe a poča z mječjom
 placacz. Čžorny pať přjęshe ze swojej heju wokoło
 so. To bęshe čži hara! A tón we kašęču njem-
 řęshe so wjaczy žđęřęč, ale chęshe wohladacz, shto
 so tola njęžini. Wón wotprasřny węko a poča so
 z kašęča drapacz. Tamnaj pať męnjęšaj, zo je
 morwe čęło zasř wožiwiko a na nej žleczi. Žabnyšči

na swoje pułi czisnyschtaj mjeż a heju wot so a bęże-
schtaj jedyn bóle hać drugi ze zahrody. Z kaschtęza
wulęzeny bęshe so tež nastrożał, zo so jandžel a czorny
wo njoho bijetaj. A joho hroza zapopadny a tež wón
nóžkowasche, schtóž móžesche. Wudowa a jeje bratr
pať bęshtaj ze smjećjom skoro z wołnom wujękoj.

Wot nětka męjesche wudowa męř psched swojimi
namoženjemi.

Ale, ale! schtó chce tajka smęschna basnicęka we
katholstej protny? wona chce jeno prajicę: „mużsčy,
wostajęce žónste na počoj, kotrež so ženicę njechadža.“

Pravje zawjescę dyrbisch sej wjedęcę.

Žiwnoščer Kruženka jędžesche radny morchej a bęshe
sebi cyły wosřjedť morchwoje nashť a njemóžesche do-
czatać, zo jomu rjana narosće. Bęshe tež něhdže
zastřichal, zo so morchej hagle radži, hdyž je ze žonja-
čym schórcem pravje pscheczahana. Zoho žona bęshe
thora a wón wza junu rano jejny schórc a czahasche
jón po wosřjedťu horje a dele. — Hać je so jomu
morchej radžika, njewęm prajicę.

To pomhasche.

Wotežec Hans dyrbjesche na wysotej jabłoni
jabłuka schęzipacę a bojesche so, zo mohť ze sčtoma
padnyć. Tu so dopomni, zo bęshe nan njedavno z
męsta pschischol a powjedať, zo tam cnyhľer Wjeltuscha
toho dla z węže padnyť njeje, dokelž je powjaz (sčtrnył)
wokoto žiwota zwjazany męł. Tež Hans chęysche to
sejinić, wza sebi kónc staroho postřonka a zwjaza
jón wokoto so. A wón zesčęzipa jabłuka a niepadny
ze sčtoma.

Węto smilnosće.

Žymna nóć bęshe, snęh kryjesche hona a węřit
howrjesche we hałozach. Lękar W . . . sedžesche
hiščęje we czopkej įřtwi a piřasche, hać runje bęshe
hizon bližko ł počmoch. Runje chęysche so ł męrej

podacę, hdyž so do křęžnych duri buřacę poča.
Lękar wotamłny durje a so woprascha, sčtó jón
žada? Do pľasčęza zawaleny muž prajesche, zo dyrbi
khwatajcy do W . . . pschincę, hdyž čęycy thory
za nim žada. Lękar so dživajesche, dokelž bęshe tutoho
thoroho dopoľdnja wopřtať a widžat, zo za njoho
žana nadžija wjacny njeje; toho dla bęshe joho napo-
minat, zo dyrbi so doma wobřtaracę dacę. Muž pať
prořeschesche: „D nječatajęce tola; z thorym je so w.
nočny nahle pschemęniko a wón chce hiščęje tu nóć
radny z wami poręčęcę.“ Z tym wotęndže muž a
lękar řlubi, zo tam pschindže. Wón zawoľa pohončę
a za sčtwóřť hodžiny wjezesche so we wozęčřu do
hodžinu zdaleneje wřy.

Na řřjedž puća pschijędžęchu do ľęřta a kón nahle
zasta a njechasesche wjacny dale. Pohončę da lękarję
wotežřu a zľęze z wozę, zo by pohľadať, sčtó tam
kón ma. Tu ležesche wojať pschemerzujeny na puću.
Lękar joho pschępřta a męnjesche, zo řnadž so jomu
hiščęje pomhacę da. Wón wza wojať do wozę a
wróćę so z nim domoj, dokelž po swojim piřeswęd-
čęniju tamnomu thoromu tola žiwjenjo zdžerčęcę nje-
móžesche.

Stoku jędžesche domoj a hizon nazdala widžesche
řwęcę we swojim domje a namata durje wotewřęje.
Zabnyřski na wojať we wozę khwatasche lękar z
pohončęjom do domu — ale njewróćę so zřny.

Mjez tym bęshe so wojať we wozę zhręł a zřřy
ł sebi pschischol. Počę so rozřladowacę a spóřna,
zo je we swojej wřy psched domom jomu derje zra-
toho lękarja. Z domu zastřscha wón žaľořčęnjo a
řtonanjo, hoľ a teptanjo. Wón wopasa sebi mjeřę
a džęshe hladacę, sčtó so tam čřini.

Do řřtwinych duri zastřpniřski — widžesche lękarja
a pohončę zęřpinanej ľęžo a lękarjowa žona a džwóřta
ležesčtej ranjenej we swojej řřewi. Třjo rubježnikojo,
nosčachu hromadže, sčtóž so jim sobuwzacę hódne
zdasche. Řędny pyřnychu joho rubježnikojo, dachu so
do njoho, ale wojať přęnjomu hłowu pschęrubny, zo
so tón morwny na zemju wali. Z druhimaj wojowasche
tať dokho, hać řusodža, piřęz haru wubudžęni, na
pomoc pschindžęchu a rubježnikow wřsčnosęři pschęřo-
dachu. Zaráženy rubježnik bęshe tamny muž, kotřęž
bęshe lękarję zęłharnje te thoromu řazat.